

ПРОФ. Д-Р ДЕЙВИД ГУДИНГ
ПРОФ. Д-Р ДЖОН ЛЕНОКС

КЛЮЧОВИ БИБЛЕЙСКИ ПОНЯТИЯ

Издательство **ВЕРЕН**
площад „Славейков“ 1, София 1000

Най-напред публикувана в “Учительская газета” за учителите в руските училища.

© 1997, The Myrtlefield Trust

Оригинално заглавие: *Key bible concepts*

Първо българско издание

© 2004, Издателство ВЕРЕН ЕООД

площад „Славейков“ 1, 1000 София

Преводач: Венцеслава Узунова

Редактор: Даниела Дойчинова

Коректор: Юлиана Балканджиева

Предпечатна подготовка: ВЕРЕН ЕООД

Корица: Здравко Ненов

Печат: АСИ – Панчо Цекин, София

ISBN: 954-8225-46-8

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор на авторите	7
1. Въведение	11
2. Светостта: величието, чистотата, красотата и любовта на Бога	21
3. Грях: болестта, симптомите и лечението	31
4. Помирение: пътят към мира	41
5. Оправдание: изправност пред закона	51
6. Изкупление и откуп: цената на свободата	61
7. Вечен живот: тук и сега	71
8. Покаяние: не просто да съжаляваш	81
9. Вяра: не скок в неизвестното	91
10. Вяра: отклик на доказателствата (част1)	99
11. Вяра: отклик на доказателствата (част 2)	109
12. Вяра: въпросът е на кого се доверяваш	119
13. Освещение: какъвто бащата, такъв и синът	129
14. Освещение: синове, не роби	139
15. Последният съд: изискванията на справедливостта	149
16. Последният съд: благостта и строгостта на Бога	159
17. Спасение: всеобхватното понятие	169

ПРЕДГОВОР НА АВТОРИТЕ

С оглед на загрижеността на Министерството на образованието на Русия за моралното здраве на учениците в цялата страна, главният редактор на „Учительская газета“ през 1993 г. се обърна към нас с необходимостта от подпомагане на учителите, за да могат да представят на своите ученици една достоверна и привлекателна система от етични ценности и отговорности. Според него без такава система едно цяло поколение ученици щеше да попадне в клопката на наркотиците, алкохолизма и насилието.

И така, в отговор на неговото предложение през следващите две години ние публикувахме в „Учительская газета“ серия от четиридесет и две статии под общото заглавие „Библията и обучението по етика в училищата“. Статиите не бяха насочени към конкретна възрастова група ученици. По-скоро те си поставяха за задача да запознаят учителите с широк спектър от основен представителен библейски материал; заедно с различни идеи за неговото илюстриране и приложение в практически ситуации. Учителите можеха сами да адаптират материала за нуждите на конкретните възрастови групи.

Откликът беше много насърчителен. Хиляди учители от всякакви училища, колежи и университети ни писаха, за да изразят своята благодарност за статиите и да споделят, че те се се оказали много

полезни за тях като материал, на базата на който да планират собствените си курсове.

Не само учители, но и много други хора, които се заинтересуваха от възможността да изучават Библията систематично и да я преподават в различни ситуации, ни писаха, за да ни кажат, че материалът се е оказал много стимулиращ и полезен за тях.

Мотивирани от тази реакция и от въпросите, които възникнаха при кореспонденцията ни с читателите на „Учительская газета“ през 1995 г., ние започнахме друга серия статии и през следващите две години излязоха седемнадесет статии под заглавието „Ключови библейски понятия“. Тези статии се занимават със специалните термини, които Библията използва, за да определи своите основни доктрини. В Библията има много поезия, а различните хора реагират по различни емоционални и творчески начини на поезията. Но когато става дума за основните доктрини, Библията ги изразява чрез внимателно подбрани термини, които трябва да се тълкуват и разбират много точно, както специализираните термини във всяка друга област. Затова нашата цел е да помогнем на читателите си за такова точно разбиране, без което основната мисъл на Новия Завет би останала мъглява и неясна.

Реакцията на читателите на тези статии също бе изключително насърчителна. Именно затова, с цел да направим статиите достъпни за по-широка публика и в по-трайна форма, ние ги събрахме в настоящата книга. Първата серия статии вече беше издадена във вид на книга под заглавието „Библията и нравственото образование“.

Вярваме, че и двата сборника ще бъдат полезни за онези, които желаят да разбират и предават вечното послание на Библията в съвременния свят.

проф. д-р Дейвид Гудинг и
проф. д-р Джон Ленокс
Февруари 1997

1

ВЪВЕДЕНИЕ

Никой не може да се смята за наистина образован човек, без да има някакви познания върху Библията, която е оказвала и все още оказва огромно влияние върху световната мисъл. Тя е първата важна книга, която е била отпечатана (латинският ѝ превод в печатницата на Гутенберг в Майнц, Германия през 1455 г.). Никоя друга книга не е била четена от повече хора и публикувана на повече езици.

Когато я четем, срещаме в нея думи и понятия, които, макар да са в известен смисъл познати, не можем веднага да разберем, тъй като се използват като специални термини. Това не бива да отслабва нашия интерес – точно обратното, трябва да го провокира още повече. Защото в съвременния свят всички ние рано или късно ще трябва научим значението на специалните термини в една или повече области на познанието, и именно разбирането на тези термини представлява истински интерес. Едно момиче, което иска да стане добра готвачка, ще трябва да разбере разликата между печене на фурна, печене на грил, пържене, задушаване и варене, и защо при едни храни използваме един процес, а при други – друг. Момчето, което иска да стане ав-

томонтьор, трябва да знае какво карбуратор, какво е бутало и какво е цилиндър, каква е разликата между бензинов и дизелов двигател, за какво служат съединителят, скоростната кутия и спирачките. А всички ние, които искаме (или ни се налага!) да се научим да използваме компютър, се сблъскваме с цяла редица технически термини, които трябва да овладеем.

Както във всяка друга област, усвояването на специалните библейски термини ни помага не само да разбираме по-добре Библията, но и по-добре да я представяме на другите и така да им отваряме прозорец към един цял нов свят.

В настоящата поредица от статии ще изследваме тези специални термини, а във въведението ще направим кратък преглед на областта, която възнамеряваме да разгледаме.

Логично е да започнем от Бог, и тъй като един от най-важните термини, които описват Бога, е *святост*, ще започнем оттам. Но точно тук може би ще срещнем едно възражение. „Аз не вярвам в Бога – ще каже някой, – така че не ме интересува неговата святост, каквото и да означава тя. Аз живея живота си, без да признавам никакъв бог.“

Е, това са много интересни твърдения. На първите две положително може да се повярва, но третото едва ли може да е вярно. Свидетелството на човешкия опит през хилядолетната история говори обратното. Всичко, разбира се, зависи от това какво се разбира под „бог“. Много хора през всички епохи са решавали заедно с Ницше, че „Бог е мъртъв“, и са решавали да прогонят от своите умове всяка вяра в Единствения Истински Бог. И до известна степен са успявали, но за това е трябвало да платят цена. Защото впоследствие се е оказвало прак-

тически невъзможно да живеят интелектуално или емоционално напълно без бог. Съзнателно или подсъзнателно те са запълвали вакуума, останал след прогонването на единствения истински Бог, с всякакви богове-заместители.

Дори най-убеденият атеист не може да избегне въпроса какви сили са извикали в съществуване вселената и него самия, и какви сили накрая ще унищожат и нея, и него. Той може да не ги нарича „богове“, но спокойно би могъл и да ги нарече така – защото това са сили, които в крайна сметка контролират него, а не той тях. Атеистът отхвърля идеята за личностен Творец и стига до заключението, че несъзнателната, безлична, сляпа материя и действащите в нея сили са отговорни за неговото съществуване и за съществуването на вселената. Така той с един замах унищожават всяка надежда, зад собственото му съществуване да се крие някаква цел. Но след това установява – че не може просто да съществува, без някаква цел, за която да живее, без нещо по-голямо от самия него, в което да вярва, без някакви върховни ценности, които да почита, и без някаква кауза, на която да се посвети и за която, ако е необходимо, да се жертва. Тъй като не може да живее за единствения истински Бог и да му служи, той си измисля други по-низши цели – някои велики и благородни, други дребнави и много недостойни. Той не ги нарича „богове“, но спокойно би могъл и да ги нарече така – в крайна сметка нещата се свеждат до едно и също.

През цялата история хората са превръщали в богове секса (гърците са наричали своята богиня Афродита), алкохола (гърците са го наричали Дионисий или Бакхус), войната (спомнете си за тевтонските богове на войната, които не много отдавна така

вдъхновиха германците), парите, удоволствието, държавата или дори самите себе си (както много тоталитарни диктатори). Изправен пред привидно необяснимите превратности на живота, обикновеният атеист в повечето случаи решава, че всичко се диктува от случайността, и когато си купува билет от лотарията, се надява, че Шансът ще му се усмихне. Много от древните гърци са мислели същото и затова са превърнали шанса в богиня и са я нарекли Тихе. И древните, и съвременните еволюционисти твърдят, че шансът в крайна сметка е отговорен за появата на човешките същества на земята. Други възприемат обратния възглед – че човешките същества са програмирани машини, че свободната воля е илюзия и всичко е предопределено. Древният свят е имал име и за това – наричал го е Съдба и също я е почитал като бог.

И така, вековният човешки опит показва, че въпросът не е дали вярваш в бог, или не, а дали си готов да повярваш в единствения истински Бог, който претендира, че те е направил, или ще вярваш в едно или повече от онези неща, които ние сме измислили като богове-заместители.

Затова ще започнем, като разгледаме какво има предвид Библията, когато говори за светостта на единствения истински Бог. Дори за един атеист може да се окаже полезно да сравни неговия характер и качества с тези на божествата-заместители.

Разбира се, след като веднъж допуснем възможността, ние, хората, да сме създадени от един личностен свят Бог, много бързо възниква въпросът за греха (и това е вторият термин). Естествено, всички здравомислещи хора са против престъпността и са твърдо убедени, че към нея трябва да се подхожда

справедливо и много твърдо. Затова са затворите и психиатричните заведения. Но престъпниците са само една малка част от цялото население. Много по-съществен е фактът, че всеки отделен представител на населението в по-малка или по-голяма степен и в един или друг момент, се оказва морално дефектен. Нито един човек по лицето на земята не е морално съвършен. Престъпниците несъмнено причиняват много вреди и трагедии. Но обикновеният човек страда много повече от егоизма, избухливостта и безразсъдството, които понякога правят трудно да се живее дори с най-добрите му приятели. Неверността, злобата, интелектуалната жестокост, физическото насилие разрушават семействата, водят до разводи и травматизират децата. А историята ясно ни показва, че в много страни и през много векове хората са страдали много повече от неизпълнените обещания на политиците, лъжливите философии и потисничеството на управляващите класи, отколкото от престъпниците, които правителствата са хвърляли в затворите.

Как става така, че всички ние, без изключение, сме морално несъвършени? Дали да го отдадем изцяло на гените, да кажем, че не може да бъде друго, да отхвърлим всяка отговорност за поведението си и да се превърнем просто в машини? Поне едно е сигурно – че ако не стигнем до адекватна и вярна диагноза на онова, което морално не е наред с нас, човешките същества, не можем да имаме и реалистична надежда за подобрене, а още по-малко за оздравяване.

Затова ще разгледаме библейската диагноза на това, което не е наред в човека. *Грях* е общият термин, с който Библията обозначава основната причина и за самата болест, и за разнообразните ѝ ус-

ложнения. Но общото понятие *грех* включва няколко елемента, които Библията нарича с конкретни термини. Симптомите, които те пораждат в отделните хора, също са назовани отделно. Следователно ще изследваме както корена, така и симптомите, за да бъдем след това способни да преценим колко реалистична е схемата за справяне с тях, която Библията предлага.

Общият термин на Библията за тази схема е, разбира се, *спасение*. Но това е термин, който ще изисква внимателно и подробно изучаване, защото няма да е преувеличено, ако кажем, че популярната представа за християнското спасение в някои решаващи отношения е точно обратна на това, което всъщност означава думата в Новия Завет.

Популярният възглед за спасението го свежда до увещание човек да живее почтен, морален живот и ежедневно да усъвършенства поведението си, подтикван от една несигурна надежда, че ще стигне до рая, съчетана със страх от по-вероятния край в ада. Проблемът е, че много хора смятат за очевидно, че тази идея трябва да е вярна. Ако изобщо искаш да отидеш в рая, твърдят те, явно е, че трябва да бъдеш добър. Ако не си добър, очевидно няма да стигнеш до рая. И тази идея е толкова дълбоко вкоренена в умовете им, че те не чувстват необходимост да четат Новия Завет, за да разберат какво се казва там. Те просто приемат, че той казва това, което те очакват.

Факт е обаче, че Новият Завет учи точно обратното на този популярен възглед. Неговият термин *спасение* не е просто още едно име за един нравствен кодекс, който трябва да спазваме, за да заслужим да бъдем приети от Бога и да си спечелим място в неговия рай. *Спасение* е точно това, което

буквално значи думата. Това е спасителна операция, която Бог предприема за онези, които никога не биха могли да се спасят сами, колкото и да се опитват. Това не е напътствие как да извършим достатъчно добри дела, за да станем достойни за небето. Новият Завет открито и многократно заявява, че спасението не се постига чрез нашите дела – то е дар от Бога за онези, които не биха могли никога да си платят за него или да го заслужат.

Това обяснява думите, които използва Новият Завет (и които по-късно ще изследваме), за различните елементи на спасението. Една от тях е *откуп*. Тя обозначава цената, която Бог вече е платил – не която ние трябва да платим – за да ни освободи от нравствените и духовни вериги. *Оправдание* е другата такава дума. Оправданието също е заради Божията милост, а не по наши заслуги. То изправя нашите отношения с Бога и ни дава мир с него още тук и сега.

И така, вместо да живее в несигурност дали след смъртта си ще бъде приет от Бога, или не, един *оправдан* човек може да живее живота си в радостната увереност, че е вече приет от Бога. И терминът *помирение*, който също ще изучим, ще подчертае този факт. Христос е постигнал пълно помирение между Бога и човека, така че тук и сега, в този живот, да можем да имаме мир и общение с Бога.

Поради това още тук и сега можем да имаме *вечен живот* и да му се наслаждаваме. Защото, противно на популярното мнение, вечният живот не е живот, в който хората навлизат едва след смъртта. Ние можем да влезем в него още тук, в този свят – и трябва да го направим, защото, ако не влезем в него сега, няма да влезем и в отвъдния свят.

Но много хора, когато за първи път чуят новозаветното учение за спасението, изложено по този начин, имат чувството, че то е очевидно неправилно, дори абсурдно. Първо, казват те, всеки искрен стремеж към самоусъвършенстване се подкошава, щом спасението не е награда за добре свършена работа, а просто дар, който се дава на хората, независимо дали са вършили добро, или зло – само защото твърдят, че вярват. Ако човек може да бъде абсолютно сигурен, че вече е спасен „чрез вяра, а не чрез дела“, това би означавало, че той може да живее през останалата част от живота си морално безотговорно и все пак накрая да се спаси – което е морален абсурд.

Тези възражения наистина имат някаква повърхностна убедителност, но те почиват на едно недоразумение и се изпаряват, щом човек отвори Новия Завет и изследва какво в действителност се казва там. Няма книга на земята, която повече от Новия Завет да държи на светостта. Затова нашето изследване на *освещението* си поставя за цел да открие какво разбира Новият Завет под този термин; какво посочва той като единствено приемливата мотивация за стремежа към святост (което между другото е и причината, поради която спасението трябва да бъде дар, а не заплата за святост); и каква сила предлага на хората, така че животът в истинска доброта да стане за тях реалистична възможност.

Тази сила, казва Новият Завет, е достъпна при две условия – първото е *покаяние*. Значението на този термин сякаш е очевидно. Ще открием обаче, че в Новия Завет той често има по-радикално значение отколкото в ежедневната реч.

Второто условие е *вяра*. Но тук според мнозина е фаталното слабо място на християнството. „Религията – казват те – изцяло зависи от вярата, докато науката борави с факти. Следователно науката има солидна основа. Тя може да бъде доказана. Християнството не може да бъде доказано като истина и следователно изобщо няма стабилна основа.“

Но такива хора забравят, че самата наука е фундаментално зависима от вярата и че много от настоящите ѝ теории и тълкувания на вселената се основават не на доказани факти, а на предварителните философски предположения на учените. Те забравят също, че всички лични взаимоотношения трябва да се основават в крайна сметка на вяра. Тъй като Богът на Библията е личност, а не безлична сила, нашите взаимоотношения с него по необходимост и с право трябва да се основават на вяра. Истинският въпрос е какво разбира Новият Завет под *вяра*. Едно нещо, което с абсолютна сигурност ще открием, е че вярата в Новия Завет не означава да вярваш сляпо в нещо без никакви доказателства. Библията предлага изобилни свидетелства, на които да основем вярата си.

И накрая, ще изследваме какво разбира Библията под *втората смърт*. Това е, което на ежедневен език се нарича ад или пъкъл. За много хора думата „ад“ се свързва с образи на дяволи с вили, които бодат хората в казани с катран, и затова те изцяло отхвърлят тази идея като примитивно суеверие. Излишно е да се казва, че тази представа е отдалечена на светлинни години от онова, което Новият Завет нарича *втора смърт*. Разбира се, Библията категорично учи, че Бог трябва да накаже греха – не само защото той е безкомпромисно свят и справед-

лив, но и защото той е неизменна любов. Никой морално отговорен човек в цивилизованото общество не би твърдял, че престъпността трябва да се остави неограничена и безнаказана. Бог смята същото за греха.

В тези статии обикновено няма да цитираме дълги пасажии от Библията, но ще посочваме местата, където се намират. Смятаме, че би било добре читателят да намери сам всеки от посочените пасажии в Библията, да ги прочете на глас и да прецени как те подкрепят мислите, изразени в книгата.

2

СВЕТОСТТА

Величието, чистотата, красотата и любовта на Бога

Не можем да отречем, че за много хора самата мисъл за Бога е неприятна и всяко напомняне за неговата святост е заплашително. За тях Бог е мрачен, всемогъщ тиранин, твърдо решен да ограничава човешката свобода и да лишава човека от пълнокръвните удоволствия на живота. Затова те си казват, че идеята за Бога е остатък от преднаучните дни на човечеството, и се опитват да го прогонят от своите умове (но никога не успяват напълно).

Всичко това обаче е в ярък контраст с начина, по който хората в Библията разбират Бога и мислят за него. Те описват Бога като своя най-голяма радост (Псалм 43:4) и с ентузиазъм разгласяват това, което наричат негови добродетели. Разбира се, те говорят и за страх от Бога, в смисъл на дълбока почит към него, на страхопочитание. Но това чувство не е ужасът, страхливата реакция на уплашени

роби, а трезвата реакция на интелигентни същества, изправени пред величието, мощта и чистотата на своя всемогъщ Създател. Дори учените атеисти понякога изпитват страхопочитание пред необятността, сложността и невероятната красота на вселената. А кой родител никога не се е удивлявал на съвършенството на малките пръстчета на своето новородено бебе, завършени с миниатюрни нокътчета! В такъв случай не е изненадващо, че в Библията откриваме мъже и жени, които отправят един към друг ентузиазирания призив да се поклонят на Господа в свято великолепие (вж. 1 Летописи 16:29).

И така, Божията святост е на първо място начин да се опише връзката на Твореца със сътворената вселена и с всички негови творения, включително и човешките същества. Тя означава, че:

1. Бог се отличава от вселената, той е отделен от нея. Той не е част от нея, не е една от нейните сили – не е дори най-мощната от тези сили. Той ги е създал, а никой и нищо не е създало него. Той е съществувал преди тях и независимо от тях. *„Той е преди всичко и всичко чрез Него се сплотява“* (Колосяни 1:17). Той поддържа, крепи и контролира вселената, а никой не поддържа него (вж. Исая 46:1-7). Той не е най-висшият Бог в една йерархия от ангели (макар че езичниците понякога говорят за него по този начин). Те не са в същата категория като него. Те са творения, а той е Творецът. *„Никой не е свят като Господа, защото няма друг освен Теб“* (1 Царе 2:2).

2. Бог е единственият творец на вселената. Той не е, както твърдят някои религии, предал отговорността за сътворяването на вселената и на човечеството на някой по-низш бог или упълномощен представител. Словото, чрез което са били сътворени

всички неща и без което нищо не е станало, е сам Бог (Йоан 1:1-3). Материята и човекът не са никакви второкачествени продукти на някакво второразрядно божество. Те имат достойнството на сътворени от съзнателния акт на Единствения Всесвят Творец на всичко. *„Така казва Господ, Светият Израилев: ... Аз направих земята и създадох човека на нея – Аз. Моите ръце разпростряха небесата, Аз заповядах на цялото им войнство. ... Защото така казва Господ, който създаде небето – Той е Бог: ... Аз съм Господ и няма друг“* (Исая 45:11, 12, 18).

3. Като Творец, единствено Бог има правото да получи поклонението на човешкото сърце. Човекът не само е създаден от Бога, той е създаден за Бога. *„Свят, свят, свят е Господ Бог, Всемогъщ, който е бил, който е и който идва. ... Достоен си, Господи и Боже наш, да приемеш славата, почитта и властта, защото Ти си създал всичко и заради Твоята воля всичко е съществувало и е било създадено“* (Откровение 4:8-11). *„Да се боиш от Господа, своя Бог, и да Му служиш“* (Второзаконие 6:13).

Именно в това се крие достойнството и славата на човека. Човешкият живот и дейност не са в крайна сметка безсмислени и абсурдни, както ни учат философите екзистенциалисти. Да върши волята на Създателя представлява единствената цел за човека, която може наистина да задоволи неговия интелект, емоции и усилия.

В това е и човешката свобода. Покланянето на когото и да е или каквото и да е освен Бога накрая винаги принизява и заробва човешкия дух. В един исторически момент ранните християни са били изправени пред едно тоталитарно правителство, което е изисквало от тях да се покланят на държавния глава. Но апостолите ги били учили да не се стра-

хуват от властта, а да осветяват Христос като Господ в сърцата си (1 Петр. 3:14-15). Това означава, че те е трябвало дълбоко в сърцата си винаги да поддържат съзнанието за светостта на Божия Син и неговото изключително право да приема поклонение. И помнейки неговата святост, те са намирали смелост да се съпротивят на идолопоклонническите изисквания на своето тоталитарно правителство и така, с цената на живота си, да се борят за каузата на свободата на човешкия дух.

Определянето на Бога като свят говори и за неговата абсолютна и внушаваща страхопочитание чистота. „Господ е праведен ... и в Него няма неправда“, казва Старият Завет (Псалми 92:15). А Новият Завет казва: „Бог е светлина и в Него няма никаква тъмнина“ (1 Йоан. 1:5) – нито интелектуално, нито морално, нито духовно. В материалния свят има физическа светлина, която придава цвят на нещата. А в интелектуалния, морален и духовен свят светлината на Божията святост откроява цялата красота и смисъл на живота. Грехът прави обратното – той потъмнява цветовете на живота, притъпява неговата чувствителност, помрачава ума и заслепява духа.

От друга страна, светлината на Божията святост изобличава греха. И не само го изобличава – защото Божията святост не е пасивно качество като замръзнал стълб от чисто бял сняг. Тя се изразява активно чрез праведен гняв и осъждане на човешкия грях. Понякога този съд се разкрива в начина, по който Бог е устроил действието на природните закони. Ако човек например упорства в сексуални перверзии, самата природа се обръща срещу него и унищожава тялото му: „те приемаха в себе си заслужената отплата за своята заблуда“ (Римляни 1:27).

В други случаи Бог допуска икономическа или политическа катастрофа да постигне онези, които са се разбунтували срещу него. Тогава Библията казва, че „Бог се освещава в правда“, където „се освещава“ означава „демонстрира, че е свят“, като съди греха справедливо.

В дните на пророк Исая неговият народ е бил зътънал в несправедливост и насилие, безжалостно търговско изнудване, пиянска разпуснатост, неморалност, пълно незачитане и противопоставяне на Бога. Затова Исая не само изобличава техния грях, но и ги предупреждава, че Бог ще демонстрира своята святост чрез своя съд над тях, като доведе народа до икономически, социален и политически крах:

„И приведе се обикновеният човек и сниши се издигнатият мъж; и очите на гордите се снишават. А Господ на войнствата се възвишава в правосъдие; и Бог, Светият, се освещава в правда. ... защото отхвърлиха закона на Господа на войнствата и презряха словото на Светия Израилев“ (вж. Исая 5:7-30).

Но това не е всичко. Божията святост изобличава не само големите грешници. В нейната светлина и най-добрите от нас изглеждат грешни. Когато пророк Исая във видение вижда Бога, заобиколен от ангелски множества, които викат непрестанно: „Свят, свят, свят Господ на войнствата! Славата Му изпълва цялата земя“, самият той е зашеметен от болезненото чувство за собствената си греховност и извиква: „Горко ми, защото загинах! – понеже съм човек с нечисти устни и живея между народ с нечисти устни – понеже очите ми видяха Царя, Господа на войнствата“ (Исая 6:5). Така би се почувствал

всеки от нас, ако осъзнае реалността на Божиата святост. Лъжата, лицемерието, измамата, мръсният език, клеветата, злословенето, сарказмът, хвалбите и всички други грехове изведнъж ще лъснат в цялата си действителна грозота. И ние болезнено ще осъзнаем, че такава поквара никога не би могла да влезе и да замърси истината и красотата на Божието небе.

Но именно тук се сблъскваме с един необикновен парадокс. Хората в Библията, преживели болката да бъдат изложени на светлината на Божиата святост, изведнъж започват да говорят с голям ентузиазъм за тази прекрасна Божия светлина. Ето един типичен пасаж: *„Но вие сте избран род, царско свещенство, свят народ – народ, който Бог придоби, за да възвестявате добродетелите на Този, който ви призова от тъмнината в Своята чудна светлина, които някога не бяхте народ, а сега сте Божи народ, не бяхте получили милост, а сега сте получили“* (1 Петр. 2:9-10). Очевидно тези хора са откривали, че Божиата святост не е просто негативна, унищожителна сила. Тя е позитивна сила, която чрез своята любов и милост може да очисти грешниците и да ги превърне в светии.

В Левит 19 Бог най-напред заповядва на народа си: *„Бъдете свети, защото Аз, Господ, вашият Бог, съм свят“* (ст. 2). После той им обяснява много подробно какво означава на практика да бъдат свети. И едно от тези напътствия е: *„Да обичаш ближния си както себе си“* (ст. 18). Светостта означава да обичаш; и Бог, който е върховната святост, е и върховната любов, защото Бог е любов (1 Йоан. 4:16). Същата тази черта на Божиата святост се явява в декларацията за Божието свято и величествено име (вж. Изход 34:5-7).

Затова ще завършим тази глава, като посочим, че философските учения, които накърняват светостта на Твореца, неизбежно увреждат и човека:

1. Атеизъм. Като отказват да признаят Твореца, атеистите са принудени да смятат, че слепите, безлични сили на природата в крайна сметка несъзнателно са сътворили, сега управляват и един ден ще унищожат интелегентните, нравствени човешки същества. Това прави човека пленник на материалните сили на вселената. Неговият интелект е обезценен. Отнемат му се всякакъв смисъл и всякаква цел на неговото съществуване и той остава без действителна надежда и посока.

2. Пантеизъм. Пантеизмът отъждествява Бога с творението. Той учи, че вселената е Бог, земята е Бог, слънцето е Бог, човекът е Бог, животните са Бог, всичко е Бог. Но ако всичко е Бог, тогава моралното зло, както и моралното добро, също са Бог. А това е невярно. Когато Бог е създал света, той е видял, че всичко, което е направил, е добро (Битие 1:31). Бог не може да бъде отъждествяван с моралното зло. Той е свят. И в този факт се крие сигурната надежда, че един ден злото ще бъде победено.

Ако злото беше Бог, както учи пантеизмът, не би имало надежда то някога да бъде победено. Пантеизмът е не само лъжа – въпреки своята повърхностна привлекателност, той е най-лошата форма на пессимизъм.

3. Различни форми на учението за прераждане. Някои религии и религиозни философии твърдят, че материята е лоша в своята същност. Те учат, че върховният Бог никога не би сътворил материята. Той бил създал само по-малките богове, които, като него, имали творческа власт. Те на свой ред създали още по-малки богове и впоследствие един от

тези богове, много неразумно, създал материалната вселена и човешките същества. В резултат на това хората са нещастна смесица от душа (която е добра) и материя (която е лоша). Материята заразява и омърсява душата, влече я надолу към зло поведение, което на свой ред въвлича личността в неизбежно страдание. Ако това страдание не бъде изчерпано до времето на смъртта, душата е обречена да се прероди в друго материално тяло. Тогава, ако в този нов живот пак се държи зле, тя е обречена на още страдания и още прераждания. Единствената надежда е по един или друг начин душата да изчерпи всяко страдание, да се поддържа абсолютно чиста от по-нататъшен грях и да се върне към чистия Свят-Душа, за да избяга от по-нататъшно прераждане в материални тела.

Тази доктрина е двойно накърняване на Божията святост: а) Всъщност има само един Творец, а не множество по-низши творци. б) Материята не е сама по себе си лоша; както видяхме, тя е добра в същността си. Проблемът на човека не произтича от факта, че той има материално тяло, а от неговата греховна злоупотреба със свободната воля и от неговото непокорство спрямо Бога.

Освен че е лъжлива, тази доктрина е и много жестока. Тя учи, че ако едно дете се роди с недъг, това е в резултат на грехове в предишните му животи. Ако след тези (може би) хиляди прераждания детето все още не е изчерпало страданието за предишни грехове, каква надежда има да го изчерпи в настоящия живот, още повече, че то ще извърши още грехове и в този живот и така ще засили неизбежната нужда от по-нататъшни прераждания?

И така, тази доктрина е чудовищна лъжа и жестокост. Човек не се спасява чрез собственото си страдание, а чрез страданията на Христос:

„Той беше прободен заради нашите престъпления, беше съсипан заради нашите беззакония; върху Него дойде наказанието, докарващо нашия мир, и с Неговите рани ние бяхме изцелени“ (Исая 53:5).

Също така няма нужда хората да живеят живота си в страх от цял рояк по-малки, безотговорни и понякога недоброжелателни божества. Има само един Бог, и този Бог ни обича и ни предлага себе си като наш Спасител:

„Нямат разум онези, които ... се молят на бог, който не може да спаси ... Няма друг Бог освен Мен; Бог праведен и Спасител няма освен Мен. Към Мен се обърнете и спасени бъдете, всички земни краища, защото Аз съм Бог и няма друг“ (Исая 45:20-22).

„Защото Аз съм Господ, твоят Бог, Светият Израилев, твоят Спасител ... Той ще се нарече Бог на цялата земя“ (Исая 43:3; 54:5).

3

ГРЯХ

Болестта, симптомите и лечението

Не е нужно човек да живее много дълго, за да открие, че нещо не е наред с хората. Някои нещастни деца откриват това твърде рано, когато родителите им, от които имат пълно право да очакват мило и любящо отношение, постъпват неразумно, губят самообладание или се отнасят зле с тях. По-късно те ще открият, че това „нещо не наред“ не се отнася само за техните родители и семейство – в различни форми и в по-голяма или по-малка степен нещо не е наред с всички.

Историята показва, че това „нещо не наред“ е епидемично и в международните отношения през всички епохи, без изключение. Дори и днес, въпреки огромния и благотворен напредък в науката и техниката, то се разкрива в едно чудовищно неразумно поведение. Ако народите можеха да си имат доверие и да си сътрудничат, вместо да си съперничат в усвояването на земните ресурси, те щяха да

превърнат света в рай. Пустините можеха да станат плодородни, бедността, гладът и епидемиите да бъдат ликвидирани и да се увеличи благосъстоянието и продължителността на живота на всички. Но не, народите си нямат и не могат да си имат доверие; и вследствие на това гигантски количества пари, време и енергия се харчат за все по-съвършени оръжия за унищожение.

Но не само народите постъпват ирационално. Всички постъпваме така. И вие, и аз. Рано или късно, въпреки всичките си твърди решения и добри намерения трябва да признаем, както преди векове апостол Павел, че: *„доброто, което желая, не върша; а злото, което не желая, него върша“* (Римляни 7:19).

Какво не е наред с нас тогава? Каква е тази всеобща болест, от която страдаме всички? Древните гръцки трагичи Есхил, Софокъл и Еврипид са изучавали нейните симптоми и са се опитвали да достигнат до причините ѝ. Същото са правили и древните и съвременни философи, както и литературни гиганти като Достоевски, Толстой и Солженицин. Сигурно е, че никога няма истински да разберем себе си или света, в който живеем, ако не си дадем реалистично сметка за тази болест. Библията уверено и радостно твърди, че можем да намерим прогресивно и трайно освобождение от нея. Тя нарича това освобождение *спасение*. Но ние няма да можем да разберем какво означава спасението или как се проявява то, ако преди това не разберем библейския термин за болестта.

Този термин е *грях*. За да го разберем по-добре, нека направим аналогия с една физическа болест. Лекарите трябва да направят разлика между симптомите, самата болест и нейната първопричина. За

да се стигне до оздравяване, няма смисъл просто да се потискат симптомите, без да се атакува болестта. А болестта не може да се излекува истински, ако не се елиминира причината, която я е породила.

Вземете например жълтеницата, която, строго погледнато, не е болест, а външен симптом за някакво вътрешно нарушение – лошо функциониране на далака, рак на черния дроб и т. н. Очевидно няма смисъл да се опитваме да се освободим от жълтеницата, без да се преборим с първопричината ѝ.

СИМПТОМИТЕ НА ГРЕХА

Новият Завет ни дава различни списъци на симптомите на греха и обикновено добавя предупреждение за сериозността на тези симптоми. Ето един такъв списък:

„А делата на плътта са явни. Те са: блудство, нечистота, разпътство, идолопоклонство, чародейство, вражди, разпри, ревнувания, ярости, партизанства, раздори, разцепления, зависти, пианства, пирувания и други подобни; за които ви предупреждавам, както ви и предупредих, че които вършат такива работи, няма да наследят Божието царство“ (Галатяни 5:19-21).

Ето още един пасаж с мрачно описание на симптомите, които могат да се наблюдават, когато болестта на греха е в напреднал стадий:

„Както е писано: „Няма праведен нито един, няма никой разумен, няма кой да търси Бога. Всички се отклониха, заедно станаха негодни, няма кой да върши добро, няма нито един.“ „Гроб отворен

е гърлото им, с езиците си мамят.“ „Аспидова отрова има под устните им.“ „Техните уста са пълни с проклятие и горчивина.“ „Краката им са бързи да проливат кръв, опустошение и разорение е в пътищата им и те не са познали пътя на мира.“ „Пред очите им няма страх от Бога“ (Римляни 3:10-18).

Нито един от тези списъци не предполага, разбира се, че всички симптоми се срещат в еднакви съотношения у всеки човек. От друга страна, Новият Завет е категоричен, че всеки проявява някакви симптоми, защото болестта е всеобща.

Има и някои, може да се каже, по-общи симптоми. Един от тях е **моралната слабост**. „Понеже, когато ние бяхме още немощни...“ (Римляни 5:6).

Като пример можем да посочим Пилат Понтийски, римския управител, отговорен за разпъването на Иисус Христос (Матей 27:11-26; Лука 23:1-25; Йоан 18:28-19:16). Той е последният човек, когото бихте заподозряли в слабост. Той е бил високопоставен военен – офицерът, командващ римската армия в Юдея; той е бил отговорен за реда и законността в страната.

Пилат е като дебела греда, която външно изглежда здрава и силна, но отвътре е проядена от червеи и когато бъде натоварена, се срутва.

Когато разговаря с Иисус насаме и осъзнава Божията реалност и какъв огромен грях би било да разпъне Божия Син, той решава, че трябва да постъпи правилно и да пусне Иисус (Йоан 19:8-12). Но когато излиза навън, тълпата закрепва злобно, водачите на народа го изнудват със заплаха, че ще го наклеветят пред римския император. И Пилат се поддава. Макар да знае, че онова, което върши, е престъпно предателство спрямо правосъдието, стра-

хът подкопава неговата твърдост и от страх той предава Иисус да бъде разпънат.

Това ни кара да се запитаме: самите ние никога ли не сме лъгали от страх от последствията, ако кажем истината? Никога ли не сме вършили нещо погрешно поради това, че групата, към която принадлежим, е настоявала да го направим, и ние сме се страхували да се застанем срещу другите?

Друг общ симптом на греха е **нечестие**:

„Като знаем това, че законът не се налага за праведния, а за беззаконните и непокорните, за безбожните и грешните, за богоненавистниците и нечистите, за убийците на бащи и убийците на майки, за убийците на хора, за блудниците, за хомосексуалистите, за търгуващите с роби, за лъжците, за клетвопрестъпниците и за всичко друго, което се противопоставя на здравето учение; според благовестието на славата на блажения Бог, което ми беше поверено“ (1 Тимотей 1:9-11).

Оригиналната гръцка дума, която тук е преведена с „богоненавистниците“, означава „хора, които нямат никакво уважение или почит“. Този, към когото нямат уважение или почит, е на първо място Бог. Но не бива да спираме дотук. Човекът е сътворен по Божия образ и когато хората изгубят уважение и почит към Твореца, те престават да ценят и неговото творение, човека. Те изгубват уважение към свещенството на човешкото тяло – своето собствено и това на други хора. Това поражда огромното грозно гъмжило от сексуални грехове, злоупотребата с алкохол и наркотици, които увреждат физическото здраве и отслабват ума. Хората губят уважение към свещенството на истината. Оттук следват всички видове лъжи, измами и нарушени обещания. В крайна

сметка изгубват уважение към свещенството на живота. Това води до безброй насилия.

Друг симптом е **отчуждението и враждата против Бога**:

„Тези, които са в плътта, не могат да угодят на Бога“ (Римляни 8:8).

„Вас, които някога бяхте отчуждени от Него и врагове по разположение чрез злите си дела ...“ (Колосяни 1:21).

Мащабните появи на този конкретен симптом бяха твърде очевидни през ХХ век. Правителствата в много страни използваха цялата си власт в своите опити систематично да изкоренят всякаква вяра в Бога и Христос. Но враждата срещу Бога не се ограничава само до откритите атеисти. Понякога дори външно религиозни хора могат в сърцето си да бъдат врагове на Бога. Християнският апостол Павел винаги е бил много религиозен, но той е бил ожесточен неприятел на Исус Христос, преди да се обърне към вярата (1 Тимотей 1:12-17).

Факт е, че в сърцето на всеки от нас се крие бунтовник. Когато Бог ни заповядва в Библията да правим или да не правим нещо, самата му заповед често събужда в нас негодувание и ни кара да искаме точно обратното. Апостол Павел цитира един пример от собствения си опит (Римляни 7:5, 7-9). Известно време той живеел, без да осъзнава Божията заповед „*Не пожелавай*“. Но след това Бог насочил вниманието му към тази заповед и Павел открил, че самата заповед предизвиква в сърцето му всевъзможни пожелания, така че, колкото и да се борел, не можел да ги контролира – и нещо повече, дълбоко в себе си изобщо не желаел да ги контролира.

Разбира се, това че човекът дълбоко в себе си е неприятел на Бога, не непременно и не толкова често се изразява в открита враждебност спрямо Бога. В повечето случаи се изразява в безразличие.

Ако някой каже: „Музиката, и въобще изкуството, не ме интересуват“, може да си помислим, че това е жалко, но няма много да се разстроим, защото това е въпрос на вкус. Но ако една жена каже: „Мъжът ми не ме интересува“, това вече е трагично, защото е явно свидетелство, че тя се е отчуждила от своя съпруг. Любовта е разрушена. А ако някой каже: „Бог просто не ме интересува“, това е абсолютна трагедия. Ние дължим самото си съществуване на Бога. Да не се интересуваме от него е сигурен симптом, че някъде по пътя е настъпило сериозно отчуждение.

И така, това са някои от симптомите. Но същинската болест, която ги поражда, е *желанието да бъдем независими от Бога*.

Желание да бъдем независими от Бога, нашия Творец: Според Библията (Битие 3) най-първият грях, извършен от човечеството, не е било нещо чудовищно и шокиращо като например убийство. Първият грях е бил, че Адам и Ева били изкушени от дявола към независимост от Бога – сами да преценяват кое е добро и кое е зло. Те си представяли, че ще могат без проблем сами да си бъдат бог. Затова взели от забранения плод. Това веднага довело до отчуждение от Бога и чувство на вина и срам, поради което те поискали да избягат и да се скрият от Бога, когото вече чувствали враждебен. Всички ние сме ги последвали по тази пътека на непокорство и независимост. Но да живееш по този начин означава да живееш в неистина, в нереалност. Ние не сме създали сами себе си. Ние сме Божии творения. Да

живеем отчуждени и независими от Бога противоречи на фундаменталния закон на нашето съществуване.

Затова Новият Завет казва, че **грехът е беззаконие**:

„Всеки, който върши грях, върши и беззаконие; и грехът е беззаконие“ (1 Йоан. 3:4).

Ние, разбира се, знаем какви опасности крие пренебрегването на природните закони на Твореца, като например законите на електричеството. Представете си, че човек си купи електрически самовар, но изобщо не си направи труда да прочете инструкциите на производителя. Той свързва кабелите, както на него му се вижда добре, и в резултат го хваща ток. Едва ли бихме го съжалили – по-скоро бихме го сметнали за глупак, понеже е пренебрегнал инструкциите на създателя на уреда и законите на електричеството. По същия начин пренебрегването и неподчинението на моралните и духовните закони на Създателя неизбежно води до морална и духовна трагедия. Това лежи в основата на всичките многобройни симптоми на греха.

Забележителното е, че според Библията има лек. *„Вярно е това слово и заслужава пълно приемане, че Христос Иисус дойде на света да спаси грешните.“* *„Понеже Бог не изпрати Сина Си на света, за да съди света, а за да бъде светът спасен чрез Него“ (1 Тимотей 1:15; Йоан 3:17).* В следващите глави ще разгледаме термините, които Новият Завет използва, за да опише това спасение и неговото действие.

Две неща обаче трябва да отбележим още сега. Много хора мислят, че начинът да се спасиш е да правиш всичко възможно, за да се освободиш от

симптомите на греха в своя живот. Това е много добро само по себе си, но не може да ни спаси. Може да откъснем всички ябълки от едно ябълково дърво, но дървото ще си остане ябълка. Това е неговото вътрешно естество. Затова, дори ако бихме успели да потиснем всички симптоми на греха, пак вътре в нас остава грешната ни природа. А това, както казва Новият Завет, не е по наша вина. Ние се раждаме така. Наследили сме падналата, грешна природа от своя праотец Адам. Но ако желаем, бихме могли по подобен начин да получим от Христос неговия безгрешен, свят живот, чието естество е да живее угодно на Бога. *„Защото, както чрез непослушанието на един човек станаха грешни мнозината, така и чрез послушанието на Един ще станат праведни мнозината“* (Римляни 5:19).

Ето и второто нещо, което трябва да отбележим: Бог ни обича, докато сме още грешници. Точно поради това Божието спасение е така практично и наистина дава резултат. Не е нужно да се усъвършенстваме, преди Бог да склони да ни приеме и да започне своето велико спасително дело в нас. Той ни обича и е готов да ни приеме такива, каквито сме. Това е смисълът на аргументацията в Римляни 5:6-11 и всеки, който гледа сериозно на проблема за греха, трябва да обмисли задълбочено този пасаж.

4

ПОМИРЕНИЕ

Пътят към мира

В последната глава изучавахме нравствената и духовна болест, от която всички ние страдаме, и нейните симптоми на отчуждение от нашия Творец. Сега започваме да изследваме термините, които описват лечението.

Най-напред идва прекрасната дума *помирение*, заедно с глагола *помирявам* или *примирявам*. Може би това е най-лесният за разбиране термин, защото ние вече знаем какво означава той от нашите взаимоотношения с другите хора. Повечето от нас в някакъв момент от живота си са имали подобно преживяване. Направили сме или сме казали нещо неправилно, което дълбоко е наранило някой наш близък или дори му е навредило. Впоследствие той е повдигнал разговор за тази наша постъпка. Но вместо да си признаем и да поискаме прошка, гордостта или страхът са ни накарали да отречем вината си или дори да излъжем. Ядосали сме се и сме

отправили редица контраобвинения срещу него. После сме си отишли, мърморейки ядно: „Не искам никога повече да разговарям с него или да го виждам.“ С това е започнал един дълъг период на отчуждение, дистанция и мълчание. През това време, ако някой случайно е похвалвал предишния ни приятел пред нас, ние сме се дразнели. И веднага сме представяли нашата (изкривена) версия на историята, за да очерним някогашния си приятел и да оправдаем своята враждебност спрямо него.

Взаимоотношенията на много хора с Бога изглеждат точно по този начин. Спомените и гузната съвест ги карат да осъзнават дълбоко в себе си, че ако има Творец, той би трябвало да е против техните грехове и затова, както те си мислят, и против самите тях. Затова, вместо да признаят греховете си, те отричат, че има Творец. Ако срещнат някой, който вярва в Бога, който го обича и му се покланя, те вътрешно се дразнят и обвиняват Бога за всички злини, които са извършили религиозните хора, сякаш Бог е виновен за това (и сякаш атеистите никога не са извършвали нищо зло), или обвиняват Бога, че допуска толкова много страдание по света, и така нататък. По този начин тяхното отчуждение от Твореца продължава и животът им остава сив, под мрачната сянка на безсмислието и безнадеждността, осветяван само от моментните протести на гузната им съвест, която отказва да се укроти и да замълчи завинаги.

Помирение е думата, която ни казва, че сам Бог е направил нещо, за да победи това отчуждение, да разсее недоразумението, на което то се основава, и да премахне пречките за мира. В Новия Завет има два пасажа, които ни казват как:

„Той (Иисус Христос) е образ на невидимия Бог, Първородният на цялото творение; защото в Него беше създадено всичко, което е на небесата и на земята, видимото и невидимото – било престоли или господства, или началства, или власти – всичко беше създадено чрез Него и за Него; и Той е преди всичко и всичко чрез Него се сплотява. И Той е главата на тялото, тоест на църквата; Той е началото, Първородният от мъртвите, за да има първенство във всичко. Защото в Него благоволи Отец да обитава цялата пълнота и чрез Него да примири със Себе Си всичко – било на земята, или на небето – като въдвори мир чрез кръвта, пролята на Неговия кръст. И вас, които някога бяхте отчуждени от Него и врагове по разположение чрез злите си дела, сега примири в тялото на Неговата плът чрез смъртта, за да ви представи пред Себе Си свети, непорочни и безупречни“ (Колосяни 1:15-22).

Втория пасаж можете да намерите във 2 Коринтяни 5:18-21.

Първото, което забелязваме да се казва в тези текстове за примирението, е че в този процес **Бог е направил първата крачка:**

„В Него (т. е. в Христос) благоволи Отец да обитава цялата пълнота и чрез Него (Бог) примирява всичко със Себе Си. Защото в Христос Бог примиряваше света със Себе Си.“

Това е забележително, защото обичайното правило на Бога за хората, когато се скарат помежду си, е, че този, който е сгрешил, трябва да поеме инициативата за помирение. *„Като принасяш дара си на олтара, ако там си спомниш, че брат ти има*

нещо против тебе, остави дара си там, пред олтара, и първо иди и се помири с брат си, и тогава ела и принеси дара си“ (Матей 5:23-24). Но Бог не е сторил на света никакво зло. Той няма за какво да се извинява. Хората са започнали враждата, като са се разбунтували против него. Въпреки това Бог е направил първата крачка към помирението ни със себе си, като е изпратил на света своя Син.

Забележително е и поради още една причина. Често, когато двама души са се спречкали, те искат да се помирят и пак да бъдат приятели, но всеки се страхува да не бъде отхвърлен от другата страна. Бог обаче е изпратил сина си на света, като е знаел предварително, че той ще бъде отхвърлен, унижен и разпънат. Всъщност именно затова Божият Син, чрез когото е била сътворена вселената, е дошъл между нас, като божествената му слава е била скрита зад човешки образ. Откритата му слава щеше да направи невъзможно за хората да се приближат до него, а да не говорим да изразят своята враждебност спрямо него. А така те са излели цялата си враждебност към Бога върху Исус Христос и са го разпънали на кръст. И след като са извършили всичко това, Бог заявява, че продължава да ги обича и е готов да им прости и за това, и за всички други техни грехове (Деяния 2:36-39). Защото той ги е обичал дори когато все още са били негови неприятели.

В това се състои Божият отговор на клеветата, която дяволът е внушил на човешкия род, че Бог е тиранин и само търси начини да пречи на хората да реализират напълно личността си и да преследват собствените си ползотворни амбиции (Битие 3).

Не че Бог е омекнал пред греха и е готов да капитулира пред човешката арогантност и нечестие,

за да запази или да спечели приятелството на човека. Всемогъщият Бог не е слабохарактерен. Той не може да възприеме възгледа, че човешкият грях няма значение. Затова трябва да разберем какво има предвид Новият Завет под термина *примирявам*, когато казва: „*Чрез Христос Бог примиряваше света със Себе Си.*“ За тази цел трябва да разгледаме начина, по който се е използвала думата в древногръцки – езика, на който е написан Новият Завет.

Ако човекът А чрез своите неправилни действия дълбоко оскърби човека В, тогава В има пълно право да бъде ядосан на А и да го държи отговорен за действията му. За да се помирят А и В, трябва не толкова да се промени представата на А за В, колкото да се премахне причината за справедливия гняв на В срещу А.

И така, гневът на Бога срещу греха не е временна загуба на самообладание, която го е накарала да действа противно на своя характер. Не е чувство на възмущение, което постепенно се уталожва. Не е скрито чувство на недоволство, което той таи в за себе си. Грехът е предизвикателство срещу самото същество и характер на Бога; и като моралният Властелин на вселената той трябва открито и активно да изрази негодуванието на цялото си същество срещу него. Това означава, че той не може завинаги да пренебрегне греха, а още по-малко да се прави, че грехът е без значение. Докато грехът не бъде наказан, и то публично, пред очите на цялата вселена, не е възможно Божието негодувание да бъде уталожено и клеветата срещу характера му да получи възмездие. Следователно, за да помири света със себе си, Бог трябва най-напред да премахне причината за своето негодувание срещу него – той

трябва да накаже греха на света. Без това не може да има помирение и възстановяване на приятелските отношения с хората.

Ето защо, по общо решение на Божеството, Божият Син стана човек, без да престане да бъде Бог. Тъй като цялата пълнота на Божеството обитаваше в него, той можеше да представлява Бога пред хората. Онова, което хората правеха на него, те го правеха на Бога. Начинът, по който той реагираше на хората, бе начинът, по който реагира Бог. В него хората можеха да видят какъв е всъщност Бог.

В същото време, тъй като той бе наистина човек (макар не само човек), той можеше да действа като представител на човешкия род пред Бога. Благодарение на това той можеше да вземе върху себе си греха на света като Представител и Заместник на хората и публично да понесе Божието негодувание и наказанието за греха. По този начин той премахна напълно причината за Божието негодувание спрямо света и направи възможно помирението на човека с Бога.

Във 2 Коринтяни 5:18-21 четем: *„В Христос Бог примиряваше света със Себе Си, като не счете на хората прегрешенията им ... който за нас направи грешен Онзи (Иисус Христос), който не знаеше грях, за да станем ние чрез Него праведни пред Бога.“* С други думи, когато Христос, макар и сам безгрешен, взе върху себе си греха на света като представител на човечеството, Бог се отнесе към него така, сякаш греховете на света бяха негови. По този начин справедливото наказание за човешките грехове беше изцяло понесено от Христос, в резултат на което не остава никакво препятствие по пътя за завръщане на човека при Бога. Справедливостта вече не принуждава Бога да счита на хората техните грехове.

Всички могат да дойдат при Бога чрез Христос, да бъдат помирени с него и да имат мир с него, сега и завинаги. Не е нужно човекът сам да изработва мира си с Бога. Христос вече е направил това вместо него. Достатъчно е хората да приемат помирението, които Христос е осигурил. И така, идвайки при Бога, човек се оказва приет, сякаш е самият Христос, или както се изразява Библията, той е сметен за съвършено праведен пред Бога, както е Христос („за да станем ние чрез Него правда пред Бога“).

Означава ли това, че всички хора навсякъде по света са спасени или ще бъдат спасени, независимо дали продължават да не признават Бога и да живеят грешен живот, независимо дали ще останат атеисти, или не? Не, разбира се. Христос несъмнено е осигурил помирение с Бога за цялото човечество. Но остава въпросът дали ние от своя страна сме готови да приемем мира. В историята понякога става така, че когато водачите на два враждуващи народа прекратят огъня и подпишат мирен договор, някоя отцепническа група от едната страна не приема мира. Тя продължава да гледа на другия народ като на враг, а онези от собствения си народ, които приемат мира, смята за предатели. И продължава да се бие.

Така е и между нас и Бога. За онези от нас, които приемат мира, който Христос е осигурил, в Новия Завет, се казва че „*имаме мир с Бога*“ (Римляни 5:1) и можем вечно да му се наслаждаваме. Но е възможно хората да отхвърлят помирението и да продължат със своето безразличие и враждебност спрямо своя Създател. Такова действие от страна на едно създание, разбира се, неизбежно го ще доведе до катастрофа.

От мира, който е осигурил Христос, произтичат още две преимущества. Първо, тези, които са лично примирени с Бога чрез Христос, откриват, че това води до мир между тях и всички останали, които по същия начин са били примирени с Бога чрез Христос.

„Затова помнете, че вие, някога езичници по плът, наричани необрязани от тези, които се наричат обрязани – с обрязване на плътта, което се извършва с ръце – в онова време бяхте без Христос, отлъчени от Израилевото гражданство и чужди на заветите на обещанието, без да имате никаква надежда и без Бог на света. Но сега в Христос Иисус вие, които някога сте били далеч, сте поставени близо чрез кръвта на Христос. Защото Той е нашият мир, който направи двете едно и събори средната стена, която ги разделяше, като в плътта си унищожи враждата, тоест закона със заповедите му изразени в постановления, за да създаде в Себе Си от двата един нов човек и така да въдвори мир, и в едно тяло да примири и двата с Бога чрез кръста, като уби на него враждата. И като дойде, благовества мир на вас, далечните, и мир на близките. Защото чрез Него и едните, и другите имаме достъп в един Дух до Отца“ (Ефесяни 2:11-18).

Този пасаж описва как Христос слага край на една вековна вражда между юдеите и останалите народи. Но същият принцип действа и при всички други бариери – расови, национални, социални и религиозни, довели до такива дълбоки разделения в човечеството. Разбира се, за нещастие също е вярно, че твърде често в историята хора и народи, представящи се за християнски, са гонили и са се

биели с други хора и народи, които също са се наричали християнски (също както понякога тъй наречените марксистки народи се бият срещу народи, които също се обявяват за марксистки). Но такова поведение хвърля сериозно съмнение дали и едните, и другите действително са били помирени с Бога. То по-скоро подсказва, че тяхната християнска изповед може би е била само формална и повърхностна; че, както се изразява Новият Завет, те са приели „напразно Божиата благодат“ (2 Коринтяни 6:1).

Второто огромно преимущество е, че един ден Бог ще примири цялата вселена от интелигентни същества със себе си (вж. цитата от Колосяни 1:20, с. 43). И отново за нещастие това не означава, че всяко създание във вселената, включително и дяволът, ще стане верен приятел на Бога. Защото Бог няма да отнеме свободната воля на никого – дори за да превърне бунтовниците в свети. Но ситуацията е следната: Бог няма да чака вечно. Един ден той ще възстанови и развие по нов начин земята и вселената. Това ще означава, че той ще трябва да ограничи със сила всички, които постоенстват в своя бунт срещу него. Но когато го направи, никой няма да може да издигне гласа си в справедлив протест. Кръстът на Христос ще смълчи всяко възражение. Всички са можели да бъдат спасени от Божиата величествена благодат за сметка на Христос. Дори онези, които погиват, няма да могат с право да критикуват Бога за това. Мирът във вселената ще бъде възстановен (Откровение 5:11-14).

5

ОПРАВДАНИЕ

Изправност пред закона

Следващите два основни термина, които използва Новият Завет, за да опише какво Бог е готов да направи за нас, са *оправдание* и *оправдавам*. Те са юридически термини. Това притеснява някои хора. Те твърдят, че ако изобщо има Бог, той трябва да ни обича, както баща обича децата си, и да бъде готов да приеме отново своите съгрешили деца, също както бащата приема своето момче в прочутата притча на Иисус за блудния син (Лука 15). Там бащата не влиза в ролята на съдия и не праща сина си на съд. И Бог не би направил такова нещо, твърдят критиците.

Но това показва повърхностно мислене. Дори в притчата, макар че бащата прощава на сина и го възстановява като син, той не взима половината наследство на по-големия брат, за да компенсира факта, че блудният син е пропилял своето собствено! Това би било висша несправедливост. Божията

прошка също не би могла никога да бъде за сметка на справедливостта – както спрямо самия него, така и спрямо други хора.

Представете си, че дъщеря ви работи в банка. Един ден в банката влиза крадец, застрелва я и избягва с огромна сума пари. Какво бихте казали за съдията, ако той, когато престъпникът бъде доведен пред него, заяви: „Макар че този човек е престъпник, той е мой син и аз го обичам. Той казва, че съжалява. Затова ще му простя, без да му налагам никакво наказание“? Няма ли да протестирате, че такава прошка представлява висша несправедливост по отношение на вас и дъщеря ви, и подкопава основите на всяко справедливо и цивилизовано общество? Онова, което учи притчата за блудния син, със сигурност е вярно – Бог е готов да прости на своите деца. Но това е само едната страна на истината. Другата страна е, че Божията прошка трябва да бъде в съгласие с универсалната справедливост, и това да бъде явно.

И така, глаголът *оправдавам* има два основни нюанса:

1. Обявявам, че някой е прав.
2. Демонстрирам, че някой или нещо е прав.

Това не означава „*правя* някого прав“. В Лука 7:29 се казва, че „*целият народ ... оправда Бога*“ (букв. превод – бел. прев.). Това не може да означава, че хората са *направили* Бога праведен. Бог винаги е праведен; няма нужда никой да го прави такъв. Тези думи означават „народът *обяви*, че Бог е праведен.“

Но нека започнем от началото. Ето един пример как се е използвала думата в човешките съдилища в библейски времена.

„Ако се появи разпра между човеци и дойдат пред съда и съдиите ги съдят, тогава нека оправдаят правия и осъдят виновния“ (Второзаконие 25:1).

Значението на израза „оправдаят правия и осъдят виновния“ е очевидно. „Да осъдиш виновния“ не означава „да го направиш виновен“, а „да го обявиш за виновен“ или неправ. По същия начин „да оправдаят праведния“ означава човекът, който в крайна сметка е доказал, че е постъпил правилно, да бъде обявен за прав.

За жалост в човешките съдилища понякога става така, че човекът, който действително е извършил зло, успява да подкупи съдията да издаде неправилна присъда. Библията остро осъжда това изкривяване на справедливостта:

„Който оправдава безбожния и който осъжда праведния – и двамата са мерзост за Господа“ (Притчи 17:15).

Като имате това предвид, прочетете следната притча, разказана от Иисус. Тя съдържа няколко изненади.

„На онези, които разчитаха на себе си, че са праведни, и презираха другите, каза и тази притча: Двама души, единият фарисей, а другият бирник, се изкачиха в храма да се помолят. Фарисеят, като се изправи, се молеше в себе си така: Боже, благодаря Ти, че не съм като другите хора – грабители, неправоедни, прелюбодейци, също и като този бирник. Поста два пъти в седмицата, давам десятък от всичко, което придобия.

А бирникът, като стоеше надалеч, не искаше дори очите си да повдигне към небето, а се биеше в

гърди и казваше: Боже, бъди милостив към мен, грешника. Казвам ви, че този слезе у дома си оправдан, а не онзи; защото всеки, който възвишава себе си, ще бъде смирен, а който смирява себе си, ще бъде възвисен“ (Лука 18:9-14).

На първо място трябва да отбележим, че тук Иисус използва термина *оправдавам*: бирникът „слезе у дома си оправдан“. Това е интересно. Фарисеят и бирникът не бяха отишли в земно съдилище и не се бяха явили пред земен съдия. Те бяха отишли в храма да се молят. Но като стояха пред Бога и правеха преглед на своя живот, Бог действаше като техен съдия и издаде присъдата си над тях.

Второто важно нещо е, че според Христос единият от двамата мъже си отиде вкъщи оправдан; тоест Бог като Съдия обяви този човек за праведен пред Божия съд.

И третото е, че макар единият човек да беше оправдан от Бога, другият не беше. Това е удивително! Защото бирникът, според своето собствено признание, беше грешник. А повечето хора в неговите дни биха счели събирането на данъци за властващата Римска империя, с всички измами, които това е включвало, за една от най-омразните форми на греха. И все пак Бог оправда точно бирника! Фарисеят, от друга страна, беше човек, който се опитваше да живее възможно най-добър живот – в религиозен, в стопански и в социален аспект. Той не бе несправедлив, грабител или прелюбодеец; постеше два пъти в седмицата, даваше на Бога десятък от доходите си, за да се използва за другите. И все пак, Бог не го оправда.

На пръв поглед това е не просто учудващо, а направо шокиращо. Самата Библия, както вече ви-

дяхме, забранява на земните съдии да оправдават нечестивия и да осъждат праведния. Как тогава, след като тези двама души се явяват пред Божия съд, може Бог да оправдае бирника, който е „лошият“, а да не оправдае фарисея, който е „добрият“? Част от отговора се съдържа в следните принципи:

1. Стандартите на Божия закон са абсолютни. Божиите стандарти са различни от нашите. Ако едно момче се яви на изпит в училище и получи 70 точки от максималните 100, то вероятно ще издържи изпита, макар че не му достигат 30 точки. Но Божият закон не е такъв. Той изисква 100 процента съвършенство, и то постоянно. А никой не е постигнал това. Някои от нас може да са по-добри от други. Но Бог е истинен – той не може да се преструва, че сме по-добри, отколкото сме в действителност. Неговата присъда е, че *„всички съгрешиха и са лишени от Божиата слава (тоест съвършените стандарти)“* (Римляни 3:23).

2. Божият закон е едно цяло. Когато нарушиш една заповед, все едно си нарушил целия закон, казва Библията (Яков 2:10). На пръв поглед това може би изглежда несправедливо, но Божият закон не е сбор от несвързани помежду си правила, така че, ако нарушиш само едно, това да не се отрази по никакъв начин на останалите. Божият закон е единно цяло. Неговата цел и неговото изискване е съвършенството. Ако нарушиш една заповед, дори да си спазил всички останали, резултатът пак няма да е съвършенство. Ако прекъснеш само една брънка от веригата на котвата, корабът ще бъде отнесен. Ако сбъркаш само веднъж при събирането на дълга поредица числа, крайната сума ще е грешна. А дори

и най-добрите от нас са нарушили доста повече от една Божия заповед.

3. Следователно Божият закон осъжда всички ни. Независимо дали сме се опитвали да вършим добро като фарисея, или сме се справили много зле като бирника, всички сме нарушили Божия закон. А Библията казва: *„А знаем, че каквото казва законът, казва го на онези, които са под закона, за да се затворят устата на всекиго и целият свят да бъде подсъдим пред Бога“* (Римляни 3:19).

ОТГОВОРЪТ НА ЕДНАТА СТРАНА НА ВЪПРОСА

И сега можем да отговорим поне на едната страна на въпроса – защо не беше оправдан фарисеят. Защото, когато дойде при Бога, той изреди всичките си добри дела, всичките си искрени усилия да спазва Божия закон, като се надяваше Бог да го оправдае на тази основа. Но това е невъзможно. Колкото и добри да бяха усилията му, той пак не достигаше стандарта, пак беше нарушил Божия закон. И за това нарушение заслужаваше да понесе наказание. Бог не можеше да се преструва, че не е така. Словото му казва: *„Нито едно създание няма да се оправдае пред Него чрез делата на закона, понеже чрез закона става само познаването на греха“* (Римляни 3:20).

„Ако е така – ще каже някой, – това означава, че Бог не може да обяви никого за праведен! Той не може да оправдае никой, който се явява пред неговия съд. Но какво да кажем за бирника? Той със сигурност беше нарушил Божия закон много по-тежко от фарисея. Как тогава Христос казва, че бирникът си е отишъл у дома оправдан?“

ОТВОРОЪТ НА ДРУГАТА СТРАНА НА ВЪПРОСА

Теоретично има два начина да бъдем оправдани от Бога. Единият е да спазим закона съвършено. Тогава Бог може да ни обяви за „праведни пред Бога“. Но, както видяхме, този начин на практика е невъзможен за нас. Всички вече сме нарушили неговия закон.

Другият начин да бъдем оправдани е като си понесем наказанието за нарушаването на Божия закон. Но ако трябваше да направим това, то щеше да означава за нас вечно отделяне от Бога. Така че сме в задънена улица.

Ето и Божието разрешение: неговият Син като Представител на човечеството плати вместо нас, като понесе наказанието на Божия съд за греха и умря на кръста. Затова, ако ние положим вярата си в Иисус, Бог може да счита неговата смърт за наша смърт. След като нашето наказание е понесено от Иисус, Бог може да ни оправдае, тоест да ни обяви за праведни пред неговия съдийски престол.

Ето как Библията заявява това:

*„Защото всички съгрешиха и са лишени от Божи-
ята слава, но се оправдават даром от Неговата
благодат чрез изкуплението, което е в Христос.
Него Бог постави за умилостивение чрез Негова-
та кръв посредством вяра; за да покаже Своята
правда в прощението на греховете, извършени
по-напред, когато Бог дълготърпеше, за да пока-
же Своята правда в настоящото време – че Той
е справедлив и че оправдава този, който вярва
в Иисус“ (Римляни 3:23-26).*

Това означава ли, че всички хора са оправдани автоматично? Не. Според притчата фарисеят не

беше оправдан. Бирникът беше, и то защото стоейки пред Бога, той се биеше в гърдите и така изповядваше своя грях, осъждаше себе си и признаваше, че заслужава наказанието за това, че е нарушил Божия закон. После той с вяра се остави на Божията милост, като каза: *„Боже, бъди милостив към мен, грешника.“* И тогава, още там, Бог го оправда, тоест обяви го за праведен пред Бога, свободен от греха, оправдан веднъж завинаги.

Нещо повече, Библията ни казва, че *„на хората е определено веднъж да умрат, а след това – съд“* (Евреи 9:27-28). Това означава, че Бог не ни призовава пред своя съдийски престол всеки ден от живота ни. Ще има само един Съден ден, и той идва, след като умрем. На този съд ще бъде прегледан целият ни живот и ще бъде произнесена Божията присъда.

А прекрасното е, че не се налага да чакаме до Съдния ден, за да разберем каква ще бъде присъдата (вж. също Йоан 5:24). Бог казва на онези, които са положили вярата си в Христос, че Христовата смърт на кръста е достатъчна, за да покрие греховете на целия им живот. Затова те няма от какво да се страхуват. След като са оправдани чрез вяра, те имат траен мир с Бога (Римляни 5:1).

И така, нека обобщим дотук. На въпроса въз основа на какво можем да бъдем оправдани от Бога, отговорът, който дава Новият Завет, е: *„И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата по закона“* (Римляни 3:28). Но някой ще възрази, че на друго място Новият Завет казва: *„Виждала, че човек се оправдава чрез дела, а не само чрез вяра“* (Яков 2:24). Това не е ли противоречие?

ЗНАЧЕНИЕТО НА ОПРАВДАНИЕТО ЧРЕЗ ДЕЛА

Не, няма противоречие. Яков използва термина *оправдавам* в другото му значение – не *обявявам* някого за праведен, а *доказвам* или *демонстрирам*, че някой е праведен. Със сигурност е вярно, че човек бива обявен за праведен пред Бога въз основа на своята вяра, а не въз основа на делата си. Но единственият начин, по който той може да демонстрира на семейството и приятелите си, че има този вид вяра, е начинът, по който постъпва, тоест чрез делата си.

Представете си, че някой каже на приятелите си: „Миналата седмица получих писмо, в което ми казват, че един мой богат роднина е починал и ми е завещал огромна сума пари. Достатъчно е само да отида до банката, за да си получа този подарък. Аз повярвах на писмото, взех си дарението и сега съм невероятно богат.“

Няма ли приятелите му да отговорят: „Казваш, че си станал богат просто като си повярвал на писмото. Но моля те, покажи ни чрез променения си начин на живот, че твоята вяра и твоят подарък са реални, а не са твоя измислица. Оправдай тази история чрез делата си.“ Затова тези, които са били оправдани от Бога чрез вяра, а не чрез дела, трябва да демонстрират, че тяхната вяра е истинска. Има само един начин да покажат, че вярата им е истинска, и той е, казва Яков, чрез дела.

6

ИЗКУПЛЕНИЕ И ОТКУП

Цената на свободата

В тази глава ще изследваме още два от ключовите новозаветни термини. Това са *изкупление* и *откуп*.

В буквалния си смисъл те са били обичайни думи в древния свят, както са и в нашия. Хора са били отвлечани и държани за откуп. След това семейството и приятелите им е трябвало да платят голяма сума пари, за да ги освободят. Съвременните терористи отвлечат самолет и заплашват да убият пътниците един по един или да взривят целия самолет, ако исканията им не бъдат изпълнени. Те може да не искат пари – може например да искат освобождаването от затвора на свои другари терористи. В този случай използваме думите „цена“ и „откуп“, но вече в преносен смисъл – казваме, че освобождаването на терористите е цената, която правителството трябва да плати, за да откупи един самолет пътници от смъртта, освен ако не поеме риска да щурмува самолета.

Тук е важно да отбележим, че думата *откуп* се използва само ако откупувате някого от затвор или робство, или от смъртна заплаха, и му подарявате свобода. Не бихте използвали думите *откуп* или *изкупувам*, за да опишете действията на корумпираните бизнесмени, които в някои страни са готови да платят много пари, за да купят малки момичета от бедните им родители с цел да ги използват за детска проституция. Те купуват тези момичета, но не за да ги освободят, а за да ги заробят.

При известни обстоятелства хората могат дори да откупят нещо, което е тяхна собственост. Човек, който спешно се нуждае от пари, може да реши да заложи часовника си. Заложната къща ще го вземе и ще даде на човека някаква сума. Но часовникът не става автоматично собственост на заложната къща. За определен период от време часовникът, строго погледнато, си остава собственост на човека. Но ако иска да си възстанови действителното притежание на своята собственост, той трябва да го откупи в определения срок; и цената, която ще плати, разбира се, ще надвишава сумата, която първоначално е получил от заложната къща.

И така, във всекидневната реч думите *откуп* и *изкупление* очевидно имат някои нюанси в значенията, било то в буквален или в преносен смисъл. Така е и в Новия Завет, макар че тук, в богословски контекст, тези термини винаги имат метафорично значение. Не става въпрос за парични сделки. „*Знаете, че не с преходни неща – сребро или злато – сте изкупени*“ (1 Петр. 1:18). Но навсякъде, където се използват в Новия Завет, тези думи са свързани със следните теми:

1. Купуване или откупване на хора от дълг, робство, затвор, заплаха за наказание или смърт.

2. Винаги се казва, че Бог или Христос откупува или изкупува. Никога не се казва, че човек откупува себе си или ближния си.

3. Плащане на цена или откуп, за което също се казва, че Бог или Христос плаща цената или понася разходите по откупа. От хората никога не се иска, нито им се позволява, да допринесат с нещо към цената, която трябва да се плати за тяхното изкупление. Това е в ярък контраст с много религии, в които от хората се изисква да достигнат спасение с цената на собствените си усилия или страдание, или дори като плащат пари. Когато свещениците и търговците в Ерусалимския храм са създавали у хората впечатление, че могат и трябва да плащат за спасението си, Христос ги е изгонил (Йоан 2:13-16).

4. Целта на изкуплението винаги е да дари на хората свобода и да им даде вечно наследство.

СВОБОДА ОТ КАКВО?

1. Свобода от вината за миналите грехове. Човек не може да промени миналото. Сам Бог не може да промени историята. Станалото е станало. Онова, което Бог ни предлага чрез Христос, е освобождение от вината за миналите грехове. Много хора са преследвани от своето минало. Колкото и да се опитват да забравят случилото се и да започнат отначало, те не могат да се освободят от вината за предишните си лоши дела.

Други, с не така добре функционираща съвест, успяват лесно да пренебрегнат миналото си като прелюбодейката в книгата Притчи (30:20), която *„яде и бърше устата си, и казва: Не съм извършила нищо лошо“*. Но такава безотговорност не премахва наличието на истинската вина (тук не се занимаваме с психологическия комплекс за вина). Преди няколко

години във Великобритания крадци нападнаха влак, осакатиха машиниста за цял живот и избягаха в Южна Америка с милиони британски лири. Там те подкупиха властите, за да не ги екстрадират. Може би сега крадците не чувстват никаква вина за пресъплението си. Но това не променя факта, че ако стъпят отново във Великобритания, моментално ще бъдат съдени и затворени. Един ден всеки човек ще се изправи пред Божия съд. Изминалите години или удобно късата памет няма да са изличили миналото. Ако не позволим на Иисус да премахне вината, която ни приковава към миналото, тази верига ще си остане вечно.

Изкуплението означава, че Бог може да разчупи тези вериги вместо нас в този живот, ако се покаем. Разчупване на веригите се нарича прошка. В гръцкия език, на който е написан Новият Завет, най-често срещаната дума за прошка (*aphesis*) означава „освобождавам“ или „пускам“. Това е дума, която се използва за пускане от затвор или за освобождаване на човек от дългове, или за освобождаване на роб. И цената за това освобождаване е платена от Христос: *„Имаме изкупление – казва Новият Завет – чрез Неговата кръв, прощението на прегрешенията“* (Ефесяни 1:7). По този начин веригата се разчупва, за да не бъде сложена никога повече. Изкуплението, за което Христос е платил, е вечно (Евреи 9:11-12).

2. Свобода от проклятието, произнесено от Божия закон. *„Христос ни изкупи от проклятието на закона, като стана проклет за нас“* (Галатяни 3:13).

Проклятието, произнесено от Божия морален закон, не представлява празни думи. Това е обявеното наказание, което следва всяко нарушаване на този закон. Може би някои биха спорили, че тъй

като не вярват в Бога, те не признават и неговото право да издава заповеди и забрани или да налага наказания. Но този аргумент е погрешен. Моралният закон на Твореца е написан във всяко човешко сърце (Римляни 1:14-16). Всеки път, когато ние обвиним някого, че е извършил нещо морално неправилно; всеки път, когато извиняваме себе си за нещо морално нередно; всеки път, когато си казваме, че би трябвало да се държим по-добре, и си обещаваме следващия път да го направим, ние, може би несъзнателно, засвидетелстваме факта, че моралният закон е записан в сърцата ни и ние сме съгласни с неговия авторитет и валидност. Ако използваме новозаветната метафора, Божият морален закон сякаш е поставен пред нас като написан документ и ние, чрез своите обвинения към другите, извинения на себе си и решения да бъдем по-добри, лично слагаме подписа си под него, като се съгласяваме с неговия авторитет, изисквания и наказания.

Тези, които не се покаят, ще открият, че този „документ“, със собствения им подпис отдолу, представлява свидетелство срещу тях на Последния съд. Но тези от нас, които се покаят, имат уверението на Бога, че той е унищожил този юридически договор, подписан от собствената ни ръка, който признава вината ни, *„написаното ... което беше против нас“*, и го е приковал на кръста на Христос. Така Бог е показал пред целия свят, че като е умрял на кръста, Христос е понесъл проклятието на закона за всички, които се покаят и му се доверят, за да станат свободни (вж. Колосяни 2:13-15).

ЦЕНАТА НА ИЗКУПЛЕНИЕТО

Откупът, платен за човечеството, е самата смърт на Христос. Всъщност той лично е заявил, че това е

основната цел на идването му на земята: „Защото и Човешкият Син не дойде да Му служат, а да служи и да даде живота Си откуп за мнозина“ (Марк 10:45). „Вие сте изкупени със скъпоценната кръв на Христос“ (1 Петр. 1:18-19).

За да разберем каква е невероятната стойност на откупа, трябва да помним кой е Христос:

„В когото ние имаме изкупление ... прощението на греховете. Той е образ на невидимия Бог, Първородният на цялото творение; защото в Него беше създадено всичко, което е на небесата и на земята ... било престоли или господства, или началства, или власти – всичко беше създадено чрез Него и за Него; и Той е преди всичко и всичко чрез Него се сплотява“ (Колосяни 1:14-17).

С други думи, Изкупителят е самият въплътен Творец. Иисус е едновременно Бог и човек. Именно затова той може да действа като посредник между Бога и човека и да даде себе си като откуп за всички (1 Тимотей 2:5-6). Това не значи, както предполагат някои, че Иисус, който е обичал хората, е трябвало да плати този откуп на някакъв жесток Бог, за да го убеди да не излива гнева си над човешкия род. Този, който е платил откупа, е Бог. И любовта, подтикнала Христос да даде живота си като откуп за хората, е съвършен израз на любовта на Отца към тях; защото Христос, който сам е Бог, е съвършеният образ и израз на невидимия Бог. „В това се състои любовта – казва Новият Завет (1 Йоан. 4:10), – не че ние възлюбихме Бога, а че Той възлюби нас и прати Сина Си като умилостивение за нашите грехове.“

„Но в този случай – ще каже някой, – ако Иисус не е платил откупа на Бога, на кого го е платил?

Трябва да го е платил на някого.“ Но това разсъждение не взема предвид това, което отбелязахме преди – че терминът *откуп* в контекста на Новия Завет се използва като метафора, за да покаже какво е струвало на Бога и на Христос нашето изкупление. Цената не е буквално парична сума, която някоя трета страна ще получи. Цената е страдание и смърт.

Представете си, че една спасителна лодка е препълнена и всеки момент ще потъне. Един мъж доброволно скача през борда в леденото море, като знае, че това ще означава неговата смърт. Можем спокойно да кажем, че той е платил много висока цена, за да спаси живота на останалите. Но би било безсмислено да питаме на кого е платил тази цена.

Възниква обаче друг въпрос. Библията учи, че ние всички сме Божии създания и следователно Божия собственост. Тогава защо трябва Бог да плаща откуп, за да си откупи обратно това, което си е негова собственост? Вярно, че ние сме се заплели в греховни навици, подчинили сме се на Сатана и сме станали негови затворници. Но не би ли могъл Бог просто да упражни всемогъщата си сила, да унищожи Сатана, да разчупи нашите вериги и да си възвърне човечеството със сила, без да се налага да плаща какъвто и да е откуп?

Отговорът е, че въпросът с греха е морален въпрос, а моралните въпроси не могат да се разрешават със сила. Има неща, които дори Всемогъщият Бог не може да стори. Той не може да извърши логически невъзможни неща, като например да нарисова квадратен кръг. Нито може да върши морално нередни неща. Той не може да лъже (Тит 1:2). Не може да наруши собствения си морален закон. Неговият закон е израз на неговия характер. Да се от-

рече от него би означавало да се отрече от себе си, а това той не може да стори (2 Тимотей 2:13). Той не е можел да ни освободи от веригите на нашата вина чрез един прост акт на произволна сила. Единственият начин да го направи е бил, като понесе наказанието, което изисква неговият морален закон. И в любовта си към нас той е направил точно това. Оттам и цената; оттам и страданието.

СВОБОДА ЗА КАКВО?

По-рано отбелязахме, че ако купиш някого, за да го държиш в робство, цената, която плащаш, не може да се нарече *откуп*. И така, Христос е платил откуп, за да освободи хората от вината за техния грях и да им даде свобода. Но свобода за какво? Е, очевидно не за да продължават безнаказано да живеят в грях. Защото грехът води до пристрастяване и заробва онези, които го практикуват постоянно и без да се покайват (Римляни 6:16-23). Следният цитат показва от какво изкупва Христос Своите ученици и за какво ги изкупва:

„Защото се яви Божията благодат, която носи спасение за всичките хора, като ни учи да се отречем от нечестията и светските страсти и да живеем разбрано, праведно и благочестиво в настоящия свят, като очакваме блажената надежда и явяването на славата на нашия велик Бог и Спасител Иисус Христос“ (Тит 2:11-14).

Ще оставим за една от следващите глави въпроса как Христос гарантира, че този нов начин на живот ще се окаже живот на свобода, а не религиозно робство. За момента само ще отбележим, че Новият Завет съвсем ясно показва, че ние не сме по-

лучили още тук и сега всички плодове на своето изкупление. Един от резултатите на откупа, платен от Христос е „изкупването на нашето тяло“. Но за това трябва да почакаме до Второто идване на Христос (Римляни 8:18-25; Филипяни 3:20-21).

От друга страна, Бог още тук и сега дава на всички, които се покаят и положат вярата си в Христос, дара на Светия Дух. Светият Дух уверява всички вярващи в достоверността на Божиите обещания и самият той е залог и гаранция за пълното наследство, което един ден ще получат, когато Бог изпълни всички свои обещания и приеме при себе си на небето всички, които някога е изкупил с кръвта на своя Син (Ефесяни 1:13-14; Деяния 20:28).

(

7

ВЕЧЕН ЖИВОТ

Тук и сега

Едно от най-величествените заявления, които Христос е правил, докато е бил тук на земята, е, че той има власт да дава на хората вечен живот (Йоан 17:1-3).

Това твърдение, както знаем, често е било посрещано с подигравки. Някои критици предполагат, че Иисус е обещавал на последователите си никога да не умрат физически и въз основа на това заключават, че Иисус е бил заблуден религиозен фанатик, защото самият той е умрял много скоро след това, а по-късно и всички негови последователи.

Но тази критика се основава на явно невежество за това какво е казал Иисус. Дори един бегъл поглед към Новия Завет показва, че Иисус не само е предупреждавал учениците си, че скоро ще бъде разпънат, но им е казвал и че след като той си отиде, те ще трябва да бъдат готови да жертват живота си заради него (Лука 9:22; 12:4; Йоан 16:1-3). Как-

вото и да означава твърдението на Иисус, че може да даде на последователите си вечен живот, то явно не означава, че те никога няма да умрат физически.

Други, по-сериозни критици, предполагат, че обещаният „вечен живот“ е нещо, което добрите хора ще получат, след като напуснат този свят, с други думи „ще отидат в рая, когато умрат“. И те осмиват цялата идея като вълшебна приказка, и то опасна и парализираща волята. Гладна кокошка просо сънува, казват те; по същия начин потиснатите, разочарованите и болните си измислят някакъв въображаем рай, за да заглушат болката от живота и да облекчат мизерията си. А атеистите нямат нужда от такова упойващо лекарство. Те имат куража и интелигентността да се борят, за да подобрят живота си и в крайна сметка да се изправят пред грубата реалност на смъртта, без да замъгляват ума си с надежди за въображаем рай в някакво далечно бъдеще.

Напълно вярно е, че Новият Завет учи, че вярващите „отиват в рая, когато умрат“, макар че е формулирано малко по-различно: за тях това значи „да си отида и да бъда с Христос“ или „далеч от тялото и у дома при Господа“ (Филипяни 1:23; 2 Коринтяни 5:8). Но обвинението на критиците, че надеждата за един бъдещ рай неизбежно отслабва и дори задушава стремежа на хората да се възползват максимално от живота си тук, на земята, е очевидно погрешно. Новият Завет показва съвсем ясно, че вечният живот не е нещо, което получаваме, когато умрем и отидем на небето. Това е живот, който можем да получим и на който да се радваме тук и сега, на земята – много преди да умрем и да отидем на небето. Той е, така да се каже, друго измерение на живота – над и отвъд просто физическия, емоционал-

ния, естетическия и интелектуалния живот, на който човешките същества се радват естествено. Това е животът, към който сочи Христос, когато казва: *„Не само с хляб ще живее човек, но с всяко слово, което излиза от Божиите уста.“*

Представете си, ако можете, един брак, който представлява единствено физически съюз; брак, в който мъжът и жената никога не си говорят, никога не споделят най-съкровениите си мисли, надежди, радости, страхове и скърби, своята любов към музиката или изкуството, и на практика живеят, без да се познават. Такъв брак малко би се отличавал от чифтосването при животните. Би му липсвало истински човешкото измерение. По същия начин, едно човешко същество, което се задоволява да се радва на живота само на физическо, емоционално, естетическо и интелектуално ниво, но не знае нищо за духовното общуване с Бога, пропуска най-висшето ниво на живота тук и сега. Нещо повече, такъв човек е изложен на огромна опасност да пропусне вечния живот и в идния свят. Новият Завет заявява ясно: *„Който вярва в Сина, има вечен живот.“* Обърнете внимание на сегашното време на глагола – „има“ вечен живот тук и сега. От друга страна се добавя и предупреждението: *„Който не се покорява на Сина, няма да види живот, а Божият гняв остава върху него“* (Йоан 3:36).

Тук обаче трябва да разберем още една разлика: вечният живот, за който говори Новият Завет, не означава просто вечно съществуване. Всички човешки същества продължават да живеят след смъртта на своите физически тела – всички ще съществуват вечно. Но някои ще съществуват в едно духовно състояние, което Библията нарича не „вечен живот“, а „втората смърт“ (Откровение 20:11-15; ще изследваме тази тема към края на книгата).

В този момент някои критици вероятно ще протестират, че всякакви приказки за вечен живот, на който можем да се радваме още тук, са форма на психологическа самозаблуда – нещо изцяло субективно, не отговарящо на никаква обективна реалност. Но същото може да се каже и за насладата от изкуството – и ще бъде също толкова погрешно. Вярно, има хора, които могат да гледат една картина и да виждат единствено петна от боя върху платно; а един сляп човек изобщо не може да добие представа за света на изобразителното изкуство. Но това не доказва, че светът на изкуството не съществува, или че насладата от изкуството е психологическа самозаблуда. Някои физически слепи хора, разбира се, не желаят зрение. Някога познавах един човек, който като дете беше притежавал малко зрение, но скоро го беше изгубил и беше станал напълно сляп. Той често ми казваше, че дори някой да му предложил зрение, той не го желяел. Бил си доволен така, както си бил. Страхуваше се, че ако прогледал, щял се обърка от хилядите неща, които щял да започне да вижда, и животът щял стане много сложен. Той предпочиташе простотата на живота без зрение.

По същия начин има много хора, които смятат, че животът ще стане твърде сложен и ще изисква от тях твърде много радикални промени, ако допуснат съществуването на Бога и възможността да получат вечен живот. Те предпочитат простотата на атеизма и затова твърдят, че „Бог“ и „вечният живот“ са въображаеми понятия. Но тяхното твърдение не доказва, че това действително е така – само показва, че те са духовно слепи.

Тогава какво означава да имаш вечен живот?

1. Да имаш вечен живот означава да споделяш Божия живот. Според новозаветната терминология,

докато хората не влязат в лична връзка с Бога и не го познаят, те са мъртви. Не физически, а духовно мъртви.

Известната притча за блудния син дава добър пример за използването на думата „мъртъв“ в този смисъл. Като говори на по-големия брат след завръщането на блудния си син, бащата казва: *„Подобаваще да се развеселим и да се зарадваме; защото този твой брат беше мъртъв и оживя, и изгубен беше и се намери“* (Лука 15:32).

Блудният син беше обърнал гръб на баща си, беше напуснал дома си и беше отишъл в далечна страна. У него нямаше нито любов, нито интерес към неговия баща. Той никога не общуваше с него, нямаше желание да споделя интересите или живота на своя баща. От гледна точка на баща му, той беше мъртъв.

Блудният син „оживя“, когато се покая, завърна се вкъщи и се помири с баща си. По същия начин, когато хората, които са пренебрегвали Бога и са били духовно мъртви, се покаят и се помирят с него, те започват да живеят духовно.

Но има и още нещо. Когато хората се покаят и се завърнат при Бога, те не само го откриват, както някой би открил великолепия свят на изкуството, за който преди това е бил напълно мъртъв. Когато хората се покаят, обърнат се към Бога и положат вярата си в Христос, Бог ги обновява с един нов живот, който преди това те не са имали. Ако използваме отново новозаветната терминология, Бог ги „съживява“. Той влага в тях собствения си духовен живот, също както един човешки баща предава собствения си физически живот на детето, което създава.

„Бог обаче, който е богат на милост, поради голямата любов, с която ни възлюби, въпреки че бяхме мъртви в престъпленията си, ни съживи заедно с Христос – по благодат сте спасени“ (Ефесяни 2:4-5).

Можем да направим следната аналогия: една електрическа крушка, намираща се в защитната си опаковка, все още не свети. Извадете я от опаковката, завийте я в настолна лампа и я поставете в стая, която е ярко осветена от голяма централна лампа. Сега крушката е заобиколена от светлината на основния източник, но самата тя все още не свети; все още е „мъртва“. И ще остане „мъртва“, докато не бъде свързана със същата електрическа мрежа, от която се захранва основната лампа. Но когато това стане и електричеството премине през крушката, тя ще „оживее“.

2. Дарът на вечния живот установява лични взаимоотношения между своя получател и Бога. Един съвременен компютър може да се научи да разпознава гласа на този, който го използва. Човек трябва само да заговори в присъствието на компютъра и компютърът ще предаде всичко казано в писмена форма. Но компютърът никога няма да познава човека по начина, по който го познават неговото дете или неговата жена; той никога няма да обича човека, както го обичат синовете му и дъщерите му. Компютърът няма човешки живот. Но когато човекът роди деца и им предаде собствения си живот, заедно с този живот децата получават способността да познават и обичат своя баща и да се радват на все по-дълбоки взаимоотношения с него. По същия начин, когато Бог предава собствения си духовен живот на хората, той ги съживява и обновява, установява отношения с тях; и те започват да го познават

и да го обичат. Ето защо Новият Завет казва, че *„това е вечен живот – да познават Бога и Исус Христос“* (Йоан 17:3) и да участват в живота на Бога чрез Христос (1 Йоан. 1:1-4).

3. Вечен живот – дар сега и притежание завинаги. Поради това, че вечният живот е взаимоотношение с Бога, той е, както казва и самото му име, вечен. Когато Бог установи духовни взаимоотношения с един човек и сподели с него собствения си живот, тези отношения по дефиниция са вечни. Физическата смърт на тялото не ги прекратява и не може да ги унищожи. След като Бог веднъж е установил лични взаимоотношения с някого чрез дара на вечния живот, той остава верен на този човек и поддържа тези взаимоотношения вечно. *„Аз им давам вечен живот; и те никога няма да загинат и никой няма да ги грабне от ръката Ми“* (Йоан 10:28). *„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине никой, който вярва в Него, а да има вечен живот“* (1 Йоан. 3:16).

В такъв случай, смъртта на тялото не засяга вечния живот. Човешкото тяло, каквото го познаваме тук, на земята, е описано в Новия Завет като шатра – тя е добре пригодена за временното ни земно пътуване, но е сравнително крехка и лесно може да бъде повредена и съборена. А при възкресението всеки вярващ ще получи прославено тяло, предназначено да изразява изкупената му и съвършена личност, описано в Новия Завет като *„здание на небесата, дом ... вечен“* (2 Коринтяни 5:1).

Нещо повече, заедно с вечния живот идват всички онези вечни неща, които Бог дава на тези, които са готови да приемат Христос. Затова Новият Завет сочи, че спасението е вечно (Евреи 5:9); изкуплението и резултатите от него са вечни (Евреи 9:12);

наследството, обещано на онези, които се уповават на Бога, е вечно (Евреи 9:15); и славата, която произвеждат опитът и страданията за онези, които обичат Бога, също е вечна (2 Коринтяни 4:17). А най-хубавото е, че вечният живот се дава безвъзмездно – той е дар за онези, които с истинско покаяние и вяра приемат Иисус Христос като Спасител и Господ: *„Защото заплатата на греха е смърт, а Божият дар е вечен живот в Христос Иисус, нашия Господ“* (Римляни 6:23).

ПОТЕНЦИАЛЪТ НА ВЕЧНИЯ ЖИВОТ

Вечният живот, също като физическия живот, не е нещо статично. Едно бебе, още щом се роди, има физически живот; но през седмиците, месеците и годините, които следват, то трябва да развие неговия потенциал. Така е и с вечния живот – той има огромен потенциал и затова винаги е изпълнен с надежда за бъдещето. Новият Завет увещава онези, които вече са го получили, да „сграбчат“ вечния живот, в който Бог ги е призовал, също както един младеж, който има данни да стане световен атлет, трябва да бъде насърчаван да не занемарява своята дарба, а да я използва максимално (1 Тимотей 4:7-8; 6:11-12). И главната награда за развиването на потенциала на вечния живот е постоянно нарастващата способност да се наслаждаваме на този живот. *„Който сее за Духа – казва Новият Завет, – от Духа ще пожъне вечен живот“* (Галатяни 6:8). Колкото повече тича един атлет, толкова повече развиват сърцето, дробовете, мускулите и дишането му; и колкото повече ги развива, толкова повече се наслаждава на тичането.

Разбира се, сериозното трениране ще изисква от атлета дисциплина, себеотрицание, целенасоченост

и тежък труд. И ако той се надява да спечели награда в шампионата, ще трябва да спазва правилата на играта. Ако не ги спазва, няма да изгуби живота си, но със сигурност няма да спечели награда. Така е и с вечния живот. За да развият своя потенциал и да пожънат максимални награди, тези, които го притежават, трябва да бъдат готови да последват съвета на Новия Завет: *„нека отхвърлим всяко бреме и греха, който лесно ни оплита, и нека тичаме с издръжливост в поставеното пред нас състезание“* (Евреи 12:1). Те трябва да бъдат готови да се отрекат от себе си, да вземат кръста си всеки ден и да следват Христос. Трябва и да се научат да развиват самоконтрол и „да спазват правилата на играта“. Иначе ще бъдат дисквалифицирани и няма да получат награда (1 Коринтяни 9:24-27; 2 Тимотей 2:5).

Но чудото на вечния живот е, че той позволява на онези, които го притежават, да живеят така, че преживяванията, задълженията, удоволствията и болките в този преходен свят да придобият вечно значение и да произведат вечна награда (Йоан 12:25; 2 Петр. 1:5-11).

Възможността да знаем, че имаме вечен живот. Някои хора, дори някои религиозни хора, твърдят, че е невъзможно в този живот да бъдем сигурни, че имаме вечен живот. Затова е добре да чуем ясното изказване на Новия Завет по този въпрос. Ще го разгледаме в подробности в една от следващите глави; но тук, като начало, ето самото изказване:

„И свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и този живот е в Неговия Син. Който има Сина, има живота; който няма Божия Син, няма живота. Това ви писах на вас, които вярвате в Името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот“ (1 Йоан. 5:11-13).

8

ПОКАЯНИЕ

Не просто да съжаляваш

До този момент ние изучихме термините, които използва Новият Завет, за да опише какво прави Бог, за да помири със себе си, оправдае, изкупи и обнови човечеството. Сега трябва да разгледаме термините, които описват какво трябва да направим ние, за да се възползваме от това, което е направил, сега прави и тепърва ще направи Бог.

Първият от тях е *покаяние*. Първото публично изявление на Христос е било следното: *„Времето се изпълни и Божието царство наближи: покайте се и повярвайте в благовестието“* (Марк 1:15).

Според Христос покаянието е повод за голяма радост: *„Казвам ви, има радост пред Божиите ангели за един грешник, който се кае“* (Лука 15:10). Покаянието е и нещо здравословно. Както дъждът размеква земята и позволява на семената да покълнат и поникнат, така покаянието отваря пътя за духовния живот. Новият Завет го описва така: *„Бог и на езичниците даде покаяние за живот“* (Деяния 11:18).

Покаянието обаче е комплексно нещо и за да бъде истинско, действено и ефективно, е нужно да притежава всички необходими съставки. Пълното покаяние може например да включва здравословна скръб: „Скръбта по Бога докарва спасително покаяние, за което не съжالياваш“ (2 Коринтяни 7:10). От друга страна, скръбта, която не стига до пълно покаяние, е не само неефективна, понеже не носи спасение и живот, тя е и нездрава и разрушителна. „Скръбта на света докарва смърт“ (2 Коринтяни 7:10).

Ярък пример за това е Юда, който предава Христос. Когато вижда, че Иисус е осъден, той „се разкайва“. Опитва се да поправи злото, което е направил, но това се оказва невъзможно. Той би могъл, разбира се, да изтича при кръста и да извика към Иисус за милост и прошка, като умирация разбойник. Но Юда не го прави. Неговият вид покаяние не е пълното и здравословно покаяние, към което ни призовава Новият Завет. То е само съжаление и угризения. Това не води до живот и спасение. Точно обратното – Юда си отива и се обесва (Матей 27:3-5).

При преводите и обичайната употреба новозаветното значение на думата покаяние често е било изкривявано и затова трябва го разгледаме много внимателно. В оригиналния гръцки текст на Новия Завет се използват две думи за покаяние:

1. *metanoia* и съответният глагол *metanoeo*. Основното значение на тези думи е „промяна на ума“. Тази промяна на ума може да бъде или да не бъде предизвикана, съпроводена или последвана от различни емоции и чувства. Но основният ѝ елемент е интелектуален. Тя е упражняване на нравствена преценка.

2. *metamelomai* и безличния глагол *metamelei*. Тези два глагола също се използват, за да изразят идеята за покаяние. Те обаче наблягат повече на скръбта от нещо сторено.

Следователно покаянието е най-вече промяна на мисленето, ревизиране на нашата предишна морална преценка, отхвърляне на предишното ни поведение. В покаянието има негативен елемент. Затова Новият Завет говори за покаяние за фалшиви и зли неща, например „покаяние от мъртви дела“ (Евреи 6:1). Но в него има и позитивен елемент – „покаяние към Бога“ (Деяния 20:21 – букв. превод, бел. прев.). Обърнете внимание как следващият пасаж подчертава интелектуалния елемент в покаянието (нашите мисли и Божиите мисли), негативния елемент (изоставяне на злите пътища) и позитивния елемент (завръщане при Господа).

„Нека остави безбожният пътя си и човекът на греха – помислите си; нека се обърне към Господа и Той ще се смили над него; и към нашия Бог, защото Той ще прощава щедро. Защото Моите помисли не са като вашите помисли и вашите пътища не са като Моите пътища, заявява Господ“ (Исая 55:7-8).

Има три основни области, в които сме призвани да се покаем:

1. По отношение на Бога. Ако сме атеисти, очевидно покаянието ще означава да изоставим атеизма и да признаем съществуването на Бога. Но не само атеистите се нуждаят от покаяние пред Бога. Възможно е да вярваме в съществуването на Бог и въпреки това на практика да го игнорираме, да пренебрегваме неговите заповеди за покаяние и спасение, да отхвърляме неговите закони и да живеем

така, сякаш той не съществува. В по-голяма или по-малка степен това се е отнасяло за всички нас: „Всички ние блуждаехме като овце, отбихме се всеки в своя собствен път“ (Исая 53:6). Покаяние означава ни повече, ни по-малко това – да се обърнем към Бога и да оставим идолите (всичко, което поставяме на мястото на Единствения Истински Бог), за да служим на живия и истинен Бог (1 Солунци 1:9).

2. По отношение на самите себе си. Новият Завет изисква две различни нива на покаяние. Тъй като това често се пренебрегва, ще започнем с една илюстрация на разликата между двете.

Един човек на петдесет години не се чувства добре. Отива на лекар. След основен преглед лекарят му казва, че причината за неговото боледуване е прекомерното пушене. „Да, сега разбирам – казва мъжът, – и се разкайвам за това. Моля ви, дайте ми нещо, за да откажа цигарите.“

Дотук добре. Човекът се е покаял за конкретния грях на пушенето. Но лекарят казва: „Добре, да се откажеш от пушенето е мъдро, но само това няма да е достатъчно, за да се спасиш. Дробовете ти са буквално разядени и сърцето ти е сериозно увредено. Единственото, което ще те спаси, е да се подложиш на операция, за да ти бъдат трансплантирани нови дробове и сърце.“

Сега решаващият въпрос е дали човекът ще бъде готов да се покае на това по-основно ниво. Тоест, ще се съгласи ли с лекаря, че състоянието му е толкова лошо, че само отказването от пушенето няма да му помогне, а единствено ново сърце и нови дробове биха го спасили?

Представете си, че мъжът отхвърли констатацията на лекаря: „Не, не съм готов да се подложам на

такава драстична операция. Не съм чак толкова болен, колкото казвате. Уверен съм, че ако се откажа от пушенето, ще се оправя.“ Какво ще стане? Скоро ще умре!

От друга страна, ако той се покае на това основно ниво, съгласи се с диагнозата на лекаря, подложи се на операция и получи сърцето и дробовете на друг човек, за него пак ще бъде важно да се откаже от греха на пушенето. Когато напуска болницата, хирургът сигурно ще му каже: „Настоявам да спреш напълно пушенето. И ако някога пак се поддадеш на изкушението да пушиш, ела веднага и ще ти дам нещо, което ще ти помогне да го преодолееш.“

Така е и с всички нас по отношение на Бога. Божията присъда гласи, че ние сме толкова грешни, че колкото и да е важно да се откажем от отделните грехове, то не може да ни спаси. Трябва да има, така да се каже, радикално покаяние. Това означава да се съгласим с Божията присъда не само по отношение на своите грехове, но и по отношение на самите себе си. Въпросът не е само какво сме направили, а какво сме. Божията присъда е не само, че сме съгрешавали в миналото и в настоящето не можем да достигнем неговите стандарти за святост (Римляни 3:23), но и че по самото си естество ние сме „деца на гнева“ (Ефесяни 2:1-13). Самата наша природа е грешна и предизвиква Божието недоволство. Това, разбира се, не означава, че всичко в нас е възможно най-зло, но означава, че никоя част от нас не е пощадена от увреждането на греха.

Едно дърво не става ябълково, понеже ражда ябълки. То ражда ябълки, защото вече по природа е ябълково дърво. Дори да откъснете всички ябълки, които се виждат по него, дървото пак ще си остане

ябълка! Просто да признаем своите индивидуални грехове, малко или много е като да откъснем ябълките от дървото. Това няма да промени нашата природа. Факт е, че ние сме, както казва Йоан Кръстител, „лоши дървета“, които заслужават да бъдат отсечени и хвърлени в огъня (Матей 3:10).

Точно тук обаче много хора отказват да приемат Божиата присъда. Те отказват да се покаят. Готови са да признаят, че са извършили зли неща, дори може би ужасно зли неща. Готови са да признаят дори, че в техния характер има тъмни страни. Но те се вкопчват в идеята, че е достатъчно да се покаят за миналите си зли дела и да помолят Бога за помощ да се преборят с лошите си навици. Те се надяват, че това ще ги превърне в добрите, като цяло, хора, за които винаги са се смятали, с реални шансове да се окажат достойни за Божието небе.

Но това е илюзия, както сам Христос отбелязва: *„Няма добро дърво, което да дава лош плод, нито пък лошо дърво, което да дава добър плод. Понеже всяко дърво се познава по своя плод; защото не берат смокини от тръни, нито късат грозде от къпина“* (Лука 6:43-44). Абсурдно е трънката да казва: *„Признавам, че имам малко тръни, но всъщност не съм трънка – в основата си аз съм смокиня.“*

И така, радикалното покаяние означава да се откажем от собствената си преценка за себе си и да се съгласим с Божиата присъда, че покаянieto за конкретните грехове не може да ни спаси. Нужен ни е нов духовен живот от източник, който е извън самите нас. Този източник е Христос, който е умрял за нас и сега живее, за да бъде наш Спасител.

Всъщност, това е и историческото значение на християнското кръщение. Кръщението, както обяснява Новият Завет (Римляни 6:3-4), е символично пог-

ребение, чрез което кандидатът публично изповядва, че е приел Божиата присъда, че не заслужава нищо друго освен да бъде екзекутиран и погребан. Това не е някаква магическа процедура, чрез която лошите страни на характера биват по тайнствен начин отмити, така че добрите да израстват и да процъфтяват. При кръщението се погребва цялата личност, също както във физическия свят, когато един човек бъде екзекутиран за убийство, се умъртвява и погребва целият човек – не само неговата избухливост или ревност, които са го накарали да извърши убийството. Смъртта слага край на целия му живот. Тя не отменя само миналия му живот до момента на наказанието, оставяйки го да живее останалия си живот колкото може по-добре. Не, тя е окончателна. Целият му живот свършва. Смъртта няма нужда, нито пък може, да бъде повторена.

Затова, когато Христос е умрял за нашите грехове, той е умрял веднъж и никога повече няма да умре, защото няма нужда (вж. Римляни 6:8-11). Неговата еднократна смърт е пълното наказание за греховете на онези, които го приемат като Спасител, и то за греховете през целия им живот – минали, настоящи и бъдещи. Затова, когато някой се кръщава, той същевременно декларира, че е приел Христос като Заместник и Спасител, осигурен от Бога, и по този начин става едно с него, както един мъж и една жена стават едно, когато се женят (1 Коринтяни 6:15-17). Следователно, в Божиите очи, когато Христос е умрял, и вярващият е умрял; когато Христос е бил погребан, и вярващият е бил погребан; и пред закона това е край на неговото грешно Аз завинаги. Както казва апостол Павел: „Съразпънат съм с Христос“ (Галатяни 2:19-21).

В такъв случай, кръщението е и символично възкресение. То означава, че както Бог е възкресил Христос от мъртвите, така дава и на всеки, който приеме Христос, цялостен нов духовен живот – не стария живот, подобрен в известна степен, а съвсем нов живот, какъвто преди това не е имал. Това е животът на самия Христос. Затова вярващият може с право да каже заедно с апостол Павел:

„Съразпънат съм с Христос; и вече не аз живея, а Христос живее в мен; и живота, който сега живея в плътта, го живея с вярата в Божия Син, който ме възлюби и предаде Себе Си заради мен.“

От само себе си се разбира, че кръщението е само символ. То не прави реални смъртта и възкресението, които символизира. То е като венчалната халка. Една неомъжена жена би могла да си сложи венчална халка, но това няма да означава, че тя вече е омъжена. Пръстенът придобива значение едва след като тя се съгласи да приеме един мъж за свой съпруг. Затова човек трябва да се покае в радикалния смисъл, който вече обсъдихме, и лично да приеме Христос като Спасител, преди да бъде кръстен. Иначе кръщението е само празен символ, изразяващ нещо, което не е истина.

3. Следващата област, в която сме призовани да се покаем, е **по отношение на нашите грехове**. Човекът, който истински се е покаял и е приел Христос, вече е свободен пред закона. Няма нужда да се усъвършенства, за да бъде приет от Бога – той вече е приет. Но точно защото Бог го е приел заради Христос, от него ще се очаква да изгради истински християнски начин на живот. Това означава да чете Божието Слово, за да разбере каква вътрешна

нагласа и какви постъпки Бог счита за грешни, и след това да се покае за тях, като търси Христовата власт и сила, за да ги премахне. А когато стане жертва на слабост и изкушение, както ще се случва понякога, той трябва да изповядва това пред Бога. Обещанието е: *„Ако изповядваме греховете си, Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“* (1 Йоан. 1:9). Следователно, този вид покаяние е задача за цял живот. То ще трябва да се практикува всеки ден (Откровение 2:5, 16, 21; 3:3).

НЯКОИ ДРУГИ БЕЛЕЗИ НА ИСТИНСКОТО ПОКАЯНИЕ

1. Покаянието не може да е само на думи. То ще се прояви в поведение, което демонстрира, че покаянието е искрено. *„Принасяйте плодове, достойни за покаяние“* – казва Йоан Кръстител (Матей 3:8).

2. С покаяние не можем да заслужим или спечелим спасение. Прощката за греховете не зависи от степента на нашата скръб за греха, нито може да бъде спечелена чрез каквито и да е дела на разкаяние. Прощката остава изцяло безплатна, тя е незаслужен дар, даван на банкрутирали грешници и приетан само чрез вяра. Ето защо *„покаянието пред Бога“* трябва непременно да бъде придружено от *„вяра в нашия Господ Исус Христос“* (Деяния 20:21).

3. Покаянието е спешна необходимост. *„Бог ... сега заповяда на всички хора навсякъде да се покаят“* (Деяния 17:30-31). Самият Христос ни напомня: *„Ако не се покаете, всички така ще загинете“* (Лука 13:3, 5).

9

ВЯРА

Не скок в неизвестното

В последната глава видяхме, че за да се възползваме от всичко, което Бог е направил, прави и за-напред ще прави за човечеството, първата ни стъпка трябва да бъде *покаяние* пред Бога. Но има и втора стъпка и тя е *вяра* в нашия Господ Иисус Христос (Деяния 20:21).

Според Новия Завет условията за спасение са:

а) *„Ако изповядаш с устата си, че Иисус е Господ (тоест обективно, като Божи Син, и субективно, като твой личен Спасител)*

б) *и повярваш в сърцето си, че Бог го е възкресил от мъртвите, ще се спасиш“* (Римляни 10:9).

Въпросът, който веднага възниква, е откъде идва такава вяра.

ТРУДНОСТИ ПРЕД ВЯРАТА: ВЯРА И НАУКА

В днешно време можем чуем много хора да казват: „Бих искал да вярвам в Бога и в Христос, но

ми е много трудно, след като години наред са ни възпитавали в атеизъм. Вярата ми изглежда като нещо относително. В науката има свидетелства и доказателства, там няма нужда от вяра. А в християнството трябва просто да вземеш решение да вярваш без никакви доказателства. Това е като да скочиш през прозореца в пълен мрак, със затворени очи, и да се надяваш, че ще се приземиш успешно.“

На други им се струва, че вярата е нещо като артистичните таланти – или я имаш, или я нямаш, и нищо не можеш да промениш.

Нито едното е вярно, нито другото. Нещо повече, идеята, че науката не изисква вяра, също е погрешна. Всъщност вярата е основополагаща за научната дейност. Алберт Айнщайн е казал: „Вярата, че вселената на съществуващите неща е достижима за човешкия разум, и че правилата, които действат в нея, са рационални, спада към областта на религията. Аз не мога да си представя истински учен, който не споделя тази дълбока вяра.“

Разбира се, имало е и учени, и философи, които са поставяли под въпрос реалното съществуване на вселената, която учените претендират, че описват. Те са твърдели, че тя съществува само в съзнанието и формулите на самите учени, и че научните теории не съответстват на никаква обективна реалност. Разбираемо е, че само едно незначително малцинство споделя този възглед.

Огромното мнозинство вярва, че вселената, която изследваме или пряко, или чрез инструменти, действително съществува. Учените не я създават чрез своите наблюдения, измервания, хипотези, теории, експерименти и изводи. Те приемат нейното съществуване за даденост. Вярно, откриват в нея определени детайли, като елементарните частици,

за които първоначално не са знаели, че съществуват. Но тези елементи са съществували и преди да бъдат открити, т. е., ученият не създава вселената, която изследва, а само се опитва да я разбере. За тази цел той се доверява на свидетелствата, предоставени от вселената, и съди за истинността на своите теории по степента, в която експериментално може да се покаже, че те обясняват свидетелствата.

А Библията твърди, че вселената съществува, защото Бог я е направил. Той я е създал чрез своето творческо Слово (Битие 1; Йоан 1:1-4; Евреи 11:3). Тя разкрива Божия ум, изразява неговото творческо мислене. При изследването на това откровение ученият, независимо дали го осъзнава, или не, премисля след Бога неговите мисли, както е казал Кеплер.

Освен това Библията твърди, че същият Бог, който се е разкрил чрез творението, се е разкрил и чрез своя Син Иисус Христос. Христос не е творение на църквата или продукт на религиозни и богословски спекулации. В Библията той е наречен Словото на Бога, защото в него Бог се е разкрил и е говорил на нас хората далеч по-пряко и по-пълно отколкото би могъл чрез творението. Чрез творението Бог ни разкрива своята сила и величие. Чрез Христос, Божието Слово, той ни открива сърцето си. В такъв случай, нашата задача е да изследваме себезразкриването на Бога в Христос също както ученият изследва свидетелствата на Божието себезразкриване в творението.

Факт е, че учените са предпазливи по отношение на прекалено прости научни обяснения. Те са разбрали от опит, че вселената постоянно ни сервира неочаквани неща и феномени, които могат да се

обяснят единствено с теории, които сякаш противоречат на обичайния здрав разум. Но това не ги кара да отхвърлят направо тези трудни обяснения. Те дори са готови да се доверят повече на тях отколкото на здравия разум. И това доверие се оправдава, когато експериментите, планирани на основата на тези теории, се окажат успешни.

Същото е и с Божието себеразкриване пред човека чрез Иисус Христос. Както знаем, Новият Завет твърди, че Христос е едновременно Бог и човек. За много хора това твърдение изглежда в пълно противоречие със здравия разум и когато разберат, че дори и Библията не дава пълно обяснение как точно е възможно това, те са склонни да го отхвърлят като примитивен мит. Но, както вече видяхме, това едва ли е научна реакция.

Хората, които са се срещали с Иисус Христос, докато той е бил тук на земята, най-напред, разбира се, са установявали, че той е истински човек. В същото време обаче са откривали, че той върши феноменални неща, които ясно показват, че е и нещо повече от човек. Обяснението на самия Христос е било, че той е едновременно човек и Бог. И ако питаме как можем да вярваме на това обяснение, Новият Завет ще ни насочи към определени изследвания и експерименти, чрез които можем да проверим дали то е вярно (Йоан 7:16-17; 20:30-31). Всъщност Новият Завет твърди, че Иисус Христос не е бил само историческа личност – той е възкръснал от мъртвите, жив е и сега и ние можем да влезем в контакт с него.

ЗАЩО ДА ЧЕТЕМ НОВИЯ ЗАВЕТ?

Но може би точно тук някой ще възрази: „Няма никакъв смисъл да чета Новия Завет. За да имам

полза от него, трябва най-напред трябва да вярвам, че това, което той казва, е истина. Но тъй като аз не вярвам, че е истина, няма смисъл и да го чета.“ Това възражение обаче се гради на едно недоразумение. Не е задължително човек да вярва, че Новият Завет е истина, преди да започне да го чете. От друга страна, ако човек не е чел сериозно Новия Завет, не може честно и научно обосновано да знае предварително, че той не е верен. Вие не бихте възприели такова отношение например към вестниците. След като сте чели много вестници, знаете, че твърде често те съдържат неверни неща. Но това не е причина да се откажете изобщо от четенето на вестници. Вие ги четете, като сте уверени, че можете да различите истината от лъжата; а ако в момента не можете да прецените, отлагате преценката за по-късно. Можете да четете Новия Завет по същия начин и едва след като го прочетете – не по-рано – да решите дали Иисус говори истината, или не. Вярата в Иисус не би могла да дойде, преди да чуем какво казва той; да откажем изобщо да го чуем, не е белег на интелектуална сила – това е ограниченост.

Разбира се, тук става дума за нещо далеч по-съществено от четенето на статия във вестник. Както видяхме в началото, първото условие за спасение според Новия Завет е да изповядаш Иисус като Господ. Това, разбира се, включва да приемеш Иисус като свой личен Господ и Учител и да си готов да го изповядаш като такъв пред света. Но то включва и нещо повече. В Стария Завет Бог казва: „Аз, Аз съм Господ, и освен Мен няма спасител“ (Исая 43:11). „Господ“ е синоним на Твореца Бог. Ако Иисус не е този Господ, ако той не е Бог в човешка форма, тогава не би могъл да спаси никого. Това твърдение наистина е изумително и Новият Завет

със сигурност не би искал от нас да му повярваме, без да ни предостави солидни свидетелства, на които да основем тази вяра. В такъв случай въпросът е какви са свидетелствата, които биха ни накарали да повярваме, че Иисус е Господ в този смисъл.

СВИДЕЛСТВОТО НА ЛИЧНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ НА ХРИСТОС

На пръв поглед може да прозвучи наивно, но основната причина да вярваме, че Иисус е Божият Син, е това, че той лично го е казал. Това веднага повдига въпроса доколко може да му се вярва. И съвсем основателно, защото дори след като бъдат разгледани всички неопровержими доказателства за неговата божественост, в крайна сметка същественият въпрос, който човешката душа трябва да реши за себе си, е: „Истинен ли е Христос? Истината ли говори? Каква стойност имат често повтаряните му думи: *„Истина, истина ви казвам“*?“ Същото се отнася и за Бога. Същинският въпрос не е дали има Бог, а дали Бог е истинен, дали може да му се има доверие. Апостол Яков отбелязва с лека ирония, че и демоните вярват в съществуването на Единия Бог (Яков 2:19). Но те нито му се доверяват, нито му се покоряват. По същия начин и много хора вярват, че Бог съществува, но не му се доверяват, нито са готови да зложат живота си сега или в идещия свят на достоверността на неговото слово. Те са убедени, че не могат да го направят.

„Но не можеш да очакваш от нас да повярваме – ще каже някой, – че Иисус е Божият Син просто защото той го е казал. Това не е разумно.“ Съвременниците на Христос са повдигнали същия въпрос: *„Ти сам свидетелстваш за себе си – са казвали те,*

и оттук са заключавали – *Твоето свидетелство не е истинно*“ (Йоан 8:13).

Христос веднага е възразил срещу това произволно заключение: *„Ако и да свидетелствам за Себе Си – казва той, – свидетелството ми е истинно, защото зная откъде съм дошъл и накъде отивам“* (Йоан 8:14). Той, разбира се, е говорел за небето като мястото, от което е бил дошъл и където скоро е щял да се върне. Говорел е с авторитета на личния опит. И е било абсолютно произволно да се заключава, че щом като той е единственият, който може да им каже тези неща, свидетелството му непременно не е истинно.

Нека направим една аналогия. Хората, живели преди три хиляди години в Средиземноморието, са били сигурни, че ако човек застане с лице към слънцето по пладне, е неоспорим факт, че слънцето е изгряло от лявата му страна и ще залезе от дясната. Представете си, че един ден там пристигне самотен човек от Южна Африка, първият от тази страна, който изобщо посещава Средиземноморието. Той би могъл да каже, че в страната, от която идва, ако човек застане с лице към слънцето по пладне, е неоспорим факт, че слънцето е изгряло от дясната му страна и ще залезе от лявата. Въпросът е дали местните жители биха му повярвали. Неговото твърдение би противоречало на целия им досегашен опит и на тяхната съвременна космология. Те спокойно биха могли да кажат: *„Ти си единственият, който твърди това. Не можем да ти повярваме само защото ти го казваш. Свидетелството ти не е истинно. Не можем да повярваме, че има такава страна, в която слънцето се държи по този странен начин.“*

Тогава той би могъл да отговори: *„Дори да съм единственият, който ви казва това, пак свидетелст-*

воту ми е истинно. Аз познавам страната, от която идвам, и в която скоро ще се върна. Вие не я познавате.“ И той би бил прав. Свидетелството му е истинно и ако те му повярват, биха повярвали в един истинен факт.

Разбира се, за хората от Средиземноморието сигурно би било трудно да повярват на чужденеца от Южна Африка. По онова време са се разправяли твърде много приказни разкази на „пътешественици“, които уж били достигнали края на земята и там видели разни фантастични неща. Но нито един от тях не бил истина. Всички били плод на въображението. Как тогава хората биха могли да направят разлика между тези измислици и думите на южноафриканеца? А как бихме могли ние да направим разлика между суеверните религиозни легенди и онова, което казва Христос?

Самият Христос е отговорил на тези въпроси, като е посочил, че макар собствените му твърдения да са истинни сами по себе си, има и допълнителни свидетелства, които ги потвърждават, и това са неговите чудеса (Йоан 5:36). Той твърди, че е вършил такива дела, каквито никой никога не е вършил (Йоан 15:24). Именно тях ще разгледаме в следващата глава.

10

ВЯРА

Отклик на доказателствата (част 1)

А. СВИДЕТЕЛСТВОТО НА ХРИСТОВИТЕ ЧУДЕСА

Завършихме предишната глава, като казахме, че Христовите твърдения са потвърдени от чудесата, които той е вършел. Новият Завет нарича неговите чудеса *знамения*, защото те свидетелстват за истинността на неговото твърдение, че е Божият Син:

„Иисус извърши още много други знамения пред учениците, които не са написани в тези книга. А тези са написани, за да повярвате, че Иисус е Христос, Божият Син, и като вярвате, да имате живот в Неговото име“ (Йоан 20:30-31).

„Е, добре – ще каже някой – но какво доказателство имаме, че чудесата, записани в евангелието, действително са се случили? Ние не сме били там да ги видим. Как можем да бъдем сигурни, че са вярно записани? И изобщо, какъв е смисълът на

тези чудеса? Библията не твърди ли, че и други хора, като например Илия, са правили чудеса? Но това не доказва, че някой от тях е бил Божият Син. Как тогава чудесата на Иисус доказват, че той е бил?”

За историческата истина, че Иисус е вършил чудеса, разчитаме на свидетелството на християнските апостоли. Няма *a priori* някаква непреодолима причина, поради която не можем да им се доверим, тъй като идеята, че чудесата са невъзможни, не е доказана от науката. Тя е една недоказана и недоказуема аксиома на някои (но не на всички) мирогледи.

Следователно този въпрос не е научен, а исторически, а именно: достоверно ли е свидетелството на апостолите?

На първо място, можем да бъдем сигурни, че апостолите не са били съзнателни, преднамерени лъжци. Апостол Йоан издига като аксиома, че „*никаква лъжа не е от истината*“ (1 Йоан. 2:21). Той смята лъжите за неприемливи, дори и в полза на някаква по-велика истина, и за напълно несъвместими с този, който претендира, че е Истината (Йоан 14) и който изрично забранява всякакво лъжесвидетелстване (Матей 5:33-37). Затова, когато Йоан казва, че той и другите апостоли са били очевидци на чудесата на Иисус, той несъмнено вярва, че описва действителни исторически събития.

Второ, трябва да отбележим, че когато Йоан описва чудесата на Иисус, той не повтаря дотук нищо. Той и другите апостоли са били очевидци. Чудесата, за които говорят, са били извършени в присъствието на неговите ученици.

Трето, и най-важно, трябва да обърнем внимание на естеството на Христовите чудеса. Те не са само

исторически събития. В тях ние се сблъскваме с друг вид доказателство, което и днес ни предизвиква със своята непосредственост. Гръцките думи, които Новият Завет използва, сочат към това. Христовите чудеса са наречени не само дела, извършени с особена сила (гр.: *dunamis*), не само изумителни чудеса, привличащи вниманието на хората (гр.: *teras*), но и знамения (гр.: *semeion*), сочещи отвъд самите себе си, към нещо далеч по-важно от самото физическо чудо.

Вземете например чудото с нахранването на петте хиляди души (Йоан 6). На своето първо ниво на значение, то е извършено от състрадание към физическия глад на хората. Но това не е единствената, дори и не основната му цел. На следващия ден хората естествено са огладнели отново. Но от разказа научаваме, че когато са дошли при Иисус да искат повторение на това чудо, той е отказал да го повтори. Защо? Щом е имал тези чудотворни способности, защо не е продължил да ги използва ден след ден, докато не бъде ликвидиран физическият глад по земята? А защо и до днес не го прави? Защото, както казва Христос, хората не са виждали или пък съзнателно са пренебрегвали по-висшия смисъл, значението на тези чудни знамения (Йоан 6:26). Чудото е трябвало да привлече вниманието им не само към факта, че Иисус е техният Творец в човешка форма, но и към това, че той е дошъл от небето, за им да предложи себе си като Хляба на живота, да задоволи техния духовен глад. Тъй като стомахът е материален, той може да бъде задоволен с материални неща. Но човешкият дух произхожда от Бога, който е Дух, и затова не може никога да бъде задоволен с материални неща, нито само с естетически и интелектуални удоволствия. Той се нуждае

от общение с една личност и тази Личност е самият Творец. Без него човешкият дух е обречен на вечен глад, който и хиляди физически чудеса не биха утолили.

ПРОВЕРКА НА ИСТИННОСТТА НА ЧУДЕСАТА

На това ниво ние можем сами да проверим истинността на това чудо. То ни предлага една диагноза на нуждата на човека. Казва, че ние сме духовно гладни, независимо дали осъзнаваме, или не, за какво (или по-скоро за кого) сме гладни. Вярно ли е това? Ние познаваме сърцата си; всеки може да реши за себе си дали тази диагноза е вярна.

Разбира се, много хора са били обучавани старателно да потискат своя духовен глад. Някои успяват и искрено биха твърдели, че не усещат болките на духовния глад. Но това може да е тревожен симптом. Знаем, че когато хората гладуват физически, без да приемат никаква храна, те отначало изпитват силна болка. Но след известно време болката преминава и се възобновява едва непосредствено преди вече неизбежната смърт. Може би е същото и с духовния глад и неговия последен етап, втората смърт.

На тези обаче, които признават своя духовен глад, Христос предлага себе си като Живия хляб. Копнеят ли за това духовно измерение на живота, което е вечното общение с Бога, започващо тук, на земята, и продължаващо отвъд гроба, в Божия рай? Христос гарантира, че може да им го даде (Йоан 6:28-58). Копнеят ли духът им да се освободи от мрачната сянка на вината и оковите на греха? Чрез своята смърт Христос може да им даде и това (Йоан 8:31-36).

И така, как можем да знаем, че той е истинен, че е наистина нашият Творец в човешка форма? По същия начин, по който разбираме, че едно парче хляб може действително да задоволи нашия физически глад – като дойдем при него, доверим му се, вземем го, изядем го. Така и на тези, които признават истинността на неговата диагноза за духовния им глад, Христос казва: *„Аз съм Хлябът на живота. Който дойде при Мен, никога няма да огладнее и който вярва в Мен, никога няма да ожаднее“* (Йоан 6:35). Тези, които идват и вярват, откриват, че това е истина.

Но нека сега разгледаме един друг вид доказателства, малко по-различни от чудесата на Христос.

Б. СВИДЕТЕЛСТВОТО НА ХРИСТОВАТА СМЪРТ

Според Новия Завет Божието намерение е било нашата вяра в него да се провокира не само от Христовите чудеса, дори и не основно от тях. Това трябва да направи смъртта на Христос на кръста:

„Юдеите искат знамение (тоест чудеса), а гърците търсят мъдрост; но ние проповядваме разпънатия Христос: за юдеите – препънка, а за езичниците – глупост, но за самите призвани – и юдеи, и гърци – Христос, Божия сила и Божия мъдрост“ (1 Коринтяни 1:22-23; 2:2, 5; 1:18).

А как разпънатият на кръст Христос събужда нашата вяра, че той е въплътеният ни Творец, Синът на живия Бог? Това става, защото **кръстът на Божия Син разкрива какъв е всъщност Бог.**

Очевидно е, че за да можем със сърцето си да повярваме на Бога, да го обикнем и да му се доверим, трябва най-напред да разберем какво е него-

вото сърце. Философията не може да ни даде отговор на това. Тя може да размишлява за Бога, но не може да ни каже какво е в сърцето му. (Тя не може да ни каже дори какво става в сърцето на човека отсреща.) Божието творение също не може да ни даде отговор. То може да ни помогне да видим силата на Бога, но не може ясно да ни покаже сърцето му. За да можем да разберем какво чувства Бог към нас, той трябва да поеме инициативата и да ни се разкрие, и то така, че ние, човешките същества, да го разберем. Затова е въплъщението – Божието Слово, станало плът.

Точно тук обаче пред Бога се появява проблем и Христос го посочва на своите съвременници. Те малко цинично предполагат, че за да спечели вярата и подкрепата на народа, той трябва да се стреми към максимална публичност и да устрои цяла поредица от зрелищни чудеса. Но не отчитат фундаменталната трудност. *„Вас светът не може да мрази, а Мен мрази, защото Аз свидетелствам за него, че делата му са зли“* (Йоан 7:1-7). Свидетелството на Христос не произтича от гордост от собствената му праведност, нито от тесногръда религиозна мизантропия. Той е съвършеният израз на Бога, Божието лично Себеразкриване по човешки начин. Затова той разкрива Божията святост в уникална степен, а колкото повече го прави, толкова повече демонстрира човешката греховност и толкова повече хората го мразят и се противопоставят на твърдението му, че е Божият Син.

И това е разбираемо. Ако някой твой приятел ти каже, че нещо, което си извършил, е подло и отвратително, отначало може да го отхвърлиш. Но след време може да се утешиш с мисълта, че това е само негово мнение, пък и кой е той в крайна сметка, и

затова да решиш да пренебрегнеш думите му и да продължиш приятелството с него. Но ако някой ти каже, че си грешник, който заслужава Божия съд, и после добави: „И аз, който ти казвам това, съм Божият Син“, естествената ти реакция ще бъде най-напред да се присмееш на неговите твърдения, че е Божият Син, а после, ако продължи да настоява, да му се съпротивиш с всички сили. Защото, ако е прав, ти наистина си осъден.

Древноримският поет Лукреций, който в един дълъг труд излага пред своите събрата римляни ранната гръцка атомна теория и популярната по онова време еволюционна теория, признава в своето въведение защо тези теории били така привлекателни за него (*De Rerum Natura*, книга I). На първо място му изглеждало, че те доказват, че смъртта слага край на всичко и след нея няма живот. Това на свой ред го освобождавало от всякакви перспективи и страх от наказание за греховете му в идния живот. Затова той с мисионерски плам проповядвал тези теории.

Това важи и днес за много хора. Да признаят твърдението на Христос, че е Божият Син, веднага би извикало страха от един свят Бог, от един окончателен съд, от наказание за греховете. Затова те отстояват своята позиция и са твърдо решени да не се оставят да бъдат убедени. В такъв случай, извършването на цяла поредица чудеса, които са единствено проява на свръхестествена сила, би означавало Христос да засили страховете на хората, да затвърди тяхната съпротива и да ги подтикне да търсят алтернативни обяснения за неговата сила. Затова Бог разчита не толкова на Христовите чудеса, за да спечели човешкото сърце, а на неговия кръст. Точно така самият Христос смекчава враждебността на

своите опоненти, които са силно разгневени от разобличаването на тяхната греховност: „Когато издигнете (т. е. разпънете) Човешкия Син – казва той, – тогава ще познаете, че съм Аз (вашия Бог, Творец и Господ) и че от Себе Си нищо не върша, а каквото Ме е научил Моят Отец, това говоря“ (Йоан 8:28).

Чрез кръста на своя Син Бог, разбира се, разобличава нашия грях. И не само го разобличава, но го излага пред очите на цялата вселена. Отчуждението и бунтът в човешкото сърце са такива, че когато му се удаде възможност, човекът е готов да разпъне своя Създател – и действително го прави! Чрез кръста на своя Син Бог, разбира се, също демонстрира своята непреклонна святост. Грехът не може да не предизвика безкомпромисния Божи гняв. Грехът трябва да бъде наказан.

Но същевременно и най-важно от всичко, чрез смъртта на своя Син Бог разкрива напълно сърцето си пред своите творения. Въпреки че те са измамени от Сатана и грехът ги е направил неприятели на Бога, той пак им остава верен. Той ги обича с любов, каквато само един създател би могъл да има към своите творения. Той не желае нито едно от тях да загине, а всички да стигнат до покаяние (2 Петр. 3:9). За да не загинат те, понасяйки наказанието за греха си, той предпочита сам да поеме наказанието с цената на страданията на своя божествен Син и така да може справедливо да предложи на всички пълно и вечно изкупление.

Кръстът демонстрира, че Бог копнее всички хора да се спасят и да дойдат до познание на истината, да открият какъв е всъщност Бог и какво отношение има той към хората. За да покаже на света какво е сърцето на Отца, Синът трябва да предаде себе си като откуп за всички, за да направи възможно да се

осъществи копнежът на Божията любов (1 Тимотей 2:3-6). Неговата съвършена любов колнее да прогони всеки страх (1 Йоан. 4:18).

И така, кръстът на Христос е най-пълният израз на Божията любов, който е някога е съществувал или ще съществува. Всички небесни радости, взети заедно, не биха могли да изразят Божията любов по-пълно от жертвата на неговия Син на Голгота. В този смисъл, това е последното послание на Бога – Той няма нищо по-мощно и по-славно, с което да спечели нашата вяра и любов.

Въпросът е дали ние можем да разпознаем Божията любов, когато я видим. Овцете, колкото и скромни създания да са, инстинктивно усещат любовта и грижата на истинския овчар. *„Аз съм добрият пастир – казва Христос, – добрият пастир дава живота си за овцете“* (Йоан 10:11). *„По това познахме любовта – казва апостол Йоан (1 Йоан. 3:16), – че Той отдаде живота Си за нас.“* *„Аз съм добрият пастир – казва Иисус отново – и познавам Моите, и Моите познават Мен ... Аз давам живота Си за овцете ... Затова Ме люби Отец, защото Аз давам живота Си“* (Йоан 10:14-17).

В такъв случай въпросът е дали този Иисус, разпънат и умиращ на кръста заради нас е Божият Син. Въпросът е уникален. Никой друг религиозен водач или основател на световна религия няма да застане пред теб и да се обърне към сърцето ти с думите: *„Аз съм твоят Създател. И затова те обичам такъв, какъвто си, въпреки твоя грях. И ето доказателството за това – аз лично умрях за теб.“*

Твърденията на Христос наистина са изумителни. Но има други свидетелства, които доказват, че те са истинни. Ще ги разгледаме в следващата глава.

11

ВЯРА

Отклик на доказателствата (част 2)

В. СВИДЕТЕЛСТВОТО НА ХРИСТОВОТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ

Всеизвестно е, че възкресението на Иисус Христос е централен елемент в християнството. От Новия Завет се вижда също, че за ранните християни възкресението и възнесението на Христос не са били никакви трудни богословски доктрини, които те е трябвало с усилие да повярват. Това са били две мощни събития, които са освободили огромната сила, превърнала първите ученици от уплашени хора в неуморни и дръзновени проповедници на евангелието. Не само че възкресението на Христос не е представлявало препънка за тяхната вяра, то я е увеличило стократно. За тях то е било преживяване на реалността на живия Бог, каквото преди никога не са били имали. Ето как самите те говорят за това:

„Чрез Него (Христос) вярвате в Бога, който Го възкреси от мъртвите и Му даде слава, така че вашата вяра и надежда да бъдат в Бога“ (1 Петр. 1:21).

Не само тяхната вяра, но и надеждата им е нараснала невероятно. Без Бога смъртта е край на всяка надежда, последното унижение на тялото и окончателният абсурд и разочарование, които обезсмислят всякаква борба за прогрес. Но възкресението на Христос променя всичко това. Апостол Петър казва:

„Бог ... според голямата Си милост ни новороди за жива надежда чрез възкресението на Иисус Христос от мъртвите, за наследство нетленно и неопетнено, и което не повяхва, запазено на небесата за вас“ (1 Петр. 1:3-4).

Християните много скоро са видели, че възкресението на човека Иисус Христос отваря врата към вечната слава за всички изкупени хора. То е първообраз и обещание за тяхното собствено възкресение (1 Коринтяни 15:20-23).

Освен това възкресението на Христос е предизвикало един забележителен феномен: ранните християни, дори онези, които не били виждали Иисус, започнали наистина да го обичат. Ето какво казват те:

„... Иисус Христос, когото любите, без да сте Го видели, в когото, като вярвате, без сега да Го виждате, се радвате с неизказана и преславна радост“ (1 Петр. 1:8).

Ако някой каже: „Обичам Чайковски“, ще приеме те, той има пред вид: „Обичам музиката му“, а не:

„Обичам човека Чайковски“. Никой не би казал второто – то не би имало смисъл. Чайковски е мъртъв, а не може да се обича мъртъв човек. Една вдовица нормално би казала: „Обичах съпруга си“, а не: „Обичам съпруга си.“

Точно по този начин обаче всички християни говорят за Христос. За тях Иисус не е просто историческа личност, морален учител от миналото – той е жива личност. Макар да не са го виждали, те го обичат, говорят му (в молитва), слушат какво той им говори (чрез Библията), пеят му, покланят му се, живеят живота си чрез неговата сила така, че да го радват. Такъв вид вяра предизвиква възкресението.

„Но това не непременно е реалност – ще каже някой. – Всичко това се случва на хора, които предварително са приели, че възкресението на Христос е исторически факт. Те си внушават, че Иисус е жив, създават си някаква идеализирана представа за него и се влюбват в тази представа. Това не е нищо повече от субективна фантазия. Защото, какво обективно историческо свидетелство може да бъде посочено в подкрепа на това, че Иисус действително е възкръснал от мъртвите?“

Отговорът е, че има много, разнообразни и изключително силни свидетелства от различни източници. Тук можем да посочим само някои примери.

1. Свидетелството на празния гроб. От разказа на Новия Завет е ясно, че първите посетители на гроба на Христос в неделята след неговото погребение са очаквали да намерят тялото му там. Те са дошли с аромати за балсамиране, с които да намажат тялото с цел то да се запази колкото може по-дълго. Когато са съобщили на апостолите, че са намерили гроба празен, апостолите са били удивени.

Йоан и Петър незабавно са хукнали към гроба, за да се опитат да разберат какво всъщност е станало (Йоан 20:1-10). Те ни разказват какво са намерили. Гробът не е бил точно празен – тялото го е нямало, но саваните, с които то е било обвито според еврейския погребален обичай, са били там, в същото положение, както когато тялото е било в тях, само че слегнати. Кърпата, с която е била обвита главата, е лежала малко встрани от другите савани, върху една лека издатина на гроба, която е служела като възглавница под главата на трупа.

Тези двама ученици ни казват, че точно това свидетелство най-напред ги е накарало да повярват, че Иисус трябва да е възкръснал от мъртвите – тялото е било излязло от саваните, като ги е оставило в непроменено положение. Какво друго обяснение е можело да има? Те са знаели, че никой от останалите апостоли не е взимал тялото; а и нито те, нито някой друг би могъл да го направи, тъй като властите са били поставили около гроба стража точно с тази цел – да предотвратят опасността някой да открадне тялото и да имитира възкресение.

Именно войниците от стражата, след като са разбрали, че тялото е изчезнало, са пуснали слуха, че учениците били дошли и били откраднали тялото, докато те спели (Матей 27:62-66; 28:11-15). Това обяснение е недостовечно още на пръв поглед – как са видели какво се е случило, щом са били заспали? Но и при по-задълбочено разглеждане е много трудно за вяране, че някои ученици са се промъкнали покрай стражата, отместили са тежкия камък от входа на гробницата, откраднали са тялото, скрили са го и след това съзнателно са измислили лъжата, че Иисус е възкръснал от мъртвите. Това е трудно за вяране поради следните две причини:

2. Поведението на апостолите под натиск. Чарлз Колсън бе един от помощниците на покойния президент Никсън, които сътвориха една фалшива история, за да прикрият престъпните действия на президента при проникването в помещенията на неговите политически опоненти – така наречената афера Уотъргейт. За известно време тези корави мъже отстояваха своята лъжлива история. Но когато натискът се увеличи и надвисна заплахата от тежки наказания, те един след друг започнаха да предават своите колеги и да си признават истината. Оказа се, че те не са готови да страдат за една лъжа, която лично са измислили.

Колсън прави това заключение от собствения си опит. Апостолите са били политически и дипломатически неопитни хора. Ако тяхната история за възкресението е била лъжа, която те сами са сътворили, тогава при огромния натиск, на който съвсем скоро са били подложени, те е нямало да останат солидарни – поне един от тях е щял да се пречупи и да признае, че всичко е измама. Но никой от тях не го е направил – дори и когато са видели много хора, гонени и екзекутирани заради невинната си вяра в тяхната история за възкресението, дори и когато самите те е трябвало да пострадат мъченически заради това.

И все пак, нека предположим, че те са успели да поддържат своята солидарност и под този натиск. Как обаче тяхната история е успяла да убеди един такъв човек като Савел от Тарс?

3. Свидетелството на Савел от Тарс. Често се казва, че свидетелството за възкресението на Христос се отслабва сериозно от факта, че идва само от християни. Нито един невярващ, както се твърди, не е засвидетелствал, че Иисус е възкръснал от мърт-

вите. Е, разбира се, че е така. Всички невярващи, които са се убеждавали във възкресението на Христос, естествено са ставали християни. Но същественото, което трябва да разберем, е че те не са били християни, преди да се убедят в неговото възкресение. Точно фактът на възкресението ги е убеждавал.

Един прочут такъв случай е Савел от Тарс. Преди своето обръщане той не само е отказвал да повярва в Иисус и в слуховите за неговото възкресение, но и яростно е преследвал всички, които са вярвали. Обръщането на Савел от Тарс впоследствие е неоспоримо историческо събитие. Светът все още носи следите от неговото влияние. Каква е била причината за неговото обръщане? Живият, възкръснал Христос, казва Савел, когото той е смятал за мъртъв и погребан, го е срещнал на пътя за Дамаск (Деяния 9).

Някой би могъл да каже, че Савел е специален случай. Но той не е единственият, който се е убедил във възкресението, като е срещнал лично възкръсналия Христос.

4. Поведението на ранните християнки. Първите хора, които са посетили гроба на Христос на третия ден, са били няколко жени, които са отишли да помажат тялото. Оставени сами на себе си, те несъмнено са щели да превърнат гроба в светилище и в място за поклонение, както е ставало с гробовете на много други религиозни водачи, и както по-късно са правили суеверни поколения и в християнския свят. Тези жени обаче, както и всички ранни християни, буквално са изоставили гроба. Защо? Защото са го намерили празен и защото са срещнали самия Господ Иисус, възкръснал от мъртвите. Никой не прави параклис на жив човек (Матей 28:1-10; Йоан 20:11-18)!

5. Свидетелството на очевидците. Първото послание до коринтяните е едно от ранните писма на Павел. В глава 15 (стихове 3-8) той обобщава благовестието. То включва не само заявлението, че Христос е възкръснал от мъртвите на третия ден, но и един списък на очевидци, които действително са видели Христос след неговото възкресение. Този списък няма за цел да е изчерпателен, но той показва, че очевидците са били най-различни типове хора. Обстоятелствата, при които те са виждали възкръсналия Христос, също са най-разнообразни – някои хора са били сами, други са били в малки групи, трети са били в група от повече от 500 души. От друго място научаваме, че на някои хора Христос се е явил вечер при затворени врати (Йоан 20:19-23), на други – посред бял ден в планината (Матей 28:16-20), на трети – сутрин край езерото при рибарските им лодки (Йоан 21), а на други – по време на пътуване (Лука 24).

Трудно може да се твърди, че всички тези най-различни хора са станали жертва на халюцинация или масова хипноза.

Могат да се цитират и още много исторически свидетелства. Но трябва да помислим над едно друго възражение: „Според Новия Завет апостолите са имали нужда физически да видят и да пипнат възкръсналия Христос, преди да повярват в неговото възкресение. Как тогава очаквате аз да повярвам, без да мога да го видя и да го пипна?“

Възражението е разбираемо. Но не е толкова логично, колкото изглежда на пръв поглед. Нека използваме една аналогия. Представете си, че аз идвам от някоя много примитивна страна и никога не съм виждал електрическо осветление. Когато вляза във вашия апартамент, вие ми казвате: „Натисни

това копче до вратата на стаята си и ще светне светлина.“ Аз питам: „Как е възможно това?“ Вие ми обяснявате: „Светлината се произвежда от електричеството, което идва от една сграда, наречена електростанция, на километри оттук.“ Аз питам: „А ти виждал ли си това електричество?“ „Не“, отговаряте вие. „Виждал ли си електростанцията?“ „Никога не съм бил там“, признавате си. Аз питам: „Тогава как вярваш в тази станция и това електричество, каквото и да представлява то?“ Вие търпеливо обяснявате: „Когато се нанесохме за пръв път в апартамента, един човек дойде и каза, че е от електростанцията. Той обясни, че в момента апартаментът ни е изключен от електроснабдяването, но той ще се върне в електростанцията и ще ни включи. Тогава електричеството ще потече и щом натиснем копчето, ще стане светло. Ние повярвахме в думите му, натиснахме копчето и светлината се появи. Сега иди в стаята си, натисни копчето и там също ще светне.“

Представете си, че аз ви отговоря: „Не, няма да направя това. Може да си въобразя, че виждам светлина. Настоявам най-напред да видя човека от електростанцията лично, също както ти си го видял, преди да натиснеш копчето.“

Сигурно ще ме сметнете за луд.

И така, апостолите ни казват, че Иисус ги е информирал както преди да умре, така и след като е възкръснал, че нарочно ще ги остави. Той е щял да се върне при Отца, от когото е бил дошъл, за да им изпрати Светия Дух (Йоан 16:7-14, 28). Те е трябвало да чакат в Ерусалим известен брой дни, след което са щели да получат Светия Дух. И така, той ги е оставил и се е възнесъл на небето (Деяния 1:4-9). Те са повярвали на думите му, почакали са, както

им е казал, и са приели Светия Дух, а заедно с него – светлина, мир и сила да живеят всеки ден в общение с Бога.

Тогава те са казали на своите съвременници, че ако се покаят за своя грях и повярват в Христос, и те ще получат Светия Дух (Деяния 2:38). Те нямало да видят Светия Дух, но щели да преживеят неговата светлина и сила. Апостолите казват същото и на нас днес. Самите те е трябвало да видят възкръсналия Христос, за да могат да уверят света, че това е същият Иисус, с когото били живели три години (Деяния 1:21-22). Но за нас не е необходимо да видим „човека от електростанцията“. И без да го виждаме, можем да разберем, че той е жив. Натиснете копчето на покаянието и вярата, и светлината и силата от неговия Дух ще дойдат в сърцето ви.

Ние имаме и още една защита срещу опасността от субективизъм и самовнушение. Възкресението на Иисус не е възкресение на който да е човек. Старозаветните Писания са Божията книга с инструкции, която е казвала на хората какъв е щял да бъде Спасителят, когато дойде. Той е щял първо да умре като определената от Бога жертва за греховете на света. След това Бог е щял да покаже, че тази жертва е достатъчна, като го възкреси от мъртвите (Исая 53:4-6, 10-12). Иисус е претендирал, че е този Спасител. Ето защо християнското евангелие не гласи просто, че Иисус е умрял и след това е възкръснал. То гласи, че *„Христос умря за греховете ни според Писанията ... беше възкресен на третия ден според Писанията“* (1 Коринтяни 15:3-4). Прочетете тези Писания и после докажете със съответните действия, че това евангелие е вярно.

12

ВЯРА

Въпросът е на кого се доверяваш

Дотук в главите за понятието *вяра* разгледахме свидетелствата, въз основа на които можем да повярваме, че Иисус е Христос, Божият Син. Библията честно ни предупреждава, че вярата в този факт за някои хора ще бъде причина за сериозни страдания. В такъв случай е много важно човек да е напълно наясно в какво точно вярва. Ако Иисус действително е Божият Син, Синът на Собственика на вселената, Творецът и Владетелят на всичко, тогава всякакви загуби или страдания, които бихме понесли заради него, са нищо в сравнение с онова, което имаме в него. От друга страна, ако Иисус не е Божият Син, би било глупаво да понасяме каквито и да било страдания или загуби заради него.

Освен това някои хора например биха казали: „Ние вярваме в Христос, но и във всички останали религии.“ Такива широки възгледи са опасно нелогични. Вярата в Христос според Новия Завет озна-

чава да вярваш, че „има само един Бог и един Посредник между Бога и хората – Човекът Христос Иисус, който като свидетелство за това на определеното Си време даде Себе си откуп за всички“ (1 Тимотей 2:5-6). Тя означава да вярваш, че „чрез никой друг няма спасение; защото няма под небето друго име ... чрез което трябва да се спасим“ (Деяния 4:12). Означава да вярваш, че неговата жертва за греховете е вседостатъчна. Друга не е нито възможна, нито необходима (Евреи 10:11-12). Да претендираме, че вярваме в Христос като Спасител и в още някой спасител, не е вяра (нито пък интелигентност), а неверие.

Но истинската християнска вяра означава не само да вярваш определени факти. Тя означава още да се довериш и да се предадеш изцяло на една Личност – на Господ Иисус Христос. За жалост има много хора, които вярват във факта, че Иисус е Божият Син и Спасителят на света, но въпреки това не са му се предали изцяло, за да ги спаси. Колкото и да е странно, това е изкушението, към което са особено склонни религиозните хора (макар, разбира се, не само те).

Някои смятат, че не е необходимо лично да се предават на Христос. Те разчитат, че собственото им досие на искрени опити за спазване на Божия закон, както и църковните тайнства ще са достатъчни, за да им осигурят небето. Явно те забравят строгото предупреждение от Бога, че всички, които разчитат на закона, са под проклятие (Галатяни 3:10-12).

Други се страхуват да се доверят единствено на Христос за спасението си. Те смятат, че Христос е извършил своята част, за да ни спаси, но и ние трябва да дадем своя сериозен принос. Те устано-

вяват, че това е нещо много трудно и въпреки всичките си усилия никога не са напълно сигурни, че са направили достатъчно, за да се спасят. Такива хора имат нужда отново да чуят освобождаващите думи на Новия Завет:

„И така, ние заключаваме, че човек се оправдава чрез вяра, без делата по закона. ... А на този, който не върши дела, а вярва в Онзи, който оправдава безбожния, неговата вяра му се счита за правда“ (Римляни 3:28; 4:5).

Когато един спасител доплува до човек, който се дави, той не непременно веднага предприема опит да го спаси. Причината е, че в паниката си човекът продължава да се бори сам за живота си и може да сграбчи спасителя и да направи спасяването невъзможно. Затова спасителят плува наоколо на известно разстояние, докато човекът се изтощи и престане да се бори да се спаси сам. В този момент спасителят се приближава до него и го спасява без каквото и да било негово участие. Много често Христос трябва да постъпи по същия начин. Той изчаква, докато хората разберат, че не могат да направят нищо, за да се спасят, и тогава им представя себе си като съвършения Спасител.

Други хора пък имат друг проблем. Осъзнавайки, че спасението е чрез вяра, те с всички сили се опитват да повярват. Но въпреки усилията си чувстват, че вярата им не е достатъчно силна, и затова нямат увереност в спасението си. Тяхната грешка е, че съзнателно или несъзнателно те разглеждат вярата като дело, което ще ги направи достойни за спасение, стига да е достатъчно силна. Но спасението е истински подарък. То не може да се заслужи чрез вяра. Вярата е треперещата протегната ръка

на просяк, който просто приема подаръка, който нито е спечелил, нито заслужава (Ефесяни 2:8-9).

Едно малко дете заспива щастливо в ръцете на майка си, като се доверява, че тя ще го пази. Вярата на детето в майка му не е онова, което ще заслужи или ще спечели нейната грижа. Нито пък трябва детето да полага усилия, за да се радва на сигурността, която любовта на неговата майка му осигурява безвъзмездно.

От друга страна, вярата не е самоувереност. Някои хора например биха казали: „Аз твърдо вярвам, че ако правя най-доброто, на което съм способен, в крайна сметка Бог ще се смили над мен и ще ми даде спасение.“ Но не това има предвид Новият Завет под вяра, защото тази увереност не се основа на Бога и това, което той казва, а на собствено мнение на говорителя. Такава увереност всъщност е много опасно изместена на друга основа.

Представете си, че една майка купува лекарство за детето си. На етикета пише, че лекарството трябва да се прилага само външно; ако се приема вътрешно, то е отровно. Но майката не си прави труда да прочете етикета и дава на детето си да изпие голяма лъжица от лекарството. Тя е напълно уверена, че то ще се отрази добре на детето. Но така ли ще стане? Разбира се, че не. Детето може дори да умре. И така, увереността има стойност само ако се основава на Бога и на това, което той казва.

Ето и още едно важно различие: вярата не е чувства. Много хора (макар и не всички), когато за първи път се доверят на Христос и приемат пълната прошка за греховете си и уверение за спасението си, преживяват голямо емоционално облекчение и въодушевление. Това е добре. Но след известно време тези чувства естествено стихват. Тогава, ако

тяхната вяра се обляга на чувствата, а не на Христос, те могат да си помислят, че може би са изгубили спасението си или въобще никога не са го имали. Затова не бива да бъркаме вярата с чувствата. Вярата в Бога понякога може да ни причини скръб и болка, например когато Божието Слово ни изобличава за грешното ни поведение и вредата, която то е причинило, или когато разберем, че Бог изисква от нас да се откажем от някои нечестни методи за печелене на пари, или пък когато понасяме гонения и притеснения, понеже сме вярващи. Затова нашият истински водач трябва да бъде Божието Слово, а не нашите чувства.

Представете си, че една жена живее на четвъртия етаж. Апартаментът ѝ избухва в пламъци. Скоро на прозореца ѝ, на върха на дълга стълба, се появява пожарникар. Той влиза вътре и казва на жената, че трябва да я свали на ръце по стълбата. Тя се съгласява да му повери живота си, но когато поглежда надолу и вижда земята в далечината, се изпълва със страх. Чувствата ѝ обаче по никакъв начин не променят степента на нейната сигурност. Пожарникарят я държи в желязната си прегръдка и я пренася успешно до долу. И така, след като положим вярата си в Христос като Спасител, неговата сила и вяроност са гаранцията за нашето спасение. Нашите чувства нямат нищо общо със сигурността ни.

ВЯРАТА ВКЛЮЧВА ПРЕЦЕНКА НА ЧЕСТНОСТТА НА БОГА

Някой би могъл да каже: „Ако се доверя на Христос да ми даде сигурност за вечен живот, как мога да знам, че наистина съм го получил?“ Ето отговора на Новия Завет на този въпрос:

„Ако приемаме свидетелството на хората, свидетелството на Бога е по-велико, защото свидетелството на Бога е това, че Той свидетелства за Сина Си. Който вярва в Божия Син, има свидетелството в себе си; който не вярва в Бога, Го е направил лъжец, защото не е повярвал на свидетелството, с което Бог е свидетелствал за Своя Син. И свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и този живот е в Неговия Син. Който има Сина, има живота; който няма Божия Син, няма живота. Това писах на вас, които вярвате в Името на Божия Син, за да знаете, че имате вечен живот“ (1 Йоан. 5:9-13).

Този пасаж от самото Слово на Бога ни казва, че един вярващ в Христос може да бъде напълно сигурен, че има вечен живот, въз основа на две неща.

1. Защото Бог казва така! А да не вярваме на Бога, когато той ни казва нещо, означава да предполагаме, че той е лъжец.

Божият Слово говори ясно, просто и директно:

„И свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и този живот е в Неговия Син.“

Това би трябвало да разреши въпроса за всеки вярващ.

Представете си, че когато се запознаем, аз ви попитам как ви е името и вие ми отговорите: „Иван.“ Представете си също, че в този момент при мен дойде някой друг и ми каже: „Как се казва този човек?“, а аз отговоря: „Не знам. Твърди, че се казва Иван, но не мога да бъда сигурен.“ Как ще се почувствате? Ще се възмутите ужасно, тъй като с отказа си да повярвам на думите ви, аз предполагам,

че вие сте лъжец. Това означава, че поставям под съмнение вашия нравствен характер. Това е сериозно нещо. Но несравнимо по-сериозно е да откажеш да повярваш на онова, което Бог казва, и така да поставяш под съмнение Божия характер. Следователно вярата в Бога означава и преценка на неговия нравствен характер – може ли да му се има доверие? Казва ли той истината?

Целият проблем на човека е започнал в момента, в който Сатана хитро го е измамил в Едемската градина, като го е накарал да постави под въпрос Божиите думи и да се съмнява в тях. Така е започнало отчуждението на човека от Бога (Битие 3:1-7). Това отчуждение изчезва, когато човек с покаяние и вяра положи пълното си доверие в словото и характера на Бога, който не може да лъже.

2. Защото, „който вярва, има свидетелството в себе си“ (1 Йоан. 5:10). Представете си, че сте болен и лекарят ви предписва някакво лекарство, и казва: „Вземай това лекарство и ще се излекуваш.“ Най-напред трябва да решите дали да му вярвате, или не. Дали е достатъчно компетентен? Можете ли да бъдете сигурни, че ви дава добро лекарство, а не отрова? Нека предположим, че вие прецените, че той е добър лекар и честен човек, на когото може да се вярва. Тогава ще вземете лекарството и когато то започне да действа и ви излекува, ще имате и в себе си свидетелство, че лекарят е добър и лекарството е добро.

По същия начин Бог ни предлага вечния живот като подарък. Ако му повярваме, ще започнем да разбираме, че наистина имаме този дар – първо, защото Бог казва така, и второ, заради действителните промени, които ще настъпят в нас.

ЖИВОТЪТ НА ВЯРА

В началото на тази глава ние разбрахме, че що се отнася до получаване на спасението, вярата е точно обратното на вършенето на дела: „*чрез вяра*“ означава „*не чрез дела*“. Сега ще научим, че истинската вяра води до дела, те са естествен резултат от нея. Всъщност вярата, която не произвежда дела, не е истинска вяра. Ако това ви звучи противоречиво, помислете над следната аналогия.

Един фермер има толкова слабо сърце, че вече не може да работи. Негов приятел сърдечен хирург му предлага да му направи безплатно сърдечна трансплантация. И операцията, и новото сърцето трябва да бъдат приети като подарък. Фермерът повярва на хирурга, подлага се на операцията, тя е успешна и той вече има ново сърце. В резултат на това фермерът открива, че е пълен с живот и енергия и с радост се труди – не за да получи новото сърце, а понеже вече го има.

По същия начин Бог дава на всеки, който повярва в Христос, духовния дар на едно ново сърце. Това е истински подарък и не може да се заслужи чрез дела. Но с новото сърце идват и нов живот, нова енергия, нови цели, мотиви и желания, които с радост се раздават в служба на Христос (вж. Езекиил 11:19-20). Това всъщност е и целта на спасението, както изтъква Павел пред повярвалите. Стиховете, в които той напомня, че ние сме спасени чрез вяра, без дела, са последвани от стихове, които казват, че ние „*сме Негово творение, създадено в Христос Иисус за добри дела, които Бог отнапред е наредил, за да ходим в тях*“ (Ефесяни 2:8-10).

Също така, всяка стъпка в житейската ни пътека ще ни предизвиква постоянно да упражняваме вяра.

Вярата, като мускулите, заяква с упражнението. Тя ще помага на вярващия да живее и работи според заповедите на Христос. Ще го укрепва да следва примера на великите герои на вярата през всички епохи, които са вършили подвизи или са понасяли големи страдания заради Бога (вж. Евреи 11).

Освен това Бог ще позволи вярата ни да премине през изпитания, понякога и тежки, за да се покаже, че е истинска. Така тя се пречиства, както златото чрез загряване се пречиства от примесите и става по-ценно (1 Петр. 1:6-7). Но вярващият има сигурността, че Бог няма да допусне той да бъде изпитан повече, отколкото може да понесе (1 Коринтяни 10:13). Христос чрез своето ходатайство ще поддържа неговата вяра и ако се поколебае, ще го възстанови, както някога направи с Петър (Лука 22:31-32; Евреи 7:25).

Вярата ще даде сила на вярващия да отстоява основните учения на християнството, които Новият Завет нарича „вярата“. Павел заръчва: „бори се в добрата борба на вярата“ (1 Тимотей 6:12-16). И със сигурност вярата ще пожъне крайната си награда:

„Аз се борих в добрата борба, пътя свърших, вярата опазих; отсега нататък за мен се пази венецът на правдата, с който Господ, праведният Съдия, ще ме възнагради в онзи Ден; и не само мен, но и всички, които са възлюбили Неговото явяване“ (2 Тимотей 4:7-8).

13

ОСВЕЩЕНИЕ

Какъвто бащата, такъв и синът

В тази глава ще разгледаме термина *освещение*. Той обозначава процеса, чрез който Бог превръща грешни хора в светии. Новият Завет общо взето е пълен с изненади за онези, които не са добре запознати с него. Но нищо не изненадва повече от начина, по който той използва думата „светия“. В обичайната реч тази дума обикновено се използва като почетна титла за християнските апостоли – Свети Петър, Свети Павел и т. н. С нея се наричат и хора, за които се смята, че са достигнали напреднала степен на святост по време на живота си, като например Свети Симеон или Света София.

Новозаветната употреба на тази дума обаче е съвсем различна. Никъде в оригиналния текст (заглавията на книгите от Новия Завет не са оригинални, те са добавени по-късно) отделните апостоли не са наречени Св. Петър или Св. Павел и т. н. – макар че апостолите и пророците като цяло понякога

биват наречени „*светите апостоли и пророци*“ (Ефесяни 3:5; 2 Петр. 3:2). От друга страна, всички християни без изключение постоянно биват наричани свети. Когато в Деяния 9:32 се разказва, че Петър „*слезе и до светиите, които живееха в Лида*“, това не означава, че той е отишъл да посети само някакво избрано малцинство от християните – „*светиите*“ е обичайното название, което Новият Завет използва за всички християни в една област.

Още по-изненадващо е, че от писмото на Павел до църквата в Коринт се вижда, че поведението на много от нейните членове е било недостойно. И въпреки това в началото на писмото той се обръща към всички членове на църквата, като ги нарича „*осветените в Христос, призованите свети*“ (1 Коринтяни 1:2).

Такова изразяване обаче не е повърхностно дипломатично ласкателство. То произтича от сърцевината на евангелието. Някои от коринтските вярващи, преди да повярват, били изключително покварени. Всички били грешни. А мнозина от тях продължавали да бъдат духовно слаби и незрели. „*Но – казва Павел – вие бяхте измити, бяхте осветени, бяхте оправдани в Името на Господ Исус Христос и в Духа на нашия Бог,*“ (1 Коринтяни 6:11). С тези думи Новият Завет не казва, че хората, които са били осветени по този начин и са станали свети, вече нямат нужда да напредват в практическата святост. Той обаче заявява, че достойнствата на Христовата жертва са такива, че всички, които положат вярата си в него, незабавно биват обявени от Бога за истински осветени и с право могат да бъдат наричани свети.

За да разберем как е възможно това, нека започнем с едно определение за *освещение*. Освеще-

нието има две страни, едната отричаща, а другата утвърждаваща.

1. Отричащата означава отделяне от всичко нечисто и скверно, с други думи, очистване.

2. Утвърждаващата означава отделяне за Бога и за негово служение, с други думи, посвещение.

И двете значения са представени в Евреи 9:13-14. Тук писателят сравнява древните еврейски практики за осветение с тези на християнството. Той свързва осветението едновременно с очистване от омърсяването и с посвещение за служба на Бога:

„Защото ако кръвта от козли и от юнци и пепелта от юница, с които се поръсваха осквернените, осветява, за да се очисти плътта, колко повече кръвта на Христос, който чрез вечния Дух внесе Себе Си без недостатък на Бога, ще очисти вашата съвест от мъртви дела, за да служите на живия Бог!“ (Евреи 9:13-14).

Следващото, което трябва да отбележим, е че Новият Завет говори за осветението като за нещо, което се достига на три етапа: първоначално, прогресивно и окончателно осветение.

ПЪРВОНАЧАЛНО ОСВЕЩЕНИЕ

Забележете как се постига първоначалното осветение:

1. Чрез приноса на Христовото тяло.

„Затова Христос, като влиза в света, казва: „Жертва и принос не си поискал, но приготвил си Ми тяло ... Тогава казах: Ето, дойдох – в свитъка на книгата е писано за Мен – да изпълня

Твоята воля, о, Боже“ ... според която воля ние сме осветени чрез принасянето на тялото на Исус Христос веднъж завинаги“ (Евреи 10:5, 7, 10).

Следователно ние не можем да станем светии чрез собствените си усилия да спазваме Божия закон и да вършим неговата воля. Всичките ни усилия за постигане на тази цел биха били катастрофално далеч от чистотата, светостта и посвещението, които Бог изисква. Евангелието казва, че ние ставаме свети и приемливи за Бога чрез онова, което е направил някой друг – Христос. Божията воля е била той да принесе тялото си като безгрешна жертва, като Заместник за нас. И той го е направил веднъж завинаги, като е умрял на кръста. Тази жертва, а не нашите усилия, ни прави приемливи за Бога въпреки всичките ни неуспехи.

2. Чрез кръвта на Христос (вж. Евреи 9:13-14). Никой не може да служи задоволително на живия Бог, докато съвестта му е обременена от вина. Вината хвърля сянка и обгръща с атмосфера на разложение и мрак целия човек и всичко, което той прави. Никакво засилване на религиозната активност от наша страна не може да премахне това омърсяване, никакви религиозни церемонии и ритуални умивания (вж. Матей 15). Но онова, което ние не можем да направим, може да направи кръвта на Христос – защото *„кръвта на Исус Христос, Неговия Син, ни очиства от всеки грях“* (1 Йоан. 1:7). Тя очиства нашата съвест и ни освобождава, за да служим на живия Бог.

И така, кръвта на Христос осъществява това, което нарекохме отричащия елемент на освещението – очистването от покварата. Как се осъществява

другата, утвърждаващата страна на освещението – посвещаването на Бога?

От Божия страна, то се извършва чрез делото на Светия Дух в нашите сърца. Той ни изобличава за грях, привлича ни към Спасителя, разкрива ни Божия път за спасение и чрез своята възбуждаща сила посява в нас живота на самия Бог с целия необходим потенциал за изграждането на свят живот.

„Той ни спаси ... чрез окъпването на новорождението и обновяването на Светия Дух“ (Тит 3:5).

„По предузнанието на Бог Отец, чрез освещението на Духа, за да сте послушни и да бъдете поръсени с кръвта на Исус Христос“ (1 Петр. 1:2).

От наша страна и отричащият, и утвърждаващият елемент на освещението се осъществяват в сърцата ни от вярата:

„И сърцеведецът Бог ... даде и на тях Светия Дух, както и на нас; и не направи никаква разлика между нас (юдеите) и тях (езичниците), като очисти сърцата им чрез вяра“ (Деяния 15:8-9).

Когато в отговор на действието на Светия Дух в нашите сърца ние се откажем от вярата в самите себе си за спасение и положим доверието си изцяло в Бога и в жертвата на Христос, това предизвиква радикална промяна в ориентацията на нашите сърца. Старото отчуждение и враждебност спрямо Бога изчезват. Изчезват и предишната независимост и незачитане на Бога. Вместо това Светият Дух ни помага да осъзнаем Божията любов към нас: *„Божията любов е изляна в сърцата ни“ (Римляни 5:5).* Той ни дава да осъзнаем, че вече сме станали Божии деца и споделяме живота и природата на на-

шия Отец, така че инстинктивно и естествено се обръщаме към него с „*Авва, Отче*“ (Римляни 8:14-17) и чувстваме едновременно и задължението, и възможността да бъдем свети, както нашият Баща е свят (1 Петр. 1:14-16).

Заедно с това ние откриваме, че „*чрез Него (Христос) и едните, и другите (и юдеи, и езичници) имаме достъп в един Дух до Отца*“ (Ефесяни 2:18). Това, разбира се, не винаги е било така. В предишните векове, преди раждането, живота и смъртта на Христос, жертвите, които израилтяните са принасяли за своите грехове, са били само символи. Те не са могли да премахнат греховете им, тъй като не са представлявали реално наказание за тези грехове. Вследствие на това обикновеният израилтянин е можел да влиза само в двора на Божиата земна скиния или храма. Свещениците са влизали в Святото място, но не и по-навътре. Само на първосвещеника е било позволено да влиза в Пресвятото място, където е бил Божият престол.

Но сега, след като Христос е дошъл и е принесъл съвършената жертва за греха, всичко това се е променило. Христос е усъвършенствал завинаги онези, които се освещават (Евреи 10:14). Затова всички вярващи, а не само малцина ръкоположени, имат право още сега, тук, на земята, на духовен достъп до Пресвятото място на Божието присъствие в самите небеса и могат с дръзновение да влязат и да се приближат до Бога. В Евреи 10:19-22 се обяснява как е възможно това: Иисус е открил пътя за тях чрез своята кръв и сърцето на всеки вярващ е поръсено с тази кръв, която го очиства от виновната съвест, а тялото му, образно казано, е умито в чиста вода (ср. Йоан 13:6-11).

Като непрестанно се радват на този достъп до Божието присъствие, вярващите осъзнават, че те

всички са станали свещеници, осветени за служба на Бога чрез кръвта на Христос (Откровение 1:5-6; 5:9-10). Затова апостол Петър информира всички свои събрата вярващи:

„Вие също ... се съграждате в духовен дом, свято свещенство, да принасяте духовни жертви, благоприятни на Бога чрез Иисус Христос. ... Вие сте избран род, царско свещенство, свят народ, народ, който Бог придоби, за да възвестявате добродетелите на Този, който ви призова от тъмнината в Своята чудна светлина, които някога не бяхте народ, а сега сте Божи народ, не бяхте получили милост, а сега сте получили“ (1 Петр. 2:5, 9-10).

Всичко това естествено предизвиква у вярващите дълбока любов към Бога. *„Ние любим – казва апостол Йоан, – защото първо Той възлюби нас“ (1 Йоан. 4:19).* Това на свой ред става тяхната мотивация да посвещават с радост живота си на служба на Бога – у дома, в училище, в завода, в офиса, на полето. *„И така, братя, аз ви умолявам – казва апостол Павел – чрез Божиите милости, да представите телата си за жертва жива, свята, благоугодна на Бога, което е вашето разумно служение. И не бъдете съобразни с този свят, а се преобразявайте чрез обновяването на ума си, за да познаете от опит каква е Божията воля – това, което е добро, благоугодно и съвършено“ (Римляни 12:1-2).*

Този призив се основава на една неоспорима логика. Няколко пасажа в Новия Завет я показват. Ето един пример:

„Защото Христовата любов ни принуждава, като разсъждаваме така, че ако един е умрял за всичките, тогава и всичките са умрели; и че Той умря

за всички, така че тези, които живеят, да не живеят вече за себе си, а за Този, който за тях е умрял и е бил възкресен“ (2 Коринтяни 5:14-15).

Друг пасаж добавя още един мотив за водене на свят живот:

„Или не знаете, че вашето тяло е храм на Светия Дух, който е във вас, когото имате от Бога, и вие не принадлежите на себе си?“ (1 Коринтяни 6:19-20).

И тук забелязваме същата логика: вярващият е изкупен с цената на Христовата кръв. Оттук нататък нито той, нито дори физическото му тяло, принадлежат на самия него. Те принадлежат на Христос. Нещо повече, чрез Христовото изкупление тялото на вярващия е превърнато в храм на Светия Дух, защото, когато човек повярва, Бог влага Светия си Дух в него. Самото присъствие на Светия Дух в тялото на вярващия го прави свято и го посвещава за обиталище на Бога. Именно този внушителен факт налага на вярващия задължението да прославя Бога в своето тяло и да избягва омърсяване на онова, което вече е храм на Светия Дух.

Редът, по който се осъществяват тези неща, е едновременно забележителен и поучителен. На вярващия не се казва, че ако първо очисти живота си достатъчно, Светият Дух може би ще склони да дойде и да направи тялото му свой храм. Става обратното. Христос чрез своята жертва и кръв вече е очистил и осветил тялото на вярващия и го е направил храм на Светия Дух. Тъй като това е свършен факт, вярващият вече е отговорен и мотивиран да се въздържа от поведение, което би осквернило тялото му.

Нека обобщим това, което научихме дотук. Първоначалното осветение, както го нарекохме, не е нещо, което ние трябва или можем да постигнем със собствени усилия. Това е нещо, което Бог ни подарява в момента, в който положим вярата си в Христос: *„А вие сте от Него (Бога) в Христос Исус, който стана за нас мъдрост от Бога и правда, и осветение, и изкупление“* (1 Коринтяни 1:30). Това първоначално осветение прави всеки вярващ светия. То дава на всеки вярващ непосредствен и пряк достъп до Отца. То посвещава всеки вярващ като свещеник на Бога да му принася духовни жертви и да казва на другите хора за Божиата изкупителна любов и благодат. То създава у всеки вярващ инстинктивното съзнание, че вече е Божие дете, животът на неговия Баща е в него и следователно той притежава целия необходим потенциал да бъде свят, както е свят неговият Баща. И накрая, то произвежда у всеки вярващ любов и благодарност към Бога и към Христос, които го мотивират да живее живот, посветен на божествените Личности. И не само любов към Бога и Христос, но и любов към всички хора, от която и да било раса или националност, които са родени от същия Баща (1 Йоан. 5:1).

Но тук някой може да възрази: „Всичко това звучи твърде лесно. Не представя ли самата Библия християнския живот като живот на борба, трудности и воюване?“ Да, така е, и ние ще разгледаме това в следващата глава.

14

ОСВЕЩЕНИЕ

Синове, не роби

В последната глава разгледахме първоначалното осветение. Сега трябва да изследваме какво разбира Новият Завет под прогресивно осветение и под окончателно осветение.

ПРОГРЕСИВНО ОСВЕЩЕНИЕ

Първото нещо, което трябва да отбележим, е очевидният факт, че Библията категорично заявява, че макар човек да бива осветен и превърнат в истински светия от момента, в който положи вярата си в Христос (както видяхме в последната глава), той от тук нататък трябва постоянно да *„очиства себе си от всяка плътска и духовна нечистота, като се усъвършенства в святост в страх от Бога“* (2 Коринтяни 7:1). Осъзнаването на този факт ще ни предпази от една обичайна грешка. Библията действително учи, че човек се оправдава чрез вяра, единствено заради Божията благодат, а не благодарение на своите

дела или духовни постижения преди или след своето обръщане (Римляни 3:19-28). Но това не означава, както мнозина неправилно предполагат, че след като веднъж е оправдан по благодат, човек е свободен да живее греховен живот. Чуйте остро възражение на Павел: *„Тогава какво да кажем? Да останем ли в греха, за да се умножи благодатта? Да не бъде! ... Тогава какво? Да грешим ли, защото не сме под закон, а под благодат? Да не бъде!“* (Римляни 6:1-2, 15).

Нещо повече, Павел показва пределно ясно, че когато Христос ни спасява, той не само прощава нашите грехове, но и твърдо държи да ни направи все по-свети. Истинското обръщане, както Павел напомня на повярвалите (Ефесяни 4:17-24), включва да се съгласим решително с Христос от самото начало *„да съблечем стария човек“*, т. е. стария грешен начин на живот, и *„да се облечем с новия човек“*, т. е. новия начин на живот, който Бог е предвидил за онези, които са се помирили с него. Това означава активно да постоянстваме в това „събличане“ и „обличане“ до края на живота си. С други думи, за един човек, който е оправдан чрез вяра по благодат от Бога, а не заради своите дела, прогресивното осветление не е въпрос на избор. Според Новия Завет то е задължително. Всъщност всеки, който отхвърля това задължение, не е истински вярващ.

Забележете обаче с какви средства се постига това прогресивно осветление.

Най-общо, има два подхода. И двата включват активно действие и постоянство от наша страна, но единият е погрешен, а другият – правилен. Единият е пътят на роба; той е неефективен и води до разочарование и отчаяние (вж. Римляни 7:7-25). Другият е пътят на свободно родените синове на Бога и води

към все по-дълбоко общение с Отца и все по-нарастващо сходство с неговия начин на мислене и поведение (вж. Матей 5:43-48). Това е добре е обобщено в Римляни 8:13-17:

„Защото, ако живеете плътски, ще умрете; но ако чрез Духа умъртвявате действията на тялото, ще живеете. Понеже, които се водят от Божия Дух, те са Божии синове. Защото не сте приели дух на робство, за да се страхувате отново, а сте приели дух на осиновение, чрез който и викаме: Авва, Отче! Така Самият Дух свидетелства с нашия дух, че сме Божии деца.“

Ето какъв е проблемът на погрешния подход. При него човек вижда, че Божият закон е свят, справедлив и добър, че заповедите му са разумни, и че ползата, която носи спазването му, е голяма (Римляни 7:12). Оттук обаче той заключава, че рецептата за прогресивно осветение е следната: „Ето Божия закон; ето десетте Божии заповеди; ето проповедта на Христос на планината. Вземи решение, мобилизирай волята си, прави всичко възможно да ги спазваш, и ще ставаш все по-свят и по-свят.“

Този възглед обаче пренебрегва три важни факта:

1. Човешките същества са така осакатени, обезсилени и покварени от греха, че колкото и да се опитват, не могат да спазват Божия закон. Те може да се наслаждават в Божия закон, да му служат интелектуално и да решават с цялата си воля да го спазват, както апостол Павел признава, че е правил някога (Римляни 7:22, 25, 15, 18-19). Но също като него те ще открият, че неизбежно се провалят при изпълнението на това решение на практика. Всъщност, те ще открият, че дълбоко в тях е заложена

една мощна съпротива срещу спазването на Божия закон, която действа с ожесточена решителност, за да запази властта на греха (Римляни 7:23).

2. В тази ситуация Божият закон, колкото и да е добър сам по себе си, не може да предложи помощ. Както се изразява Библията, той не може да постигне успех заради слабостта на плътта (Римляни 8:3). А като съсредоточва вниманието на човека върху грешните му наклонности, той дори често ги подсилва (Римляни 7:7-8). Като изтъква постоянните провали на човека, той подкопава силата му да ги преодолее (Римляни 7:21-24).

3. А има и още нещо, което ние лесно забравяме. Божият закон ни предписва как трябва да се държим, но той е и нещо повече от това. Той се състои от заповеди *плюс наказания за провал* или неподчинение; крайното му наказание е отхвърляне от Бога. Достатъчно е човек да се провали само веднъж, и никакви последващи успехи не могат да компенсират провала или да отменят наказанието за него. В една система, която изисква абсолютно и постоянно съвършенство, не може да има излишък от добри дела, които да компенсират някакви несъвършенства.

За да разберем по-добре практическото значение на тези неща, нека направим една аналогия. Представете си един санаториум с туберкулозно болни, който се намира в отдалечена долина. В другия край на долината има атомна електростанция и при авария от нея започва да изтича невидима, но фатална радиация. Правителството обявява тревога и съветва пациентите да спасяват живота си. За жалост единственият изход преминава през четири планински прохода на повече от 3000 метра надморска височина. Правителството информира пациенти-

те, че едва когато излязат от цялата планинска верига, ще бъдат на безопасно разстояние от радиацията.

Разбира се, съветът е разумен, всеки здравомислещ човек би го последвал. Но става така, че правителството не може или не желае да осигури на пациентите никаква помощ за преминаване на планината – нито хеликоптери, нито автобуси, нито дори коне или мулета. Те трябва да се справят, както могат, пеша. Подтиквани от страха от фаталната радиация, те може да предприемат героично усилие да избягат. Но болестта ще направи напредването им трагично бавно, докато накрая стане ясно, че нямам практически никакъв шанс да излязат от планината, преди да станат жертва или на болестта си, или на природните стихии, или на ефекта от радиацията.

Но представете си, че на всичкото отгоре правителството им каже, че трябва да пресекат и четирите планини за не повече от три дни. Всеки, който се забави по-дълго, ще бъде толкова облъчен, че ще стане опасен за другите хора. Поради това всеки който се появи със закъснение, ще бъде застрелян на място. В състоянието, в което се намират, пресичането дори само на първите две планини ще им отнеме повече от определените три дни. Тогава какъв би бил смисълът да се напрягат да преминат останалите две, щом накрая, въпреки всичките си усилия, ще се изправят пред неизбежното смъртно наказание?

Естествено всяка частица от нашето същество протестира, че Бог не би могъл да бъде такъв – и естествено той не е! Неговият начин за постигане на прогресивната святост не е просто да даде на хората своя закон и да им заповяда да се стараят

с всички сили да го спазват. Ако беше така, те едва ли биха били в по-добро положение от онези пациенти. Но любовта и реализмът на Бога са го подтикнали да осигури съвсем различен начин.

Първата му стъпка към разчупване на мъртвата хватка на греха в човешкия живот е да освободи хората завинаги от наказанието за неуспеха им да спазват съвършено неговия закон. *„Грехът няма да ви владее, понеже не сте под закон, а под благодат“* (Римляни 6:1). Чрез своята смърт Христос е понесъл това наказание вместо тях веднъж завинаги (Римляни 6:6-11). И така, те са свободни. Ако бяха все още „под закона“ и подвластни на неговите санкции, една грешка, едно подхлъзване, един грях щяха да са достатъчни, за да заслужат наказанието. Тогава всякакви усилия за по-нататъшен напредък в освещението биха били безсмислени. Грехът би победил и би осуетил всеки опит на хората за бягство от неговата власт.

Сега обаче тези усилия не са безсмислени. Когато въпреки старанието си хората съгрешават и падат, те могат да изповядат своя грях пред Бога и *„Той е верен и праведен да ни прости греховете и да ни очисти от всяка неправда“* (1 Йоан. 1:9). След като нито сега, нито в бъдеще ги очаква наказание, те са свободни да се изправят отново и да продължат да се борят по своя път на прогресивната святост.

Втората стъпка, която Бог е предприел, за да унищожи господството на греха, е да ни даде помощ и сила, каквито законът никога не би могъл да даде. *„И така, братя мои, вие също бяхте умъртвени спрямо закона чрез тялото на Христос, за да станете собственост на Друг – на Възкресения от мъртвите, за да принасяме плод на Бога“* (Римляни 7:4). Нека

още веднъж подчертаем – това не означава, че Божият закон е лош или че можем да пренебрегнем неговите изисквания (Римляни 8:4). Но самият закон не може да ни осигури силата да го спазваме. Решението на проблема, което посочва Новият Завет, може да се нарече образно „брак с Христос“, или както е формулирано в горния пасаж: *„да се свържете с Друг,“* (вж. също 1 Коринтяни 6:16-17).

Една жена може до безкрайност да чете медицински книги и да мечтае да има деца, но няма да може да има деца без съпруг. Така и Христос, възкръснал от мъртвите, става жив, любящ, духовен съпруг на онези, които му се доверят, като им дава необходимия живот и сила, за да „принасят плод на Бога“ под формата на прогресивна святост.

Новият Завет категорично не представя тези отношения като обезличаващи вярващия – също както една жена не се превръща в машина, когато се омъжи. Вярващият си остава отговорна личност. Той е този, който трябва усърдно да напредва в светостта (2 Петр. 1:1-11), да живее така, че да радва Бога и да му служи. Но сега вече това не представлява просто четене на инструкции, написани в книга или на каменните плочи на десетте Божии заповеди, и полагане на усилия за спазването им. Следващият пасаж нарича това „да служим по старому, по буквата“:

„Но сега ние сме освободени от закона ... така че да служим по новому, в Духа, а не по старому, по буквата“ (Римляни 7:6).

Светият Божи Дух, който е записал Божиите закони в Библията като израз на Божия свят характер, сега живее и изпълнява тези закони като Личност във и чрез вярващия. Той действа във вярващия, за

да обновява ума му, да променя миросгледа му, да реорганизира ценностната му система, да укрепва волята му, да пренасочва амбициите му и да се противопоставя на погрешните му желания. Той „силно желае ... противното на плътта ... за да не правите това, което искате“ (вж. Галатяни 5:16-24).

Взаимоотношенията между вярващия и Христос чрез Светия Дух обаче не се състоят в неясни впечатления и мъгляви, неразбираеми и неизразими видения. Христос непрекъснато ще насочва умовете на своите хора към Божието Слово. Новият Завет казва, че когато се моли на своя Отец за напредъка на своите ученици в освещението, Христос казва: „Освети ги чрез истината; Твоето слово е истина“ (Йоан 17:17). Вярващият, разбира се, продължава да може да избира дали да „сее за плътта си“, или да „сее за Духа“ (ср. Галатяни 6:8). Но в своя избор той вече не е тласкан като роб под камшик от страха от наказанието на Божия закон, а е воден от Духа, който го кара инстинктивно да съзнава, че е дете на Отца и носи в себе си любовта, живота и естеството на Отца (Римляни 8:14-17). И също както жироскопският механизъм помага да се поддържа самолетът в определения курс, така застъпничеството на Светия Дух заедно с вътрешните желания на вярващия го държат в правилния курс, определен за него от Бога. Този курс води от Божия призив и оправдание към крайната цел – небесната слава (Римляни 8:26-30).

Библията не твърди, че напредъкът по този курс винаги върви гладко. Когато едно Божие дете се отклони от пътя, както се случва с децата, или има нужда от нов импулс, за да напредва по-бързо, Бог като негов Баща няма да се поколебае да предприеме възпитателни мерки. Тези мерки понякога са

болезнени. Но те се прилагат с бащинска любов и мъдрост, така че вярващият да участва по-пълно в светостта на Отца (Евреи 12:1-13). А достигането на целта е сигурно. От самото начало на пътя на вярващия е дадено уверението, че след като е оправдан чрез вяра, той ще достигне Божията слава (Римляни 5:1-2).

ОКОНЧАТЕЛНО ОСВЕЩЕНИЕ

От време на време някои хора си изграждат представата, че християнинът може да бъде безгрешно съвършен още в този живот. Библията отрича това. Докато живеем в този свят, ще бъдем принудени да признаем заедно с Павел:

„Не че съм уловил вече, нито съм станал вече съвършен, но гоня, дано и аз да уловя, защото и аз бях уловен от Христос Иисус“ (Филипяни 3:12).

Освещението на вярващия ще бъде завършено при Второто идване на Христос. Тогава вярващият ще стане физически, нравствено и духовно подобен на него. Библията ни казва как:

„Възлюбени, сега сме Божии деца и още не е станало явно какво ще бъдем, но знаем, че когато стане явно, ще бъдем като Него, защото ще Го видим, Такъв, какъвто е“ (1 Йоан. 3:2).

15

ПОСЛЕДНИЯТ СЪД

Изискванията на справедливостта

НАШЕТО ИНСТИНКТИВНО ЧУВСТВО ЗА СПРАВЕДЛИВОСТ

Много е интересен фактът, че децата, дори в ранна възраст, развиват много силно чувство за това, какво е справедливо и честно и какво не е. „Не е честно“, казва детето, когато неговото братче му вземе играчката, а родителите позволят на по-малкото дете да я задържи и да си играе с нея. „Не е честно“, казва първокласникът, когато учителят го обвини и накаже за нещо, което той не е извършил.

Може би, когато станем възрастни, нашето възмущение от неправдата се притъпява, защото вече сме виждали толкова несправедливости, че това ни е закоравило и ни е направило цинични. Но въпреки това пак се ядосваме, когато видим например как някой натрупва баснословно богатство, като продава обществена собственост и прибира печал-

бата в собствения си джоб. Може да се примирим с факта, че самите ние не сме в състояние да направим нищо срещу това, но все пак протестираме: „Не е честно!“ Нашият протест носи в себе си, осъзнато или не, чувството, че някой би трябвало да направи нещо, че не бива да се допуска несправедливостта да продължава безкрайно, че измамниците, лъжците, убийците и другите злодеи не бива да остават ненаказани.

И все пак историята, както и нашият настоящ опит, ни показват, че сякаш става точно това. Дори правителствата, чиято отговорност е да наказват престъпниците, често сами са корумпирани, а понякога са извършвали и чудовищни престъпления. Накрая смъртта като че ли покосява всички еднакво – и спазващите, и нарушаващите закона, и светиите, и грешниците. Трябва ли тогава да заключим, че престъплението и грехът, малките и големи несправедливости никога няма да бъдат наказани, че нашето чувство за правда и неправда е една наивна илюзия, че надеждата ни за справедливост ще бъде завинаги подиграна и разочарована?

Не! Според Библията авторът на нашето чувство за правилно и неправилно е самият Бог. Творецът е записал своя закон в нашите сърца (Римляни 2:14-15) и неговият вътрешен контролор е съвестта. Тя ни предупреждава да не нарушаваме този закон; когато го нарушаваме, ни изобличава, че вършим зло; след като сме извършили злото, ни изпълва с чувство за вина.

Новият Завет ни уверява, че един ден Бог ще докаже правотата на своя закон. Ще настъпи Последният съд, който е темата на тази глава. В тази връзка се използва още един термин: *втората смърт*. Той обозначава какво ще бъде вечното състояние

на онези, които ще бъдат осъдени при Последния съд.

„И видях един голям бял престол и Седящия на него, от чието лице побягнаха земята и небето и не се намери място за тях. Видях и мъртвите, големи и малки, да стоят пред престола; и се разгънаха едни книги; и се разгъна и друга книга, която е книгата на живота; и мъртвите бяха съдени според написаното в книгите – според делата си. И морето предаде мъртвите, които бяха в него, и смъртта и адът предадоха мъртвите, които бяха в тях; и те бяха съдени – всеки според делата си. И ако някой не се намери записан в книгата на живота, той беше хвърлен в огненото езеро“ (Откровение 20:11-15).

КОГА ЩЕ НАСТЪПИ ПОСЛЕДНИЯТ СЪД?

Що се отнася до всяка отделна личност, съдът настъпва след смъртта: *„На хората е определено веднъж да умрат, а след това – съд“* (Евреи 9:27). Но на въпроса колко време след смъртта на отделния човек ще настъпи Последният съд, отговорът е, че това ще бъде, когато преминат небето и земята, т. е., когато дойде краят на света.

Не е трудно да разберем защо това трябва да бъде така. Грехът, веднъж извършен, може да предизвика верижна реакция, която да продължи дълго след смъртта на този, който я е стартирал. Например един баща може чрез грубото си и студено отношение да увреди психиката на своя син. Синът, който остава емоционално незрял, може да се държи зле със съпругата си, децата си, близките си и колегите си, които пък в резултат от това да реагират зле към него.

По същия начин злото и вредата, които големите тирани причиняват на милиони хора, не се прекратяват със смъртта на тези тирани. Те се разпространяват като кръгове във вода. Едва когато цялата сложна мрежа на човешката история бъде завършена при края на света, ще може да се прецени точно и справедливо истинската тежест на всеки грях.

ИЗЧЕРПАТЕЛНОСТТА НА СЪДА

Новозаветният пасаж, цитиран по-горе, казва: *„И се разгърнаха едни книги ... и мъртвите бяха съдени според написаното в книгите.“* Няма защо да предполагаме, че Божиите книги са същите като тези, които имаме на земята – думата „книги“ тук се използва образно. Тя ни показва, че Бог има информацията за всичко, което всеки човек някога е помислил, казал и извършил. Способността на Бога да пази тази информация не бива да ни изглежда невероятна – днес дори и хората създават компютри с почти неограничен капацитет на паметта.

Новият Завет също така ни напомня, че след смъртта хората не само продължават да съществуват, но и ще могат да си спомнят своя минал живот дори може би с по-големи подробности, отколкото сега (Лука 16:25). Бог ще съди не само явните дела, но и тайните на хората (Римляни 2:16). Също както ние можем да запишем на видео действията си и след години отново да се видим как вършим или говорим нещо в миналото, така и Бог ще покаже пред очите на всекиго неговите тайни мисли и явни действия отпреди години или дори векове.

Следователно, съдът ще бъде абсолютно прецизен и справедлив, тъй като всеки отделен човек ще бъде съден според собствените си дела. Никой няма

да бъде наказан или награден за делата на някой друг. Нещо повече, Съдията (който ще бъде самият Господ Иисус Христос, вж. Йоан 5:22, 27-29) ще вземе предвид какво знание за правилно и неправилно са имали хората. Той казва следното:

„Онзи слуга, който е знаел волята на господаря си, но не е бил готов и не е постъпил по волята му, много ще бъде бит. А онзи, който не е знаел (волята на господаря си) и е сторил нещо, което заслужава бой, малко ще бъде бит“ (Лука 12:47-48).

Един дивак може да убива просто защото от дете е бил научен от примитивното си племе, че да убиваш членовете на съседното племе е нещо добро и славно. Това, разбира се, е грешно в Божиите очи; но той няма да бъде съден със същата строгост като например един наркобарон, който много добре знае, че убийството е грях, но въпреки това умишлено убива членовете на конкурентната банда.

Съдията е обявил още един принцип, който ще ръководи неговия съд:

„От всеки, на когото много е дадено, много и ще се изисква; и на когото много са поверили, от него повече ще се изисква“ (Лука 12:48).

Един човек с блестящ ум и чудесно физическо здраве, който използва талантите си егоистично, само за да трупа богатство, без да го е за грижа страданията на бедните, и който не прави никакъв опит да обича ближния си като себе си, ще бъде съден по-строго от бедния, бездарен човек, чиято нищета не му е позволила да помогне на ближния си (Лука 6:19-31).

ОБЩАТА СЪДБА НА НЕПОКАЯНИТЕ И НЕВЯРВАЩИТЕ

И така, *наказанието* на всеки отделен човек ще бъде различно. От друга страна, *съдбата* на всички непокаяли се и невярващи хора ще бъде една и съща. Тя е описана в Откровение 20:11-15 като *втората смърт* и *огненото езеро*.

а) Втората смърт. Тя е наречена така, за да я различаваме от физическата смърт, която слага край на земния ни живот. Физическата смърт е вратата, през която човешките същества преминават към невидимия (за нас) свят, наречен в Новия Завет *Хадес* (което е гръцката дума за „Невидим“). В този невидим свят духовете на непокаялите се и невярващите остават, така да се каже, арестувани в очакване на Последния съд – също както тук, на земята, един престъпник стои в ареста, докато бъде изправен пред съда (сравни Юда 6).

За да бъдат тези духове подготвени да се изправят пред Последния съд, той ще бъде предшестван от възкресение – духовете ще бъдат освободени от своя затвор и съединени отново със своите възкресени тела. Това е казано в Откровение 20:13 по следния начин: *„И морето предаде мъртвите, които бяха в него и смъртта и адът (Хадес – бел. прев.) предадоха мъртвите, които бяха в тях“*. Телата на хората, които са се удавили в морето или чийто прах е бил пръснат над вълните, ще бъдат възкресени; техните духове, освободени от временния си затвор, ще се съединят отново с телата си. Това, разбира се, е само един пример; същото ще стане и с всички, които са умрели по разни начини и на разни места.

А какво ще стане с онези, които бъдат осъдени на Последния съд? Ще трябва ли те отново да преминат през физическа смърт? Не. Физическата смърт, вратата, през която са преминали от нашия свят към невидимия свят, вече няма да изпълнява никаква функция. Тя ще отстъпи и ще бъде заменена от друга, различна смърт, наречена в нашия пасаж *втората смърт*. Какво ще представлява тя?

1. За отделната личност това ще бъде състояние на нравствена и духовна смърт. Нека си спомним какво научихме от предишната глава. Новият Завет казва, че всеки неновороден човек е вече мъртъв в този живот, помрачен в разбирането си и отчужден от Божия живот заради закоравяването на сърцето си. Той е духовно мъртъв, интелектуално замъглен, емоционално безжизнен (Ефесяни 2:1-3; 4:17-19). Животът на тази земя дава възможност да се покаем, да се помирим с Бога, да бъдем духовно новородени и да споделим Божия живот както тук, така и отвъд. Но ако човек пропилее тази възможност и премине през физическата смърт във вечния свят, и бъде осъден на Последния съд, тогава втората смърт ще го фиксира завинаги в това състояние на отчуждение от Божия живот. Това няма да бъде унищожение, а едно фиксирано за вечността страшно духовно състояние, необлекчено от живителната милост на Бога или от каквато и да било надежда за подобрене.

2. Това ще бъде духовна смърт не само за отделната личност, а за цялото общество, сред което тя съществува. Грехът е не просто духовна болест, от която човек може да страда сам, в пълна изолация от всички други грешници. Тя се изразява в отношението и поведението на човека към другите. Хората,

които в този живот са били ревниви или завистливи, или похотливи, или измамни, или жестоки, или горди, или агресивни, няма изведнъж да се превърнат в свети, след като преминат през физическата смърт и се явят пред Последния съд. Смъртта не върши чудеса. Разказът на Библията за идния свят не е вълшебна приказка. Представете си какво ще означава да се живее в общество, в което се шири такава духовна и морална болест, несмекчена от Божията благодат, която хората някога са могли да получат, но вече окончателно и завинаги са отхвърлили.

Новият Завет изтъква благословенията на живота на изкупените с Бога в небето и чрез контраста с онзи вид общество, който ще съществува извън него:

„Блажени тези, които изперат дрехите си, за да имат право на дървото на живота и да влязат през портите в града. А отвън са псетата, чародейците, блудниците, убийците, идолопоклонниците и всеки, който обича лъжата и лъже“ (Откровение 22:14-15).

б) Огненото езеро. Съдбата на непокаяните и невярващите е описана и като *огненото езеро*. Дори ако приемем, че тези термини се използват в преносен, а не в буквален смисъл, можем да бъдем сигурни, че те сочат към една реалност, която е далеч по-страшна от всяко буквално значение на думите.

На първо място, тя включва болката от съзнанието, че си под Божието недоволство (Римляни 2:4-6). На второ място – болката, че трябва да понасяш последствията и въздействията на грешното отношение и поведение (Галатяни 6:7-8). На трето място е мъката на угризенията, съчетани с нежелание и нес-

пособност да се покаеш за греха, който ги поражда (Евреи 6:4-8).

Огънят няма да унищожи хората, които са в него, както би направил земният огън. Господ Иисус го описва като „пъкъла, където червеят не умира и огънят не угасва“ (Марк 9:47-48). Когато не остане нищо за горене, огънят угасва; когато червеят няма какво да яде, той умира. Но тъй като греховната нагласа на осъдените не се променя, и болката от Божието недоволство, което тя предизвиква, никога няма да угасне. А и спомените, които подхранват огъня на угризенията, никога няма да изчезнат.

От друга страна, също както солта спира разлагането на месото, така изглежда вечният огън ще прекрати напредването на нравственото и духовно разлагане на изгубените (Марк 9:48-49). Както казва К. С. Луис: „В своята милост Бог е ограничил болките на ада. За да се спре трагедията, Бог в милостта си е определил вечни граници и е забранил на вълните да ги преминават.“ Нравствената и духовна поквара на всеки отделен човек няма да нараства безкрайно. Заради Божията милост тя ще остане такава, каквато е била при Последния съд. „Огънят“ ще спре всяко по-нататъшно развитие.

16

ПОСЛЕДНИЯТ СЪД

Благостта и строгостта на Бога

Мисълта, че най-накрая ще се възцари справедливост и злосторниците ще бъдат наказани, би трябвало да изпълва всеки здравомислещ човек с дълбоко задоволство, дори ликуване. Един древен библейски поет се изразява по следния начин:

„Пейте на Господа с арфа, с арфа и глас на псалмопееене! ... Нека ръкопляскаат реките, нека се радват заедно планините пред Господа, защото идва да съди земята. Ще съди света с правда и народите – с правота“ (Псалм 98:5-9).

Дори атеистите, които не вярват, че ще има последен съд, би трябвало да искат да има такъв. Те със сигурност не могат да се радват, че милионите, страдали несправедливо и вече умрели, никога – според тяхната теория – няма да получат справедливост.

И все пак, този въпрос има и друга страна. Макар че всеки е за справедливостта и нашето морално чувство ни говори, че справедливостта трябва да тържествува, човешкото сърце си има собствени мотиви и се свива при самата мисъл, че някое човешко същество ще бъде подложено на вечно наказание. Наказанието изглежда невероятно тежко и несъразмерно. Дори и човешкият инстинкт би подсказал, че милостта трябва да тържествува над строгата справедливост. А щом ние мислим така, не трябва ли още повече Бог да мисли така?

Има и още една причина да се съпротивляваме на идеята за Последен съд. Тя е съвсем проста. Всеки от нас осъзнава, че той също е грешил и неговите грехове, а не само тези на чудовищните грешници, също заслужават да бъдат наказани. Когато хората осъзнаят това, те са склонни да измислят възражения, за да се опитат да си докажат, че не може и няма да има такова нещо като вечно наказание. Нека разгледаме някои от тези възражения.

ВЪЗРАЖЕНИЕ 1:

„Един Бог на любовта никога не би наказал някого.“

Първи отговор. Точно обратното е вярно. Именно защото Бог е любов, той трябва да накаже греха. Ако един наркопласьор подмами дъщеря ви, направи я наркоманка и разсипе целия ѝ живот, Бог няма да се държи, сякаш нищо не се е случило. Той обича вашата дъщеря и всеки грях срещу нея предизвиква неговия гняв. И ако наркопласьорът не се покае, Бог никога няма да забрави престъплението му, точно защото Божията любов е вечна. А това означава, че и неговият гняв срещу наркопласьора ще бъде вечен.

Втори отговор. Бог наистина е Бог на любовта и никой никога не ни е казал повече за любовта от него. Никой не ни е давал да почувстваме по-дълбоко нейната реалност от Иисус Христос. Може би най-великата и най-прочута проява на Божията любов е тази: *„Защото Бог толкова възлюби света, че даде Своя Единороден Син, за да не погине нито един, който вярва в Него, а да има вечен живот“* (Йоан 3:16). Но в този стих трябва да забележим, че Божията любов се извява най-вече в това, което той е извършил, за да ни спаси от погубел. Бог ни е дал най-великия от всички възможни дарове – собственото си същество, самия Божий Син. Той е дал този дар, за да могат грешни хора като нас да бъдат простени и да не трябва да бъдат наказани за своите грехове. Самият факт, че Бог е стигнал толкова далеч, за да ни спаси от погубел, трябва да ни накара да осъзнаем колко сериозно нещо е някой да погине.

Същото впечатление създават и думите на Христос: *„Истина, истина ви казвам: който слуша Моето слово и вярва в Този, който ме е пратил, има вечен живот и няма да дойде на съд, а е преминал от смърт в живот“* (Йоан 5:24). Тук той апелира за нашата вяра и доверие, за да може да ни освободи от осъждането и да ни спаси от вечната смърт.

Естествено, ние питаме какво право има Иисус да каже това и на какво основание отправя този призив. Отговорът е, първо, че той прави това в качеството си на Съдията на Последния съд: *„Защото Отец не съди никого, а е предал целия съд на Сина ... И Му е дал власт да извършва съд, защото е Човешкият Син“* (Йоан 5:22, 27).

И второ, този, който ще бъде Съдия на Последния съд, е същият, който на кръста е понесъл нака-

занието според Божия закон вместо всички, които ще се покаят и ще повярват, така че да не трябва те да бъдат наказвани. Но неизбежният извод от това е, че ако някой пренебрегне Христовия призив за покаяние и вяра, той неизбежно ще погине.

Тук трябва отново да разгледаме пасажа, който изучавахме в последната глава (Откровение 20:11-15) и да обърнем внимание кой точно е решаващият фактор, който определя дали един човек ще бъде хвърлен в огненото езеро, или не. Ето стиховете, които разкриват това:

„Видях и мъртвите, големи и малки, да стоят пред престола; и се разгнаха едни книги; и се разгна и друга книга, която е книгата на живота; и мъртвите бяха съдени според написаното в книгите – според делата си. ... И ако някой не се намери записан в книгата на живота, той беше хвърлен в огненото езеро“.

Най-напред забележете какво не казва пасажът. Той не казва, че ако някой човек е извършил многобройни и ужасни грехове, той ще бъде хвърлен в огненото езеро. Не казва и че ако човек е извършил само малко и по-дребни грехове, и ги е компенсирал с множество добри дела, той няма да бъде хвърлен в огненото езеро. Според този пасаж решаващият фактор е следният: *„Ако някой не се намери записан в книгата на живота, той беше хвърлен в огненото езеро“* (Откровение 20:15).

Тази книга на живота е книгата на живота на Агнето (вж. Откровение 21:27). В нея са записани имената на всички, които са се покаяли и са положили вярата си в Божия Агнец, Христос. И тъй като той е платил за греховете им вместо тях, Новият Завет им дава следните славни уверения: *„И така, сега няма*

никакво осъждане за онези, които са в Христос Иисус. ... Ще се спасим от гняв чрез Него" (Римляни 8:1; 5:8-9). Нещо повече, всички, които са приели Христос за свой Заместник и Спасител, могат още тук и сега да бъдат сигурни, че техните имена са записани в книгата на живота. Апостол Павел и приятелите му са знаели това (Филипяни 4:3) и ние също можем да го знаем.

Ако обаче хората отхвърлят Спасителя, когото Бог е изпратил, както за жалост правят мнозина, техните имена няма да са записани в книгата на живота на Агнето. Тогава какво може да направи Бог, за да ги спаси? Те сами са направили своя избор и неизбежно ще бъдат хвърлени в огненото езеро и ще понесат наказанието и последствията от своите грехове. Но няма да има кого да обвиняват освен себе си. Със сигурност няма да могат да критикуват Бога за това. Бог съчетава в себе си абсолютно всичко добро. За тези, които го отхвърлят, просто по дефиниция не може да има алтернативен рай. А и Бог не е морално задлъжен да им дава невъзможното. Те са обикнали тъмнината повече от светлината, защото делата им са зли (Йоан 3:19), и ще получат онова, което сами са избрали.

Нека сега отбележим и една друга черта на Божията справедливост. Всички, които отхвърлят Божието спасение, ще имат еднаква участ – те ще бъдат хвърлени в огненото езеро. Но не всички ще понесат еднакво тежко наказание. В пасажа се казва, че те ще бъдат съдени според делата си. Дори в един човешки съд двама души могат да бъдат осъдени за едно и също престъпление, но да получат различни присъди заради смекчаващи вината обстоятелства в единия случай и липса на такива в другия. Една знатна дама, чиято гордост не ѝ е позво-

лила да се смири, да се покае и да се довери на Спасителя, ще бъде завинаги изгубена, но няма да бъде наказана със същите страдания като например Хитлер, чиито ръце са изцапани с кръвта на милиони.

Нещо повече, за да се уверим, че Бог е справедлив и безпристрастен във всичките си дела, нека си припомним и една друга черта на неговия съд. Всички, които положат вярата си в Христос за спасение, ще бъдат спасени въз основа не на своите дела, а на своята вяра. От друга страна, тези, които след своето обръщане са изживели живота си угодно на Бога, ще бъдат наградени за добрите си дела, докато онези искрени вярващи, които въпреки всичко са живели нехайно, и чиито дела на се били на нужното ниво, ще изгубят тази награда. Техните недостойни дела ще изгорят, въпреки че самите те ще бъдат спасени като преминали през огън (1 Коринтяни 3:14-15).

ВЪЗРАЖЕНИЕ 2:

„Но милиони хора през вековете и преди, и след Христос никога не са чували за него. Справедливо ли е Бог да ги осъди за това, че не са повярвали в Исус?“

Не, не би било справедливо, и той няма да го направи. Бог никога няма да осъди някого за това, че не е повярвал нещо, което не е чул (Йоан 15:22-24). Всички хора обаче дълбоко в сърцето си знаят, че има Бог. Вселената предлага достатъчно свидетелства за неговото съществуване. И всички хора знаят със съвестта си, че са съгрешили срещу Бога (Римляни 1:18-2:16). Тези, които изповядат греховете си и се уповават на Божията милост, ще бъдат простени. Жертвата на Исус на кръста дава възмож-

ност Бог съвършено справедливо да прости греховете им дори и да не са чули за Иисус (Римляни 3:25). И така, хората ще бъдат съдени според своя отклик на светлината, която са имали, а не на светлината, която са нямали.

Но всички, които четат тази книга, са чули за Иисус. Затова нека се вслушат в неговото предупреждение, че при Последния съд много внимателно ще бъде преценено каква светлина е имал човек, каква възможност да познае истината и да повярва. Според Христос тези, които имат най-много светлина, не непременно реагират най-правилно. И по времето на самия Христос много от културните и религиозните народи са били по-малко готови от езичниците да се покаят и да повярват (Лука 11:29-32).

ВЪЗРАЖЕНИЕ 3:

„Несправедливо е Бог да наказва някого за цяла вечност, след като греховете му, колкото и да са големи, са били извършени за краткия период от около седемдесет години.“

Това възражение се основава на едно двойно недоразумение.

1. То предполага, че след като са грешили в този живот, онези, които отхвърлят Бога и Христос, някак си ще престанат да бъдат грешни в идния свят. Това не е вярно.

2. То предполага, че след като са отказали да се покаят в този живот, те биха се покаяли и биха повярвали в Спасителя в идния свят. Но това също не е вярно. Онези, които са отхвърлили Спасителя и са се опълчили срещу Бога тук, ще продължават да го правят и след това. Те са виновни за вечен грях (Марк 3:29). Богатият човек от историята на Господ Иисус (Лука 16:19-31), който след смъртта си се ока-

за в мъки, отделен от Бога, показва признаци на съжаление и мъка, но не и на искрено покаяние.

ВЪЗРАЖЕНИЕ 4:

„Ако всичко това е вярно, един Бог на любовта би накарал хората да се покаят и да повярват в него дори против волята им.“

Не, той не би го направил. Едно от нещата, които отличават човешките същества от животните и растенията, е свободната воля. Човекът е морално и духовно същество, създадено по Божия образ, с внушителната способност да избира дали да обича и да се покорява на своя Творец, или да го отхвърли. Бог няма да отнеме на хората тази свободна воля дори и с цел да ги спаси. Защото, ако го направи, онова, което ще се спаси, вече няма да е човешко същество, а животно, растение или дори машина. Освен това Бог не е диктатор. Човек може да го отхвърля и да му се противопоставя, и въпреки това да съществува вечно.

ВЪЗРАЖЕНИЕ 5:

„Насочването на човешкото внимание най-вече към онова, което ще се случи след смъртта, разсейва хората и ги обезсърчава да живеят пълноценно своя живот тук, на земята.“

Точно обратното е вярно. Вярата в рай и ада придава на всяка мисъл, нагласа и действие в нашия живот на земята огромно значение. Именно отказът да вярваме в рай и ада прави относителни и разрушава моралните и духовните ценности на човека.

ВЪЗРАЖЕНИЕ 6:

„Само едно безчувствено чудовище би повярвало и би проповядвало вечен ад.“

Но не друг, а Иисус Христос, който повече от всички е учел хората, че Бог е любов, през сълзи е предупреждавал за реалността на ада. Той е говорил на тази тема повече от всеки друг в Библията. Той, който е умрял, за да ни спаси от ада, и днес предупреждава, че не е умрял напразно. Той и днес скърби за всеки непокаял се човек, както е скърбял за Ерусалим: *„Ерусалиме! Ерусалиме! Ти, който избиваш пророците и с камъни убиваш пратените до теб! Колко пъти съм искал да събера твоите деца, както кокошка прибира пилците под крилата си, но не искахте!“* (Лука 13:34).

В тези тъжни думи на Иисус се чува как бие сърцето на Бога, нашия Създател. *„Защото Аз нямам благоволение в смъртта на умирация, заявява Господ Бог. Затова обърнете се и живеете“* (Езекиил 18:32).

Затова, ако сме мъдри, ще последваме примера на безбройните хора през вековете, които са *„се обърнали към Бога от идолите, за да служат на живия и истинен Бог и да очакват Неговия Син от небесата, когото Той възкреси от мъртвите – Иисус, който ни избавя от идещия гняв“* (1 Солунци 1:9-10).

17

СПАСЕНИЕ

Всеобхватното понятие

Идеята за спасението е централна в Новия Завет. Причината за това е очевидна. Преди раждането на Христос Йосиф, бъдещият съпруг на Мария, получава указание да нарече детето „Иисус“ – гръцката форма на едно еврейско име, което означава „Господ спасява“. Това име му се дава, както казва ангелът, *„защото Той е, който ще спаси народа Си от греховете му“* (Матей 1:20-21). Следователно, спасението е целта на идването на Христос на света: *„Човешкият син дойде да потърси и да спаси изгубеното“* (Лука 19:10; вж. също Йоан 3:17; 1 Тимотей 1:15).

Затова е естествено, че думите *спасение*, *спасител*, *спасявам* се срещат много често в Новия Завет. Нещо повече, *спасение* е много широк, всеобхватен термин. Той обединява много от другите понятия като оправдание, изкупление, новораждане, вечен живот и т. н., които вече разгледахме. Всеки от тези

термини определя даден аспект на спасението. Нещо повече, идеята за спасение често присъства в контекст, в който самата дума не се използва. В светлината на това, изучаването на *спасението* ще ни помогне да направим преглед на всичко, разгледано в тази книга.

МНОГОТО НЮАНСИ НА ДУМАТА

Гръцкият глагол *спасявам* (*sozo*) има няколко нюанса. Той може да означава избавям някого от опасност или избавям някого от болест, т. е. „изцелявам“. В евангелията виждаме Исус да спасява хора и в двата смисъла на тази дума. В отговор на зова на Петър: „*Господи, спаси ме*“, Христос го спасява от удавяне (Матей 14:30-31). Той изцелява една жена от продължителна болест и ѝ казва: „*Дъще, твоята вяра те спаси; иди си с мир*“ (Лука 8:48). Той уверява един човек, чиято дъщеря току-що е умряла: „*Само вярвай и тя ще се спаси*“, и след това отива в дома на човека и възкресява дъщеря му (Лука 8:49-56).

На други места обаче Христос използва термина *спасявам* в нравствен и духовен смисъл. Например Той казва на една грешна, но каеща се жена: „*Прощават ти се греховете. ... Твоята вяра те спаси. Иди си с мир*“ (Лука 7:48, 50). Именно в този смисъл най-често се използват думите *спасявам* и *спасение* в Новия Завет. А много от актовете на физическо изцеление и освобождаване, които Христос извършва, също служат като илюстрации на спасението на духовно ниво.

В Йоан 9 гл., когато дарява зрение на един слепороден човек, Христос използва това физическо спасение като илюстрация на своята способност да дава духовно зрение на духовно слепите: „*И Исус*

каза: *За съд дойдох аз на този свят: за да виждат невиждащите, а виждащите да ослепеят*“ (Йоан 9:39). В тази глава ние ще се интересуваме най-вече (макар не единствено) от нравственото и духовно спасение.

И тъй като това е всеобхватен термин, който обозначава това, което Бог е направил, прави и ще направи за вярващия, той се използва в три граматични времена: минало, сегашно и бъдеще.

СПАСЕНИЕ В МИНАЛО ВРЕМЕ

Според Новия Завет Бог желае всички хора да се спасят и за тази цел Христос е дал себе си като откуп за всички (1 Тимотей 2:3-6). Добрата новина е, че спасението е достъпно за всички, макар да се осъществява едва когато хората повярват. Но веднага щом някой повярва, той може с право да говори за своето спасение като за нещо вече настъпило. Няма нужда колебливо да казва: „Надявам се накрая да се спася.“ Той спокойно може да каже: „Спасен съм.“ Като говори на вярващите, Новият Завет казва: *„По благодат сте спасени“* (Ефесяни 2:5). Това не означава, че те вече се наслаждават на цялото спасение, тъй като някои негови фази все още предстоят. Но други фази на спасението влизат в сила и са вече завършени в момента, в който човек искрено и лично предаде себе си на Христос.

Ето някои от тези фази:

1. Прощка. В случая с грешната жена, която споменахме по-горе, Христос три пъти използва изрази, които показват вече завършено действие: *„Прощават ѝ се многото грехове. ... Прощават ти се греховете. ... Твоята вяра те спаси“* (Лука 4:47, 48, 50). По същия начин апостол Йоан казва: *„Пиша на вас, дечица, защото вашите грехове са простени заради*

Неговото име“ (1 Йоан. 2:12); а апостол Павел пише: „Той (Бог) ... прости всичките ви престъпления“ (Колосяни 2:13).

Писанието използва няколко метафори, за да ни покаже пълнотата на тази прошка. Нашите грехове са:

а) извън полезрението на Бога: „Хвърли зад гърба Си всичките ми грехове“ (Исая 38:17);

б) безкрайно отдалечени: „Колкото е далеч изтокът от запада, толкова е отдалечил от нас престъпленията ни“ (Псалми 103:12);

в) изличени: „Аз съм, който изтривам твоите престъпления“ (Исая 43:25);

г) забравени: „Ще простя беззаконието им и греха им няма да помня вече“ (Еремия 31:34);

д) невъзстановими: „Кой е Бог като теб, който прощава беззаконие и прощава престъплението ... Ще стъпче баззаконията ни. И ще хвърлиш в морските дълбини всичките им грехове“ (Михей 7:18-19).

2. Обновление и нов духовен живот (вж. глава 7).

а) „Той ни спаси не чрез праведни дела, които сме извършили, а по Своята милост, чрез окъпването на новородението и обновяването на Светия Дух“ (Тит 3:5).

б) „Бог обаче ... въпреки че бяхме мъртви в престъпленията си, ни съживи заедно с Христос. ... По благодат сте спасени чрез вяра, и то не от сами вас – това е дар от Бога – не чрез дела, за да не се похвали никой“ (Ефесяни 2:4-9).

3. Помирение с Бога (вж. глава 4).

„И не само това, но се и хвалим в Бога чрез нашия Господ Иисус Христос, чрез когото получихме сега това примирение“ (Римляни 5:11).

СПАСЕНИЕ В СЕГАШНО ВРЕМЕ

Спасението засяга не само миналото на един човек. То оказва влияние и върху настоящето му. Един добър пример за това е Закхей (прочетете неговата история в Лука 19:1-10). Спасението на дома на Закхей му носи не само прошка за неговото минало, но и радикално променя настоящия му начин на живот. То пробужда социалната му съвест. Закхей предлага да върне четирикратно на хората данъците, които преди това е събирал в по-висок от законния размер чрез изнудване. Нещо повече, той вече не желае да печели пари само за себе си, дори и законно, докато неговите съграждани тънат в нищета: *„Давам половината от имота си на бедните.“*

Грижата за бедните, болните и сакатите винаги е била характерен белег на истинското християнство. Хората, които са спасени чрез евангелието на Христос, са задължени да живеят във всички области от живота си така, че *„да украсяват във всичко учението на Бога, нашия Спасител“*. С други думи, те трябва да демонстрират колко привлекателно е евангелието, като показват практическото му въздействие върху техния начин на живот (Тит 2:10-14).

Ето още една област, в която спасението трябва да управлява живота на християнина. Христос казва така: *„Който иска да спаси живота си, ще го загуби, а който загуби живота си заради Мен и заради благовестието, ще го спаси“* (Марк 8:35). Ще разберем това твърдение по-добре, ако знаем, че гръцката дума, която тук е преведена като „живот“, притежава широк обхват от значения. Тя може да означава нашия физически живот (както в Матей 2:20): *„Измряха онези, които искаха живота на Детето.“*

Може да означава и „душа“, т. е. вътрешния живот на един човек, всичко, което прави живота нещо повече от просто съществуване – нашата любов, енергия, интелект, емоции, способности, желаниа, амбиции (както в 3 Йоан. 2). *„Моля се да благоуспяваш във всичко и да си здрав, както благоуспява душата ти.“* Както скоро ще видим, в думите на Господ Иисус, които цитирахме (Марк 8:35), думата има и двете значения.

Но как може човек да спаси живота си (или душата си), като го изгуби? Това не е ли противоречие? Ние ще можем разберем това само ако помним, че този свят не е единственият; има и друг – идещото Божие царство. Това е контекстът, в който Христос казва тези думи: *„Ако се срамува някой от Мен и от Моите думи в този прелюбодееен и грешен род, то и Човешкият Син ще се срамува от него, когато дойде в славата на Своя Отец със светите ангели“* (Марк 8:38).

Христос току-що е предсказал, че властите в Ерусалим ще го умъртвят. Петър, предвиждайки, че ако това стане, те биха могли да убият и него, се опитва да убеди Христос да избегне екзекуцията. Но Христос не желае да направи компромис със своята мисия, за да спаси живота си. Той предупреждава Петър да не се опитва да спаси живота си в този свят, отричайки се от Христос; ако направи това, ще го изгуби в идния свят. Впоследствие, както знаем, Петър се уплашва и се отрича от Христос. Но това е само временно падане, от което Христос го възстановява чрез своето застъпничество (Лука 22:31-34).

Урокът обаче остава за всички нас. Наистина, ние не получаваме спасението си по заслуги, като

станем мъченици за Христос. Спасението е безплатно, то е подарък. Но ние не можем да имаме дара на спасението без Спасителя. *„На вас – казва Писанието – ви е дадено относно Христос не само да вярвате в Него, но и да страдате заради Него“* (Филипяни 1:29). Представете си, че някога попаднем в ситуация, в която се налага да избираме дали да се откажем от Христос и да спасим физическия си живот, или да отстояваме вярата си в него, да му останем верни, и да изгубим живота си в този свят. В такъв момент ние трябва да сме готови да изгубим живота си в този свят, като сме уверени, че ще го спасим в идния. А ако спасим живота си в този свят, като се отречем от Христос, ще го изгубим в идния.

Нещо повече, животът в този свят не е нещо, което можем да затворим в кутия и да го приберем на сигурно място. Той трябва да се живее – неговата енергия, време, амбиции, любов, способности трябва да бъдат употребени за хора, неща или проекти. Въпросът е за какво си заслужава да ги употребим.

Вярващият е призван да върши всичко с цялото си сърце, като за Господа (Колосяни 3:23), и да посвещава възможно най-много време и енергия на разпространението на Христовото евангелие. Ако той вземе решение да изживее живота си по този начин, рано или късно това ще изисква от него жертви и себеотрицание. За един невярващ човек ще изглежда, че вярващият сякаш пропилява живота си и го хвърля на вятъра. Но в действителност всичко, което той прави за Христос или отдава за Христос и за неговите интереси, има постоянно и вечно значение. Резултатите от него ще траят вечно (Йоан 12:25).

От друга страна, ако вярващият не е готов да живее за Христос и употребява своето време, енергия, любов и способности егоистично, само за себе си или само за светски или недостойни неща, тогава, що се отнася до вечното Божие царство, всичко, което той е изразходвал, ще бъде изгубено завинаги. И когато Христос при своето второ идване прегледа делата на този човек, те ще изгорят и той ще претърпи загуба, въпреки че самият той ще бъде спасен (1 Коринтяни 3:10-15).

СПАСЕНИЕ В БЪДЕЩЕ ВРЕМЕ

Макар че вярващият може с увереност да каже: „Аз съм спасен“, важни моменти от неговото спасение все още предстоят. Ето защо може да се каже, че той се надява за тях – не защото са несигурни, а просто защото още не са се осъществили.

Вярващият има пълно основание да говори за тези аспекти на спасението със същата увереност като за миналите. Той може смирено да каже: „Аз ще бъда спасен.“ Тези бъдещи аспекти на спасението включват:

1. Спасение от Божия гняв. *„Много повече сега, като сме оправдани чрез Неговата кръв, ще се спасим от гняв чрез Него“* (Римляни 5:9; вж. също 1 Солунци 5:9-10).

2. Изкупването на нашите физически тела. Това също е нещо, което ще настъпи при второто идване на Христос.

а) *„Защото нашето гражданство е на небето, откъдето и очакваме Спасител – Господ Иисус Христос, който ще преобрази нашето унижено тяло, за да стане съобразно с Неговото славно тяло според*

действието на Неговата сила, с която Той може да покори всичко на себе си“ (Филипяни 3:20-21).

б) „И не само то, но и ние, които имаме първите плодове на Духа, самите ние стеном в себе си и жадно очакваме осиновението, тоест изкупването на нашето тяло. Защото с тази надежда ние се спасихме; но надеждата, която се вижда, не е вече надежда; защото кой се надява за това, което вижда? Но ако се надяваме за онова, което не виждаме, тогава с търпение го чакаме“ (Римляни 8:23-25).

3. Окончателното осветение на християнина (вж. глава 14).

а) „Благословен да бъде Бог и Отец на нашия Господ Иисус Христос, който според голямата Си милост ни новороди за жива надежда чрез възкресението на Иисус Христос от мъртвите за наследство нетленно и неопетнено, и което не повяхва, запазено на небесата за вас“ (вж. 1 Петр. 1:3-5).

б) „Когато Христос, нашият живот, се яви, тогава и вие ще се явите с Него в слава“ (Колосяни 3:4).

4. Влизането на християнина в небето. Влизането на вярващия в небето може да стане по два начина. За тези, които починат, преди Господ да дойде втори път, се казва, че са „далеч от тялото ... у дома при Господа“ (2 Коринтяни 5:8), макар физическото им тяло все още да не е възкресено. При идването на Господа техните мъртви тела ще бъдат възкресени, телата на вярващите, които все още са живи, ще бъдат изменени и всички ще бъдат грабнати да посрещнат Господа във въздуха (1 Солунци 4:13-18).

„Ето, казвам ви една тайна: не всички ще починем, но всички ще се изменим в един миг, в мигване на око, при последната тръба; защото тръ-

бата ще затръби и мъртвите ще възкръснат нетленни, и ние ще се изменим. ... А когато това тленното се облече в нетление и това смъртното се облече в безсмъртие, тогава ще се сбъдне написаното слово: „Погълната беше смъртта победоносно.“ (1 Коринтяни 15:51, 52, 54).

В този смисъл Писанието казва: *„Нашето спасение е по-близо сега, отколкото когато повярвахме“* (Римляни 13:11) – по-близо, защото всеки изминал ден ни приближава все повече до Христовото иване.